

STRATEGIA ROZWOJU GMINY ŚREM NA LATA 2021-2028

Zespół autorski:

Agnieszka Mrozińska, Paweł Kamiński, Grzegorz Szproch

DORADZTWO GOSPODARCZE PMC Sp. z o.o.

ul. Wyspiańskiego 16/4

60-750 Poznań

tel. +48 61 839 90 24

fax. +48 61 839 92 97

e-mail: pmc@dgpmc.pl

NIP: 783-164-00-88

Spis treści

Wprowadzenie	3
1. Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy Śrem	4
1.1. Położenie	4
1.2. Analiza strefy społecznej	4
1.2.1. Demografia	4
1.2.2. Rynek pracy	7
1.2.3. Pomoc społeczna	9
1.2.4. Zaangażowanie społeczne i współpraca samorządowa	11
1.2.5. Edukacja	12
1.2.6. Ochrona zdrowia	14
1.2.7. Kultura i sport	15
1.3. Analiza strefy gospodarczej	17
1.3.1. Przedsiębiorczość	17
1.3.2. Struktura gospodarki	19
1.3.3. Budżet gminy	20
1.4. Analiza strefy przestrzennej	22
1.4.1. Infrastruktura techniczna	22
1.4.2. Środowisko	25
1.5. Raport z badań ankietowych	27
1.6. Analiza SWOT	32
2. Wnioski z diagnozy	33
3. Wizja	34
4. Cele strategiczne rozwoju oraz kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych	34
5. Oczekiwania rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia	45
6. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Śrem	48
6.1. Układ przestrzenny i użytkowanie powierzchni	48
6.2. Rewitalizacja	51
6.3. Uwarunkowania przyrodnicze i hydrologiczne oraz ochrona przyrody	51
6.4. Komunikacja i infrastruktura techniczna	52
6.5. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy	54
7. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie Śrem	56
7.1. Instrumenty realizacji polityki przestrzennej na poziomie lokalnym	56
7.1.1. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Śrem	56

7.1.2.	Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego w gminie Śrem.....	56
7.2.	Wnioski z badania ankietowego mieszkańców gminy Śrem	57
7.3.	Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do roku 2030 w kontekście obszarów strategicznej interwencji (OSI)	57
7.4.	Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego wraz z Planem zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania	60
7.4.1.	Zapisy Planu zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania dotyczące gminy Śrem.....	60
8.	Spójność kierunków rozwoju Gminy z dokumentami strategicznymi	66
8.1.	Zgodność z dokumentami strategicznymi.....	66
8.2.	Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa.....	69
8.3.	Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy.....	70
9.	System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych ...	70
10.	Ramy finansowe i źródła finansowania	72
	Spis rysunków.....	74
	Spis tabel	75

Wprowadzenie

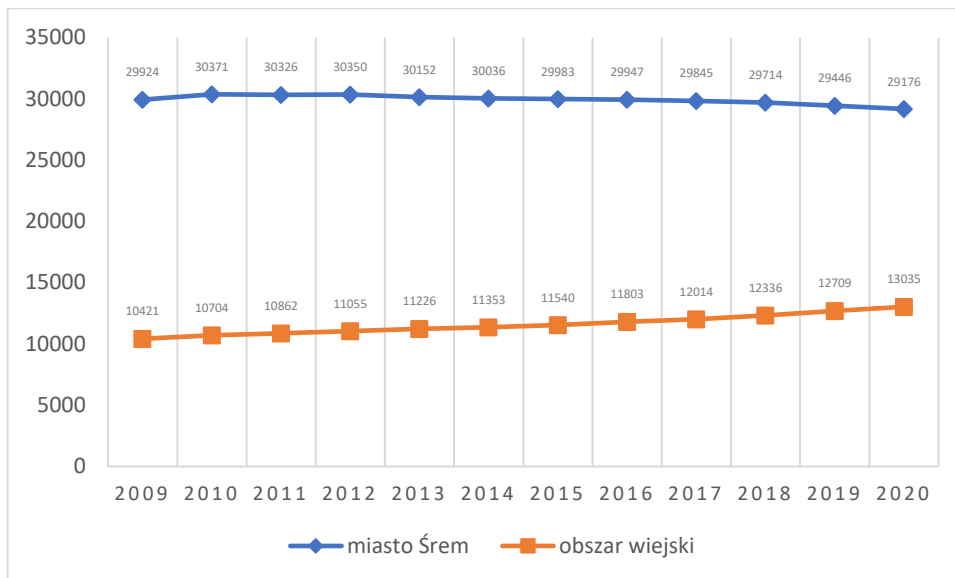
Wyzwania rozwojowe, przed jakimi stają jednostki samorządu terytorialnego, związane są z procesami globalizacji i integracji. Przestrzeń, dotychczas rozumiana w klasycznym, geograficznym kontekście przestaje być tylko rozciągłością wzdłuż wymiarów, a poddaje się procesom kurczenia. Odległość ma coraz mniejsze znaczenie w dobie korzystania z internetu, powszechnej mobilności i innowacjom. Paradygmat polityki regionalnej opiera się jednak na znaczeniu terytorium i jego specyfice. *Place-based policy* to długoterminowa strategia rozwoju oparta na czynnikach endogenicznych i ukierunkowana na przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Paradygmat ten wyraźnie dostosowuje się do charakteru miejsca, skupia się na wykorzystaniu lokalnych umiejętności i doświadczeń. Projekty realizowane w ramach polityki regionalnej charakteryzować się mają wysokim stopniem kontroli społecznej i kluczowym znaczeniem partycypacji społecznej.

Strategia Rozwoju gminy Śrem na lata 2021-2028 (dalej zwana *Strategią...*) została przygotowana z uwzględnieniem najważniejszego zasobu endogenicznego gminy, jakim jest kapitał ludzki. Partycypacja społeczna, na szeroką skalę zastosowana w tworzeniu tej *Strategii*, ma znaczenie ze względu na nowe podejście w funkcjonowaniu regionów. W tworzeniu *Strategii...* kluczową rolę odegrały władze gminy oraz pracownicy Urzędu Miejskiego w Śremie.

Korzystając z danych dostępnych w statystyce publicznej oraz przy zaangażowaniu pracowników Urzędu Miejskiego przygotowano diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej gminy. Zostały także przeprowadzone konsultacje społeczne zrealizowane za pomocą dostępnego on-line kwestionariusza badania ankietowego.

Na podstawie danych zgromadzonych podczas konsultacji oraz formularza dostępnego poprzez stronę internetową www.srem.pl, spotkań z władzami gminy, naczelnikami pionów oraz pracownikami Urzędu Miejskiego sformułowano wizję, a także schemat celów uporządkowanych hierarchicznie. Do celów określono system monitorowania i ewaluacji działań strategicznych, proponując wskaźniki kontekstowe i strategiczne mierzące stopień realizacji zamierzeń. Wyznaczone cele poddano analizie uwzględniając spójność ich treści z zapisami krajowych i regionalnych dokumentów strategicznych: Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego (KSRR 2030), Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 r. Opracowano także plan wdrażania i plan komunikacji społecznej dokumentu.

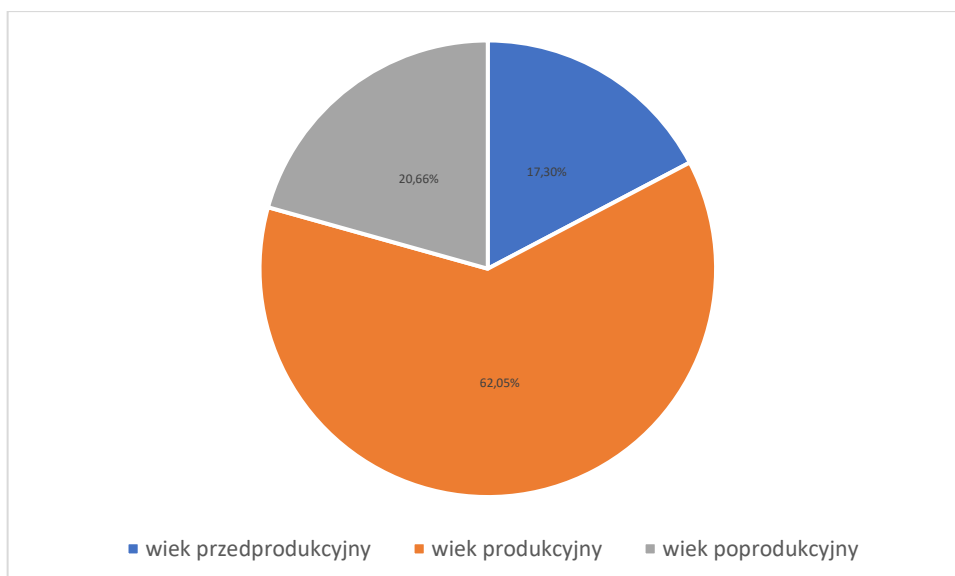

Rysunek 2. Liczba mieszkańców gminy Śrem w podziale na miasto Śrem i obszar wiejski w latach 2009-2020
 Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Sytuacja taka, gdy liczba mieszkańców miasta nieznacznie spada lub pozostaje na niezmiennym poziomie, a zwiększa się liczba mieszkańców terenów otaczających główne miasto, jest charakterystyczna dla procesów suburbanizacji obserwowanych w dużych aglomeracjach w Polsce i w Europie.

Struktura wiekowa mieszkańców gminy Śrem z uwzględnieniem aktywności ekonomicznej nie odbiegała znacząco od wartości, którymi charakteryzuje się Polska i Wielkopolska (Rysunek 3). W Polsce w 2020 r. ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowiła 15,3%, a wieku poprodukcyjnym 22,3% wszystkich mieszkańców. Podobnie sytuacja miała się w Wielkopolsce: odpowiednio 16,5% i 20,8%. Pozytywnym faktem jest, że w gminie Śrem odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym jest większy niż w kraju i w województwie. Podobnie w przypadku udziału osób w wieku poprodukcyjnym – jest on korzystniejszy niż dla kraju i regionu (w gminie Śrem 20,6%). Niestety, również w gminie Śrem, zaobserwować można krajowy i europejski trend starzenia się społeczeństwa. Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym od 2009 r. wzrósł o 7,0 p.p., szczególnie kosztem zmniejszonego o 7,8 p.p. udziału osób w wieku produkcyjnym.

Rysunek 3 Odsetek ludności według aktywności ekonomicznej w gminie Śrem w 2020 r.
 Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Jeżeli chodzi o strukturę demograficzną, w 2020 r. najliczniejszą grupą wiekową były osoby w wieku 70 lat i więcej (10,77% ogółu ludności). Najmniej liczną grupą były osoby w wieku 15-19 lat, które stanowiły 4,7% ogółu ludności. Dość wysoki odsetek przyjmowały też grupy wiekowe: 35-39, 30-34, 40-44, a więc reprezentacja osób w wieku produkcyjnym, co jest bardzo korzystne dla lokalnego rynku pracy. Niestety odsetek osób w wieku produkcyjnym z roku na rok spadał (Tabela 1). Warto zwrócić uwagę na to, że zwiększała się liczebność najmłodszych grup wiekowych (najprawdopodobniej za sprawą wejścia w wiek najwyższej płodności roczników kobiet urodzonych w połowie lat 80.).

Wraz ze wzrostem liczby ludności w okresie 2009-2020, w szczególności na obszarze wiejskim, można zauważyć, że zwiększyła się gęstość zaludnienia w gminie (z 196 os./km² do 205 os./km²). Wartości przyrostu naturalnego były przez cały okres dodatnie. Najmniejszy przyrost naturalny odnotowano w 2020 r. (-0,09), a największy w 2009 r. (4,11). W ciągu 12 analizowanych lat saldo migracji aż czterokrotnie przyjmowało wartości ujemne ale od 2016 r. można mówić o dodatnim saldzie migracji.

Stopień aktywności demograficznej opisano wykorzystując typologię demograficzną według metody Webba, która wyodrębnia osiem typów demograficznych od A do H. W 2009 r. gminę Śrem można było zaliczyć do typu B, gdzie wartość przyrostu naturalnego (4,11) rekompensowała wartość przyrostu migracyjnego (0,6). W 2019 r., gdy wartość przyrostu naturalnego (1,97) była wyższa niż wartość przyrostu migracyjnego (1,1), a więc gminę Śrem zakwalifikowano ponownie, jak w 2009 r., do typu demograficznego B. Można powiedzieć, że ten typ demograficzny jest korzystny z punktu widzenia rozwoju demograficznego gminy, chociaż należy pamiętać o strukturze wieku mieszkańców.

Wskaźniki obciążenia demograficznego wskazują na to jak „obciążone” są osoby w wieku produkcyjnym, czyli aktywna zawodowo część społeczności. Liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym, podobnie jak to ma miejsce w całym kraju, zwiększała się w gminie z 51,6 osób w 2009 r. do 68,8 osób w 2020 r. Wskaźnik ten pokazuje również jak szybko starzeje się społeczność. Kolejny wskaźnik obciążenia demograficznego pokazuje ile osób w wieku poprodukcyjnym przypada na 100 osób wieku przedprodukcyjnym, a więc w największym skrócie pokazuje, ile osób starszych przypada na 100 osób młodych. W tym przypadku szczególnie mocno widać proces starzenia się społeczeństwa i należy stwierdzić, że w gminie Śrem między 2018 i 2019 r. liczba osób młodszych i starszych (w wieku przedprodukcyjnym i w wieku poprodukcyjnym) zrównały się, a w 2019 r. liczba osób starszych przekroczyła liczbę osób młodych. Trend ten utrzymał się również w roku 2020 i można spodziewać się jego utrzymania w kolejnych latach.

Tabela 1. Wybrane wskaźniki demograficzne gminy Śrem w latach 2009-2020

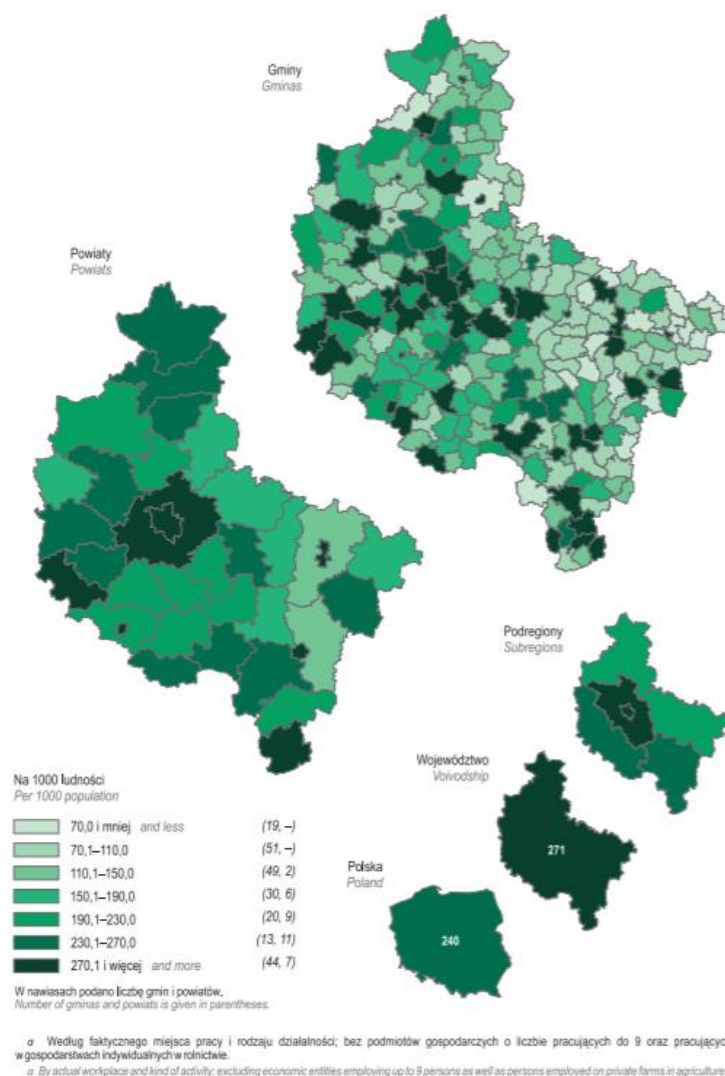
Nazwa wskaźnika	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba ludności	40 345	41 075	41 188	41 405	41 378	41 389	41 523	41 750	41 859	42 050	42 155	42 196
Gęstość zaludnienia [os./km ²]	196	200	200	201	201	201	202	203	203	204	205	205
Odsetek ludności w wieku produkcyjnym [%]	66	65,8	65,4	64,9	64,3	63,7	62,8	62	61,3	60,5	59,8	59,2
Przyrost naturalny (na 1000 ludności)	4,11	3	3,07	2,43	1,88	1,31	3,13	2,81	3,92	2,67	1,97	-0,09
Saldo migracji (na 1000 ludności)	0,6	-0,1	-0,3	0,7	-0,6	-1,5	0	1,1	0,1	1,1	1,3	b.d.
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	51,6	52	52,9	54,1	55,6	57,1	59,3	61,2	63,2	65,3	67,1	68,8
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	66,7	69	73,7	77,1	82,3	86,8	90,6	94	96,4	99,2	101,8	102,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Takie kształtowanie się wskaźników demograficznych sugeruje modyfikacje struktury wiekowej mieszkańców gminy. Biorąc pod uwagę zwiększanie się liczby ludności w wieku poprodukcyjnym, przy jednoczesnym spadku liczby osób w wieku produkcyjnym, sytuacja demograficzna w gminie wykazuje trendy negatywne np. rosnące wskaźniki obciążenia demograficznego. Cechą pozytywną sytuacji demograficznej jest dodatni przyrost rzeczywisty, na który składają się dodatni przyrost naturalny i dodatni bilans migracyjny.

1.2.2. Rynek pracy

Gmina Śrem należy do grupy gmin, których mieszkańcy nie mają problemów ze znalezieniem pracy. W gminie zlokalizowane są zakłady zatrudniające ponad 350 pracowników, m.in. Odlewnia Żeliwa Śrem, Rehau, Leopold, OFLOR czy Polish Assembly Centre. Poza tym dużo mieszkańców pracuje w pobliskim Poznaniu, czy okolicznych miastach powiatowych. W gminie Śrem liczba osób pozostających bez pracy od 2012 r. zmniejszała się z roku na rok (Rysunek 5). W 2020 r. (31.XII) w gminie zarejestrowane były 459 osoby bez pracy, co w porównaniu z rokiem 2011 r. (1294) dawało ponad trzykrotnie mniejszą wartość. Jest to wynik znacznie większy niż w roku 2019. W znacznej części jest to spowodowane sytuacją epidemiologiczną związaną z SARS-CoV-2 i wyłączeniem niektórych sektorów z gospodarki.

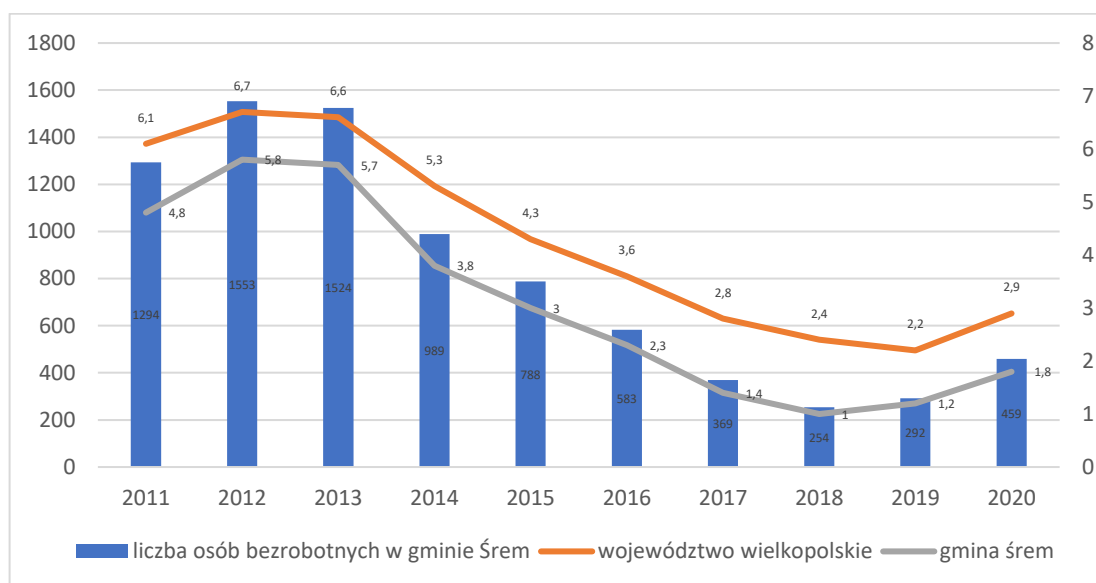

Rysunek 4 Pracujący na 1000 ludności według gmin, powiatów i podregionów w 2016 r.

Źródło: „Rynek pracy w województwie wielkopolskim w 2016 r.”, Informacje i opracowania statystyczne, Poznań, 2017, s. 32.

Z punktu widzenia całej społeczności istotny jest wskaźnik obrazujący odsetek osób bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym. W gminie Śrem w 2019 r. wyniósł on 1,2% i był jednym z najniższych w obserwowanym okresie (spadek o 3,6 p.p. w porównaniu do 2011 r.) i jednocześnie niższy o 1 p.p. w stosunku

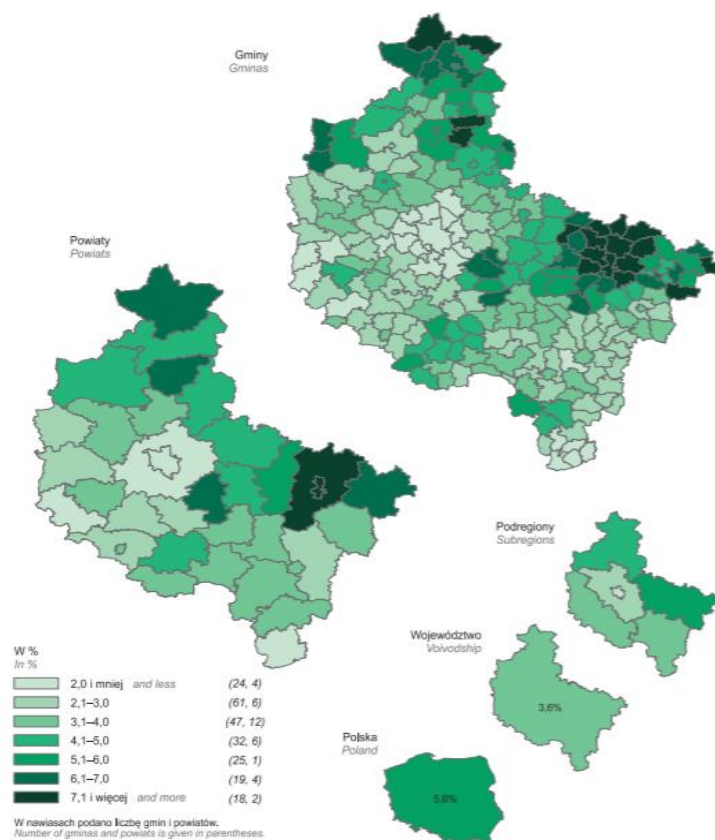
do wartości tego wskaźnika dla województwa (Rysunek 5). Warto podkreślić, że wskaźnik ten był rokrocznie niższy niż w regionie. Jeśli spojrzymy na rok 2020 to wynika, że sytuacja epidemiologiczna związana z SARS-CoV-2 i wyłączeniem niektórych sektorów z gospodarki wpłynęła w znaczny sposób na rynek pracy. Stopa bezrobocia wynosiła w 2020r. 1,8 i w stosunku do przed pandemią wzrosła o 0,6. Podobny przyrost odnotowano w województwie wielkopolskim.

Rysunek 5 Liczba osób bezrobotnych w gminie Śrem (kolumny) oraz odsetek osób bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym w województwie wielkopolskim i w gminie Śrem w latach 2011-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Warto podkreślić, że województwo wielkopolskie od lat należy do regionów, gdzie notowane są najniższe wartości stopy bezrobocia i najniższe wskaźniki bezrobocia dla poziomu gmin. Korzystną sytuację na rynku pracy w gminie Śrem i w województwie można zauważyć śledząc dane dla liczby pracujących na 1000 mieszkańców (Rysunek 5) i wskaźnika bezrobocia (liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych w % ludności w wieku produkcyjnym) (Rysunek 6).

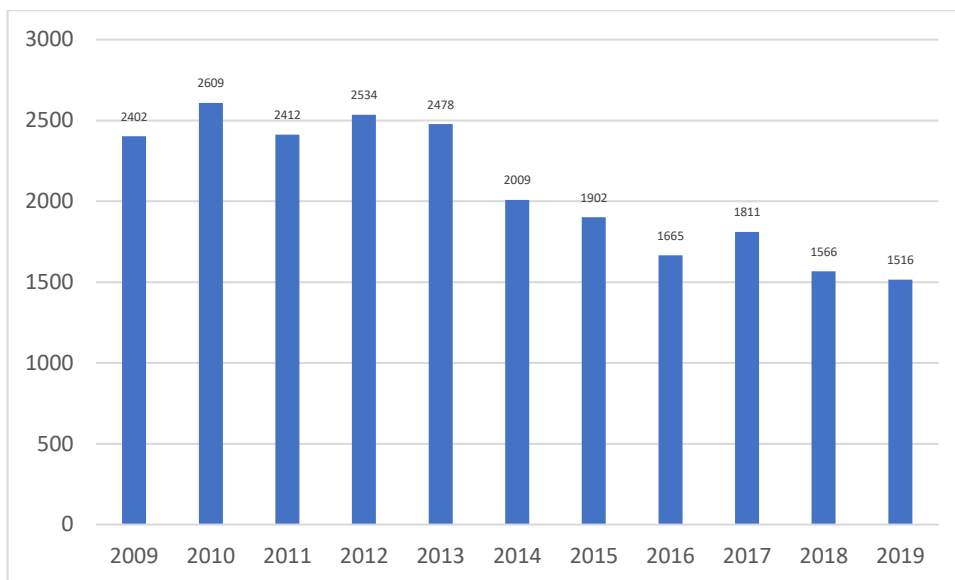

Rysunek 6 Bezrobotni zarejestrowani w % ludności w wieku produkcyjnym według gmin, powiatów i podregionów w 2016 r.

Źródło: „Rynek pracy w województwie wielkopolskim w 2016 r.”, Informacje i opracowania statystyczne, Poznań, 2017, s. 40.

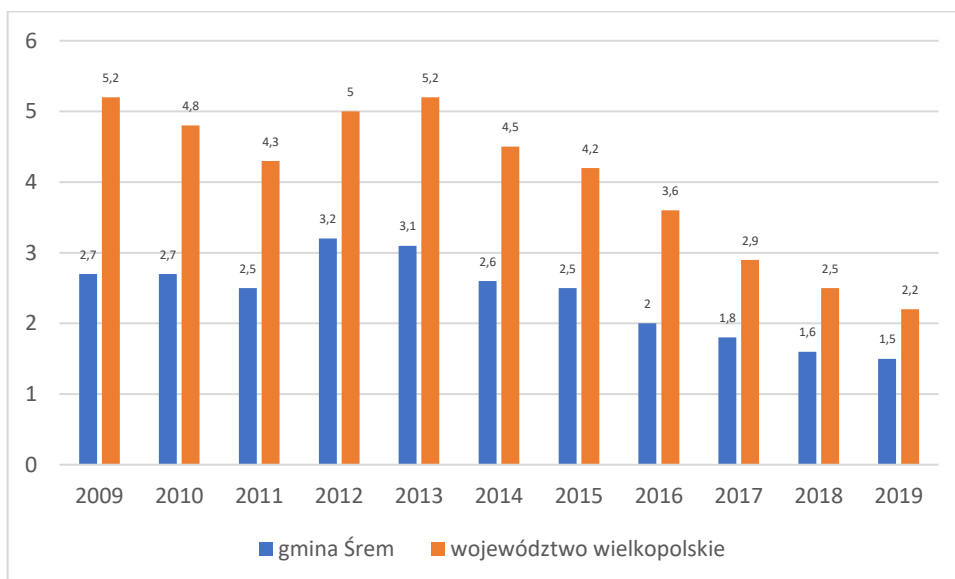
1.2.3. Pomoc społeczna

Na pomoc Ośrodka Pomocy Społecznej w Śremie (OPS) mogą liczyć osoby, które zostały dotknięte problemem ubóstwa, bezrobocia, długotrwałej lub ciężkiej choroby, niepełnosprawności, problemami w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i związanych z prowadzeniem gospodarstwa domowego. OPS pełni rolę organizatora i koordynatora systemu wsparcia społecznego. W okresie lat 2009-2019 liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej zmniejszyła się prawie o 37% (Rysunek 7). Znaczny spadek liczby osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej wynika w dużej mierze z wprowadzenia programu „Rodzina 500 plus” oraz spadku bezrobocia.

Rysunek 7 Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie Śrem w latach 2009-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Rysunek 8 Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej (poniżej kryterium dochodowego) w gminie Śrem w latach 2009-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

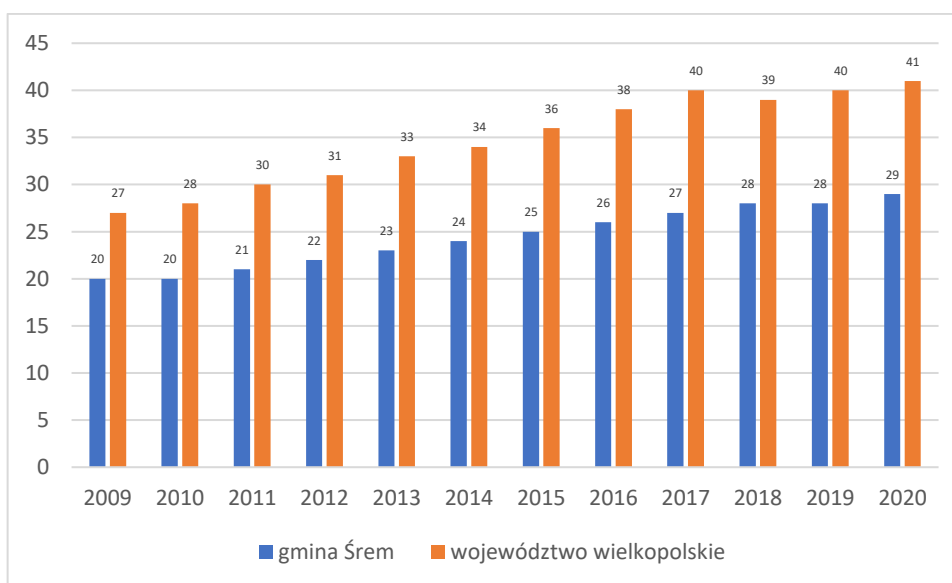
Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej to udział beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem. Wskaźnik wyliczono jako udział korzystających poniżej kryterium dochodowego do ludności ogółem. W gminie Śrem w 2019 r. wskaźnik ten wyniósł 1,5% i w porównaniu z rokiem 2009 (2,7%) obniżył się o 1,2 p.p. (Rysunek 8). Należy stwierdzić, że tendencja wartości zasięgu korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej była spadkowa, podobnie jak w województwie wielkopolskim. Warto zaznaczyć, że wartości tego wskaźnika co roku były niższe niż wartości dla regionu.

Na terenie gminy Śrem realizowana była profilaktyka oraz pomoc dla osób i rodzin z trudnościami, profilaktyka przemocy w rodzinie, polityka senioralna, pomoc dla osób starszych i niepełnosprawnych, usługi z zakresu aktywnej integracji. Funkcjonował także Środowiskowy Dom Samopomocy, który realizował zadanie prowadzenia i rozwoju infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Polityka prorodzinna realizowana była poprzez funkcjonowanie: programu „Rodzina 3+”, Ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny i Wielkopolskiej Karty Rodziny. Wokół działań senioralnych powstała społeczność blisko 1200 osób. Realizowane były również dodatkowe zadania: Śremska Karta Seniora, Śremska Rada Seniorów, Pudełko Życia, wolontariat senioralny, edukacja obywatelska 60+, Mobilny Punkt Edukacji Obywatelskiej, lokalne media senioralne: Senior TV, „Czas seniora”, profil „Śremscy Seniorzy” na portalu społecznościowym, Śremski Senior – lider samorządowy.

1.2.4. Zaangażowanie społeczne i współpraca samorządowa

W gminie Śrem wskaźnik obrazujący zaangażowanie społeczne mierzony liczbą fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych przeliczonych na 10 tys. mieszkańców wzrastał osiągając w 2020 r. wartość 29 (Rysunek 9). W porównaniu ze średnią dla kraju (39) i średnią dla województwa (41) była to wartość niewielka. Pozytywnie należy zanotować fakt, że liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców wzrosła o 9 (o 45,0%). W 2020 roku gmina posiadała w wykazie organizacji i stowarzyszeń 29 podmiotów na 10 tys. mieszkańców gminy.

Rysunek 9 Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10 tys. mieszkańców w gminie Śrem i województwie wielkopolskim w latach 2009-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Gmina Śrem była członkiem organizacji i stowarzyszeń skupiających samorządy w skali lokalnej i krajowej. Należała do takich organizacji jak: Stowarzyszenie Metropolia Poznań, Stowarzyszenie Zdrowych Miast Polskich, Stowarzyszenie Lider Zielonej Wielkopolski, Związek Miast Polskich, Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Wielkopolski, WOKISS – Wielkopolski Ośrodek Kształcenia i Studiów Samorządowych, Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej, Unia Gospodarcza Regionu Śremskiego – Śremski Ośrodek Wspierania Małej Przedsiębiorczości, Stowarzyszenie Gmin Polska Sieć „Energie Cités”. Gmina Śrem realizuje także zadania publiczne w ramach porozumień międzygminnych w zakresie:

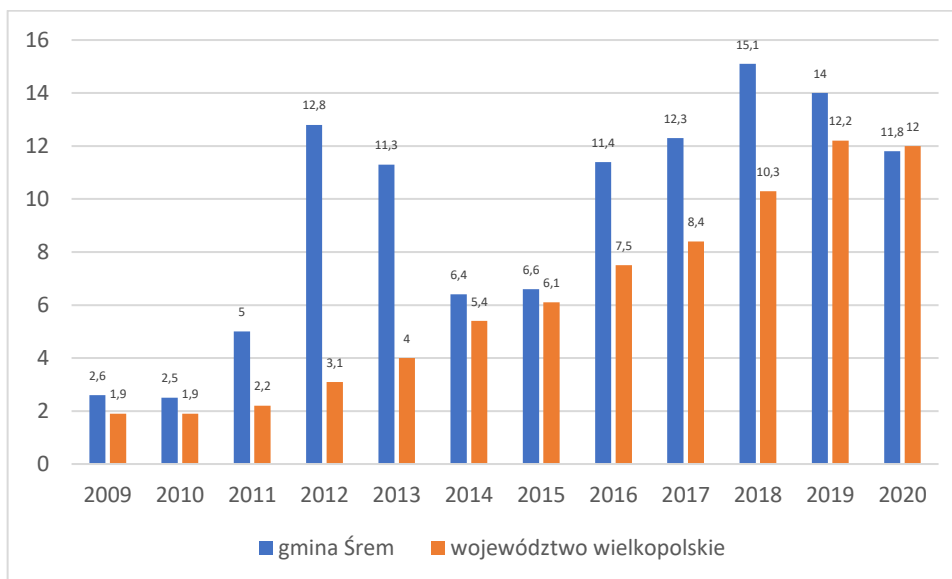
- zadania związanego z prowadzeniem schroniska dla bezdomnych zwierząt i ochroną przed bezdomnymi zwierzętami, polegającego na rozbudowie i eksploatacji międzygminnego schroniska dla bezdomnych zwierząt w Gaju (gmina Brodnica, gmina Dolsk, gmina Książ Wielkopolski., gmina Czempień, miasto Kościan, gmina Kościan, gmina Krzywiń i gmina Krobia),
- powierzenia gminie Jarocin przygotowania i wykonania zadania pn.: „Zorganizowanie i nadzór nad funkcjonowaniem systemu gospodarki odpadami i osadami ściekowymi dla gmin objętych POROZUMIENIEM wraz z budową Zakładu Zagospodarowania Odpadów Jarocin z siedzibą w Witaszyczkach z punktami przeładunkowymi” (gminy: Jarocin, Jaraczewo, Kotlin, Nowe Miasto,

Żerków, Krzykosy, Czermin, Gizałki, Dobrzyca, Chocz, Borek Wielkopolski, Zaniemyśl, Książ Wielkopolski, Środa Wielkopolska, Piaski, Dominowo, Kórnik),

- przewozów pasażerskich z gminami: Brodnica, Dolsk, Książ Wlkp., Krzywiń, Zaniemyśl oraz Kórnik.

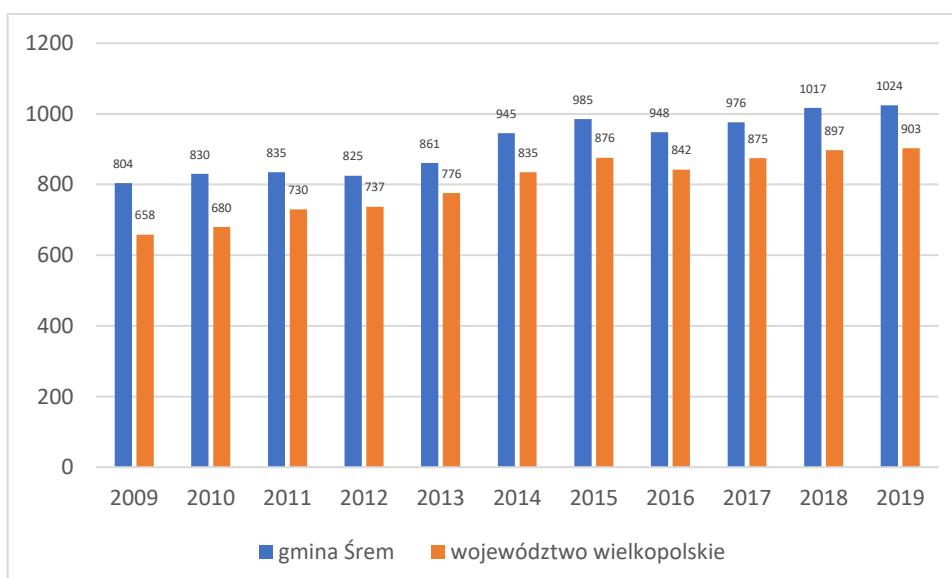
1.2.5. Edukacja

Gmina Śrem zapewnia mieszkańcom możliwość korzystania z przedszkoli i żłobków, szkół podstawowych i średnich. W 2020 r. działało 5 żłobków w sześciu lokalizacjach. Gmina Śrem za pomocą prywatnych podmiotów zapewnia 240 miejsc w żłobkach. Dzieci objętych opieką żłobkową (w wieku do 3 lat) było od 2,5% w 2010 r. do 11,8% w 2020 r. (Rysunek 10). Na uwagę zasługuje fakt, że co roku odsetek dzieci w wieku do 3 lat był wyższy w gminie Śrem niż średnia wartość dla województwa.

Rysunek 10 Odsetek dzieci objętych opieką żłobkową [%] w gminie Śrem w latach 2009-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS. W 2012r. GUS zmienił metodologię i uwzględnił od 2012 r. objęte dzieci klubach dziecięcych do liczby dzieci w grupie wieku do lat 3 (bez trzylatków).

Rysunek 11 Liczba dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat w gminie Śrem w latach 2009-2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na terenie gminy Śrem w 2020 r. funkcjonowało: 14 przedszkoli oraz 6 oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych na terenach wiejskich oraz 1 oddział przedszkolny w szkole podstawowej na terenie miasta. Liczba dzieci w przedszkolach wynosiła 2162. W przypadku dzieci starszych liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w przeliczeniu na 1000 dzieci w wieku 3-5 lat wzrastała od 2009 r., a w roku 2019 osiągnęła wartość 1024, co świadczy o tym, że w gminie Śrem z wychowania przedszkolnego korzystały także dzieci spoza terenu gminy (najprawdopodobniej były to dzieci, których rodzice mieszkają poza gminą Śrem, ale pracują na jej terenie). Ponownie, podobnie jak w przypadku opieki żłobkowej, wskaźniki objęcia dzieci wychowaniem przedszkolnym w gminie Śrem były corocznie wyższe niż średnia dla województwa (Rysunek 11).

W gminie Śrem w 2020 r. działało 14 szkół podstawowych, do których uczęszczało ponad 4,2 tys. dzieci (Tabela 2). Gmina Śrem prowadziła 11 szkół podstawowych: 5 na terenie miasta i 6 na terenach wiejskich. Oprócz tego funkcjonowały placówki prowadzone przez inne organy niż gmina. Liczba uczniów szkół podstawowych była o 66,7% wyższa niż w 2009 r., kiedy to na terenie gminy działało 11 szkół podstawowych. Liczba dzieci w szkołach podstawowych utrzymywała się na mniej więcej stałym poziomie aż do roku 2013, po którym to liczba uczniów zaczęła rosnąć. Wyraźny wzrost nastąpił również w 2017, 2018, 2019 i 2020 r., w szczególności w wyniku reformy oświaty, która zlikwidowała szkoły gimnazjalne. Średnia liczba uczniów w klasach szkół podstawowych w Wielkopolsce wynosiła od 18 do 19 (w 2012 r., 2014 r. i 2015 r.) i była co roku niższa niż w gminie Śrem.

Tabela 2 Wybrane wskaźniki z zakresu edukacji w gminie Śrem w latach 2009-2020

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba szkół podstawowych	11	12	11	12	12	13	13	13	15	15	14*	14*
Liczba uczniów	2574	2566	2501	2566	2605	2841	3178	2924	3427	3938	4159*	4291*
Uczniowie przypadający na 1 oddział w szkołach podstawowych	b.d.	20	20	20	21	21	21	20	20	19	18	b.d.
Wyniki egzaminu kończącego szkołę podstawową w gminie Śrem (%)	22,39	23,90	24,98	22,17	24,15	25,22	69,56/ 60,49 ¹	68,16/ 55,67 ²	b.d.	56,38/ 40,69 ³	56,38/ 40,69	55,48/ 41,57
Wyniki egzaminu kończącego szkołę podstawową w województwie wielkopolskim (%)	21,90	23,76	24,69	21,98	23,37	25,17	70,58/ 59,18 ¹	68,77/ 52,33 ²	b.d.	61,04/ 43,07 ³	61,04/ 43,07	56,90/ 44,06

*informacje na podstawie danych z Raportu o stanie gminy Śrem za lata 2019 i 2020 rok.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i OKE w Poznaniu.

Uczniowie uczęszczający do szkół podstawowych w gminie Śrem osiągnęli dobre wyniki z egzaminów sprawdzających ich wiedzę. Corocznie rezultaty egzaminu kończącego szkołę podstawową były wyższe niż średnia dla województwa (Tabela 2). Po 2017 r. wyniki uczniów kończących szkołę podstawową w gminie Śrem były gorsze niż w województwie wielkopolskim.

Podsumowując, sytuacja w zakresie szkolnictwa i opieki nad dziećmi w gminie Śrem utrzymywała się na dobrym poziomie. Rósł odsetek dzieci objętych opieką żłobkową, a dzieci do przedszkoli dowożone były także spoza obszaru gminy. W ostatnich 11 latach wzrosła liczba szkół, a także liczba uczniów (choć częściowo związane to było z reformą systemu edukacji). Wyniki uczniów były do 2014 r. lepsze niż średnie wyniki dla całego województwa. Po 2014 r. wyniki niektórych egzaminów były nieznacznie gorsze niż przeciętny wynik w Wielkopolsce.

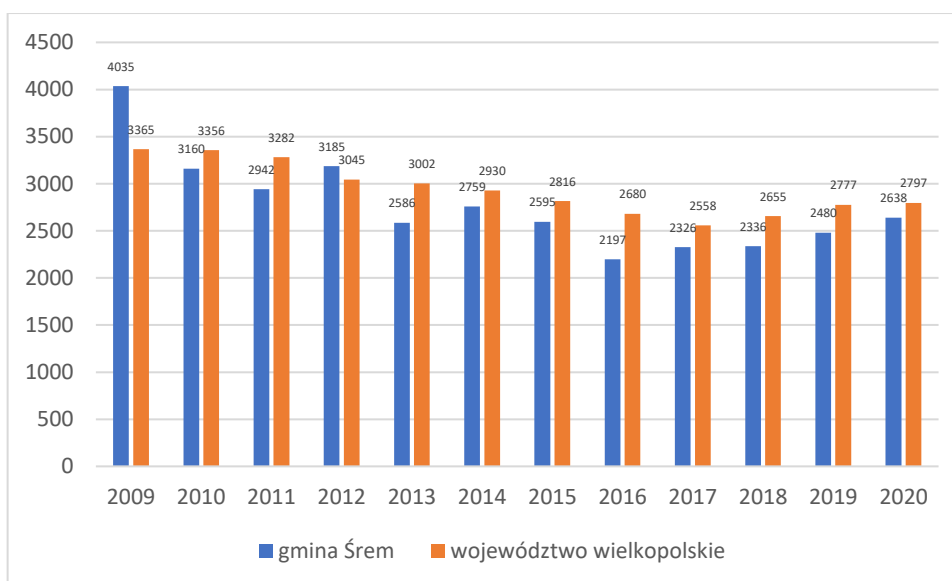
1 Wyniki egzaminu: język polski/matematyka.

2 Wyniki egzaminu: język polski/matematyka.

3 Wyniki egzaminu ósmoklasisty: język polski/matematyka.

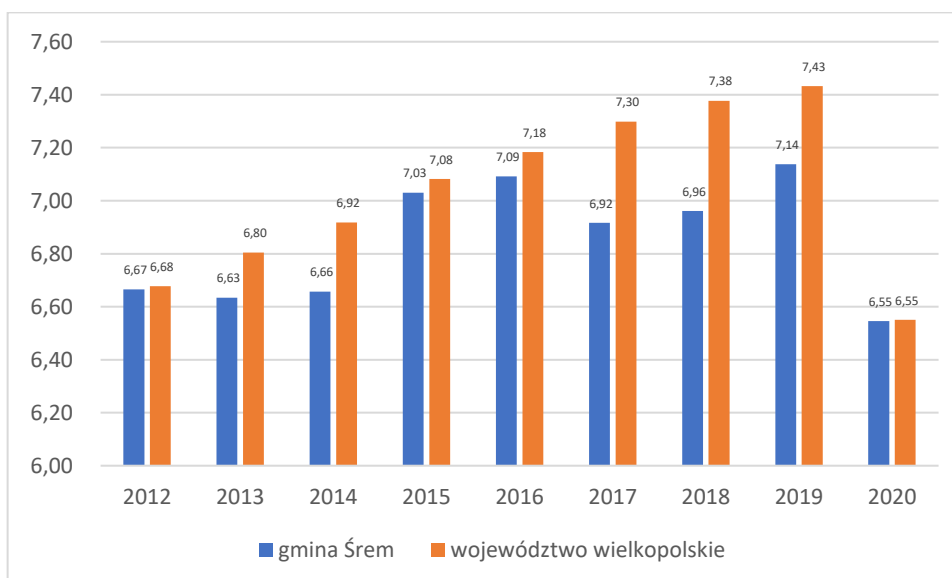
1.2.6. Ochrona zdrowia

Mieszkańcy gminy Śrem w 2020 r. mogli korzystać z usług lekarskich w 17 przychodniach. Liczba porad lekarskich udzielonych w okresie 2012-2020 wzrosła (z wyjątkiem 2017 i 2020 r.), a średnia liczba porad udzielonych jednemu mieszkańcowi wyniosła w 2020 r. 6,55 (przy średniej dla województwa ok. 6,55) (Rysunek 13). W przypadku liczby mieszkańców przypadających na jedną ogólnodostępną aptekę, przy niewielkim ogólnym wzroście liczby ludności, wskaźniki odzwierciedliły proces zwiększania się liczby aptek. Wskaźnik liczby osób przypadających na 1 aptekę w gminie Śrem w 2020 r. wyniósł prawie ok 2,6 tys. i był podobny do wskaźnika pokazującego liczbę osób przypadającą na aptekę ogólnodostępną w województwie (ok. 2,7 tys.) (Rysunek 12). Należy zauważyć, że dostępność do aptek w gminie Śrem zwiększyła się od 2009 r., kiedy to na 1 aptekę przypadało ponad 4 tys. mieszkańców. W gminie Śrem również funkcjonuje całodoobowa apteka.

Rysunek 12 Liczba osób przypadająca na 1 aptekę ogólnodostępną w gminie Śrem i województwie wielkopolskim w latach 2009-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

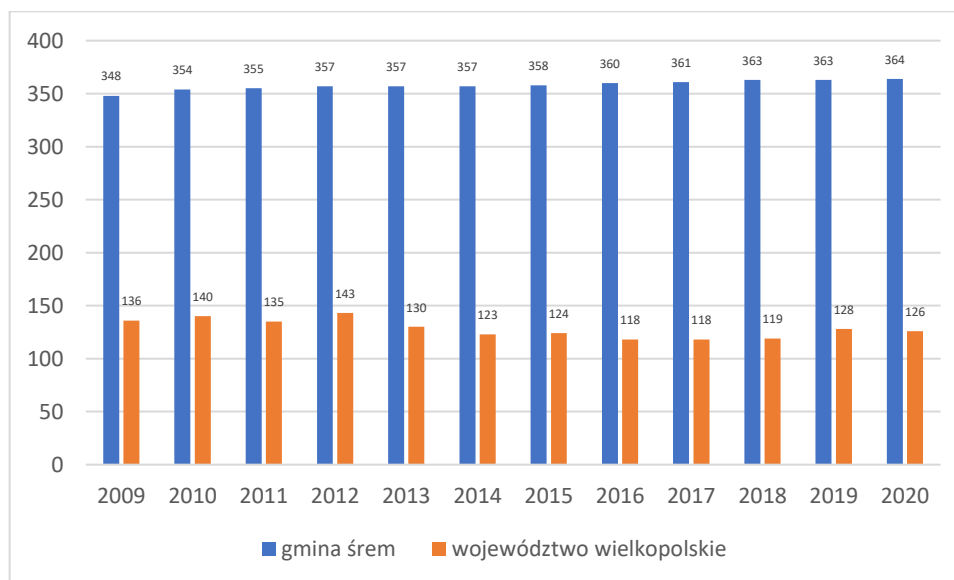
Rysunek 13 Liczba udzielonych porad lekarskich na 1 mieszkańca w gminie Śrem i województwie wielkopolskim w latach 2012-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

1.2.7. Kultura i sport

Śremski Ośrodek Kultury odpowiada w gminie Śrem za różnorodne wydarzenia kulturalne, w tym koncerty, występy kabaretowe, przeglądy, konkursy czy spektakle⁴. W ofercie stałej są zajęcia plastyczne, edukacja filmowa, zajęcia wokalne, zajęcia plastyczne czy nauka gry na instrumentach. Ponadto Śremski Ośrodek Kultury organizuje cykliczne imprezy: Dni Śremu, Międzynarodowy Weekend Filmowy, Festiwal Orkiestr Dętych, „Pasjonaci – ocalić od zapomnienia” – cykl spotkań, „Świąteczne Klimaty” – bożonarodzeniowa impreza na rynku. W ramach Śremskiego Ośrodka Kultury działa Kinoteatr Słonko, które w 2019 r. zorganizowało 853 seansów, które obejrzało 48.158 tys. widzów. W 2020 roku kino wyświetliło 432 seanse, które obejrzało 16 130 widzów. Trzeba jednak mieć na uwadze, że był to rok pandemii COVID i wynikających z niej ograniczeń, co znacząco ograniczyło możliwość korzystania z oferty kinowej.

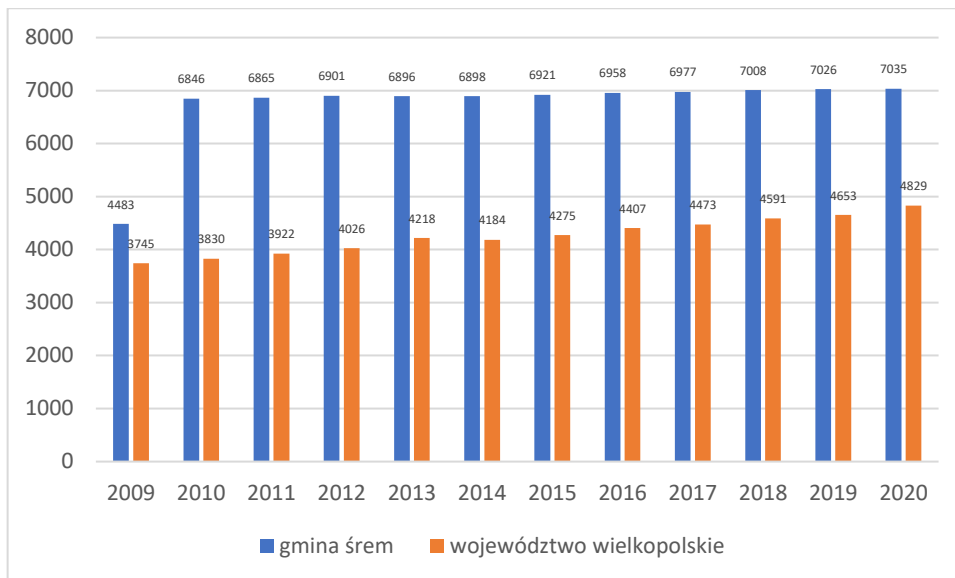
W gminie Śrem działa Muzeum Śremskie, które gromadzi, opracowuje i bezpiecznie przechowuje obiekty muzealne. Wskaźnikiem uczestnictwa w kulturze jest miernik pokazujący ile osób przypadało na 1 miejsce w kinach stałych. W gminie Śrem wartość tego wskaźnika nie zmieniła się znacznie od 2009 r. i wyniosła w 2020 r. 364 osoby (Rysunek 14). Można powiedzieć, że w okresie 2009-2020 wartość tego wskaźnika utrzymuje się na stabilnym poziomie, co jest trendem odwrotnym niż miało to miejsce w województwie. W Wielkopolsce w 2020 r. na 1 miejsce w kinie stałym przypadało średnio 126 osób, a w 2009 r. 136 osób. Świadczy to o tym, że mieszkańcy gminy mają szeroki dostęp do kultury i rozrywki.

Rysunek 14 Liczba osób przypadająca na 1 miejsce w kinach w gminie Śrem w latach 2009-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

⁴ Opracowano na podstawie: „Raport o stanie gminy Śrem za rok 2019”, s. 42-43.

Rysunek 15 Liczba ludności przypadająca na 1 bibliotekę ogólnodostępną w gminie Śrem w latach 2009-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W gminie Śrem sieć biblioteczną tworzyła Biblioteka Publiczna im. Heliodora Świącickiego, a także jej filie: jedna miejska i 4 filie wiejskie. W ciągu roku z usług biblioteki korzystało ok. 6 tys. użytkowników. Innym wskaźnikiem istotnym dla zobrazowania uczestnictwa w kulturze jest poziom czytelnictwa. W gminie Śrem w 2020 r. w stosunku do 2009 r. zwiększyła się liczba ludności przypadająca na bibliotekę ogólnodostępną (Rysunek 15). Spowodowane to było łączeniem placówek bibliotecznymi w celu oferowania lepszej dostępności, jakości księgozbioru i usług bibliotecznymi oraz wzrostem liczby mieszkańców gminy. W 2020 r. w gminie ponad 7 tys. mieszkańców przypadało na 1 placówkę biblioteczną, co było wartością wyższą niż w województwie.

Od 2012 do 2019 r. w gminie Śrem zorganizowano ponad 1260 imprez o charakterze artystyczno-rozrywkowym, a z roku na rok liczba imprez rosła (Tabela 3). Statystyki wskazują na liczbę imprez zorganizowanych przez centra, domy, ośrodki kultury, kluby i świetlice. Liczba uczestników imprez z reguły zwiększyła się z roku na rok, chociaż można zauważyć znaczące spadki liczby uczestników np. w 2011, 2018 i 2019 r. Wyjątkowym rokiem jest rok 2020 w którym nastąpiły największe restrykcje związane z epidemią SARS-CoV-2. Brak możliwości organizowania wydarzeń kulturalnych skutkowało spadkiem liczby imprez oraz osób w nich uczestniczących.

Tabela 3 Liczba imprez i liczba uczestników imprez zorganizowanych w gminie Śrem w latach 2009-2020

	2009	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba imprez	56	47	55	53	42	68	118	234	313	276	157
Liczba uczestników imprez*	45 164	24 190	27 740	27 017	39 264	30 185	40 112	53 494	19 499	17 550	6 821
Liczba widzów	8 896	13 326	12 308	18 592	21 368	25 349	30 628	39 111	46 577	46 165	16 130
Zwiedzający	5 310	4 679	3 838	2 610	623	420	2 224	2 298	3 092	850	2710

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

*Podgrupa: Centra, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice.

Spółka komunalna Śremski Sport Sp. z o.o. odpowiada w gminie Śrem za działania polegające na upowszechnianiu kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży, osób dorosłych, zwiększaniu aktywności fizycznej

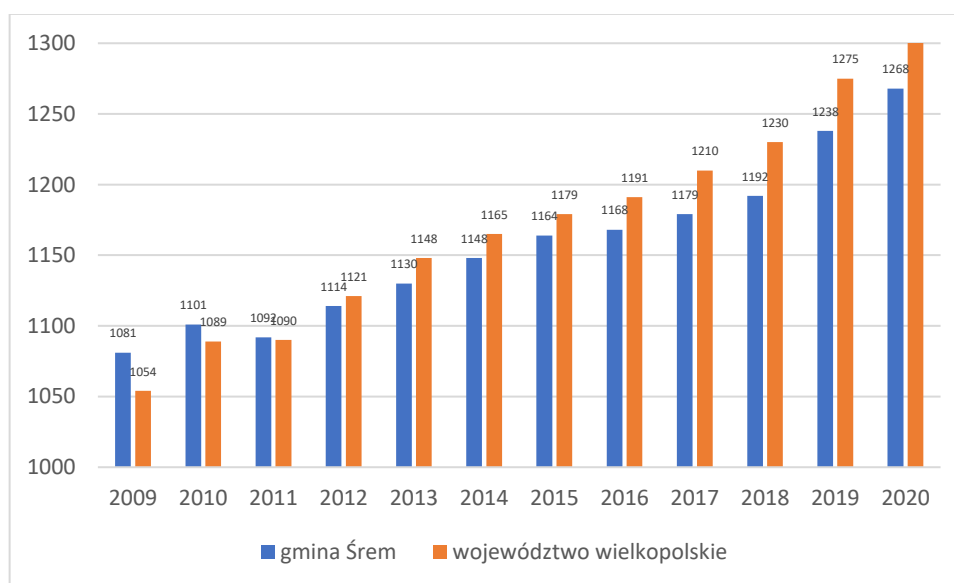
i świadomości społecznej o potrzebie aktywności ruchowej w każdym wieku⁵. Śremski Sport Sp. z o.o. działa w zakresie organizacji imprez sportowych i akcji promocyjnych dla mieszkańców gminy. Oprócz basenu spółka dysponuje pełnowymiarową salą sportową, a także kortami do squasha, siłownią, sauną, bowlingiem, a w sezonie zimowym krytym lodowiskiem. W obiektach organizowanych jest wiele zajęć stałych, wśród których każdy znajdzie coś dla siebie, np.: aerobic, spinning, squash, step, pilates. Dodatkowo obiekt jest doskonałym miejscem imprez integracyjnych oraz imprez okolicznościowych.

Do infrastruktury sportowej zaliczyć można stadion miejski z boiskiem bocznym, boiskami ze sztuczną nawierzchnią (ORLIK 2012) i budynkiem zaplecza bazy sportowej w Śremie, centrum rekreacyjno-sportowe w Psarskim, zmodernizowane boiska przyszkolne ze sztuczną nawierzchnią, plażę miejską nad jez. Grzymiślawskim oraz przystań kajakową nad rz. Wartą. Na obszarze gminy Śrem działa wiele organizacji sportowych, które otrzymują wsparcie z zakresu sportu oraz w ramach otwartego konkursu ofert realizują zadania publiczne w zakresie upowszechniania kultury fizycznej i sportu. W 2018 i 2019 r. Śrem był gospodarzem wielu imprez sportowych o randze lokalnej, ogólnopolskiej oraz międzynarodowej, organizowanych przez Śremski Sport lub organizacje pozarządowe, m.in.: imprezy biegowe: półmaraton, biegi na 5 i 10 km, rajdy rowerowe, halowa liga piłki nożnej (w tym mistrzostwa zakładów pracy, turnieje zespołów wiejskich), zawody pływackie, mistrzostwa w squasha, triathlon, ogólnopolskie zawody konne w Olszy, turnieje piłki nożnej dla dzieci młodzieży.

1.3. Analiza strefy gospodarczej

1.3.1. Przedsiębiorczość

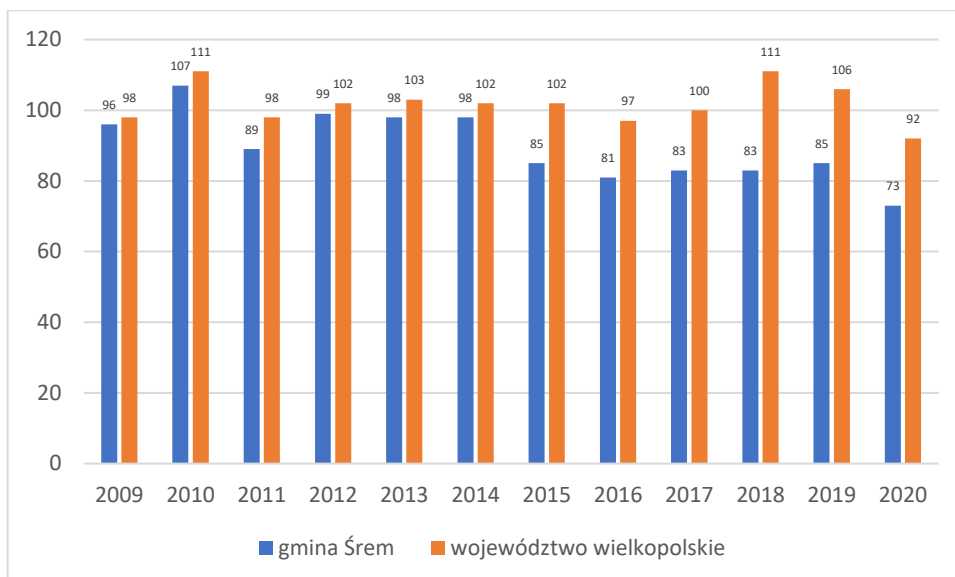
Jedną z miar poziomu przedsiębiorczości jest mierzony liczbą zarejestrowanych w rejestrze REGON podmiotów gospodarczych na 10 tys. mieszkańców. Wskaźnik ten od 2009 r. w gminie Śrem wzrastał z roku na rok (Rysunek 16). W 2020 r. osiągnął wartość 1268 podmiotów w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców i od 2009 r. wzrósł o 17,3%. Patrząc na poziom tego wskaźnika w Wielkopolsce należy zauważyć, że do roku 2010 wartości wskaźnika były większe w gminie Śrem niż w regionie. W 2011 r. nastąpiło wyrównanie tej wartości na poziomie ok. 1090 i z każdym kolejnym rokiem wartości wskaźnika przedsiębiorczości dla gminy Śrem były niższe niż w województwie.

Rysunek 16 Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców w gminie Śrem w latach 2009-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

⁵ Opracowano na podstawie: „Raport o stanie gminy Śrem za rok 2019”, s. 40-41.

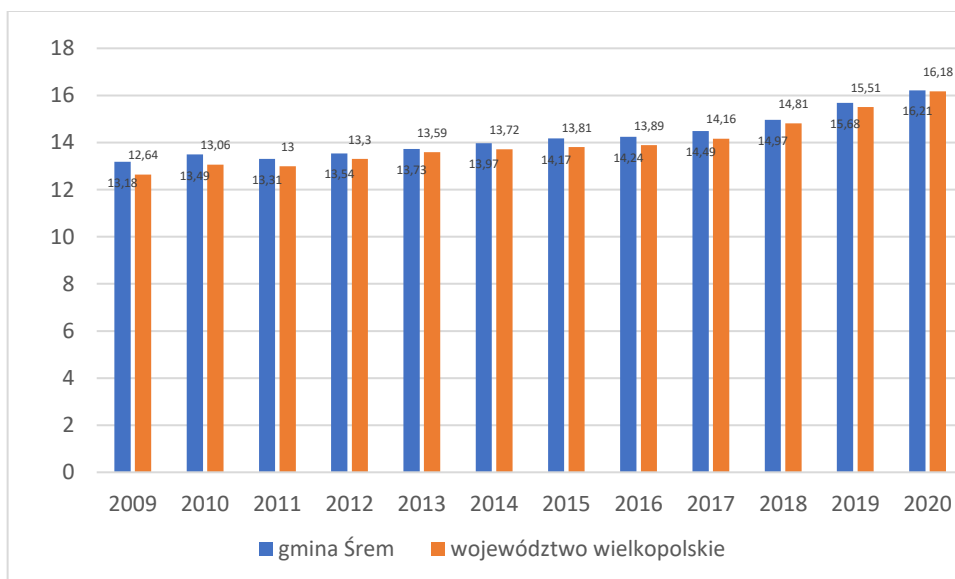

Rysunek 17 Nowo powstałe podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców w województwie wielkopolskim i w gminie Śrem w latach 2009-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

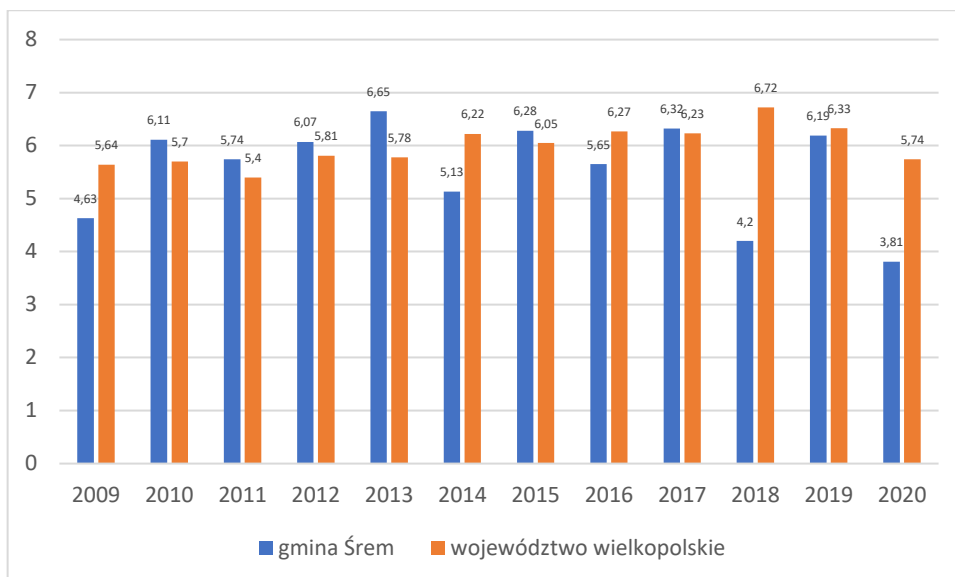
Wskaźnik, opisujący nowo zarejestrowane podmioty gospodarcze w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców, który obrazuje wolumen podmiotów rozpoczynających działalność i będących w fazie startowej kształtował się w gminie Śrem na poziomie od 73 do 100 podmiotów (Rysunek 17). Porównując te dane z wartościami dla regionu, to były one corocznie niższe niż dla Wielkopolski. Sytuację taką można uzasadnić dużym zróżnicowaniem regionu w ramach wskaźników przedsiębiorczości i kumulacją wysokich wartości mierników dla dużych miast.

Wskaźnik skłonności do przedsiębiorczości, wyrażony jako osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą przypadające na 100 osób w wieku produkcyjnym, wskazywał na wysoki poziom przedsiębiorczości mieszkańców gminy. Gmina Śrem osiągnęła w 2020 r. wartość wskaźnika równą 16, co dawało od 2009 r. 23,0% wzrost (Rysunek 18). Wskaźnik skłonności do przedsiębiorczości wykazywał zarówno w gminie Śrem, jak i w województwie, tendencję wzrostową, a w każdym badanym roku wartości uzyskiwane w gminie Śrem były wyższe niż w Wielkopolsce.

Rysunek 18 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym w gminie Śrem w latach 2009-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Rysunek 19 Udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem w województwie wielkopolskim i w gminie Śrem w latach 2009-2020
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Z punktu widzenia gospodarki opartej na wiedzy, powszechnej cyfryzacji i serwicyzacji ważne jest tworzenie się podmiotów gospodarczych działających w tzw. sektorze kreatywnym. Są to głównie podmioty prowadzące działalność gospodarczą związaną z kulturą i technologią, łączące działalność artystyczną z przedsiębiorczością. W gminie Śrem w 2020 r. odnotowano 3,81% reprezentantów sektora kreatywnego wśród nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych (Rysunek 19). Największy odsetek podmiotów z sektora kreatywnego w nowo powstałych podmiotach zaobserwowano w 2013 r. (6,7%). Od 2009 r. wartość tego wskaźnika w gminie Śrem była przez pięć lat wyższa niż w województwie.

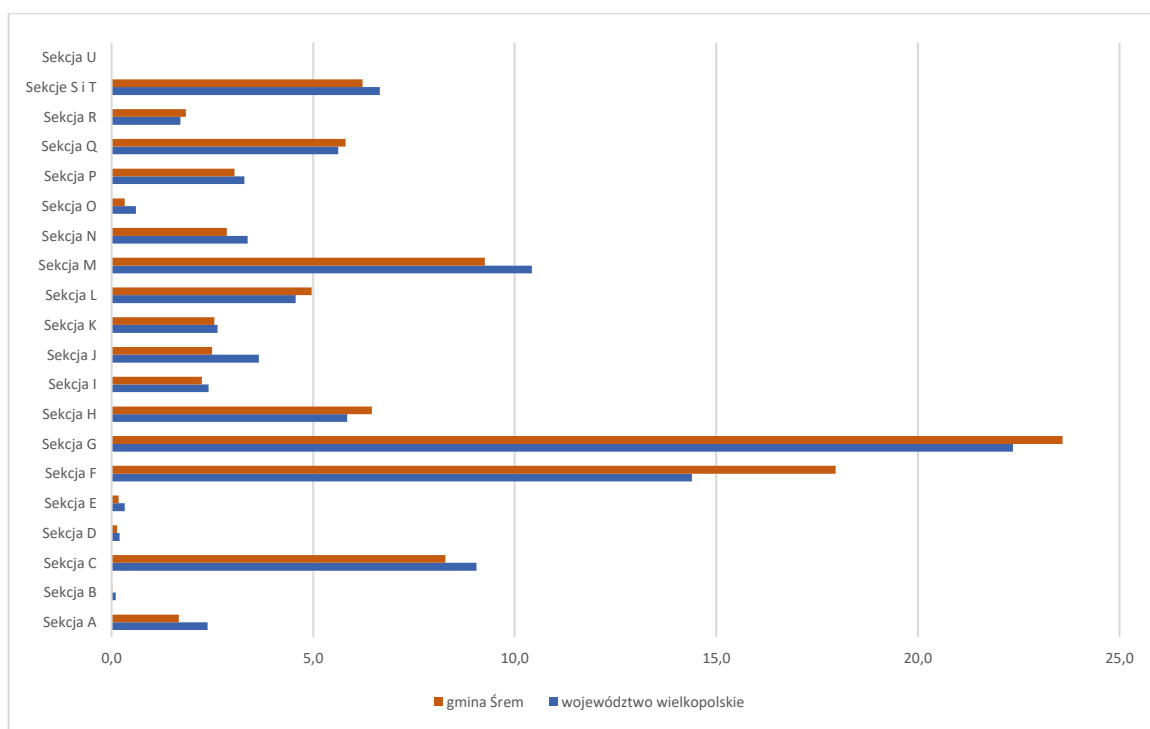
1.3.2. Struktura gospodarki

W strukturze gospodarki gminy Śrem przeważają usługi (opisane ogólnie jako działalność pozostała), do których klasyfikowało się w 2020 r. 71,2% podmiotów gospodarczych w gminie. Przemysł i budownictwo obejmowały 27,2% podmiotów, a na rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo przypadało zaledwie 1,6% podmiotów. Podobnie, jak w całym kraju, znacząca większość przedsiębiorstw stanowiły mikroprzedsiębiorstwa.

W porównaniu z rokiem 2009 o 3 p.p. wzrósł udział podmiotów gospodarczych w sektorze przemysł i budownictwo. Sytuacja wyglądała podobnie w województwie wielkopolskim. W 2009 r. struktura wyglądała następująco: 1,3% rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo, 24,1% przemysł i budownictwo oraz 74,6% usługi. W 2020 r. udział usług w województwie zmalał o 6,5 p.p. na korzyść 6,5 p.p. wzrostu zarówno w przemyśle i budownictwie.

Najwięcej podmiotów gospodarczych w 2020 r. w gminie Śrem zarejestrowanych było w sekcji G - handel i naprawy (1223). Stanowiło to 22,8% wszystkich zarejestrowanych podmiotów (Rysunek 20). Innymi branżami, które dały się wyróżnić w strukturze podmiotów w gminie były: sekcja F – budownictwo (1007 podmiotów, 18,8%), sekcja M - działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (492 podmioty, 9,2%) oraz sekcja C – przetwórstwo przemysłowe (428 podmioty, 8,0%).

Ponad średnią wojewódzką w strukturze branż wyróżniał się przede wszystkim udział sekcji F - budownictwo, G – handel i naprawy, H – transport i gospodarka magazynowa, L – działalność związana z obsługą nieruchomości i Q – opieka zdrowotna i pomoc społeczna. Natomiast poniżej średniej dla Wielkopolski wypadły przede wszystkim sekcje: A – rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, C- przetwórstwo przemysłowe, I – działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi, J – informacja i komunikacja i M – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna.

Rysunek 20 Struktura podmiotów gospodarki narodowej prowadzących działalność gospodarczą wg rejestru REGON w gminie Śrem i w województwie wielkopolskim w 2020 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

*Objaśnienia:

Nazwy sekcji PKD 2007:

Sekcja A. Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo,

Sekcja B. Górnictwo i wydobywanie,

Sekcja C. Przetwórstwo przemysłowe,

Sekcja D. Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych,

Sekcja E. Dostawa wody; gospodarowanie ciekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją,

Sekcja F. Budownictwo,

Sekcja G. Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle,

Sekcja H. Transport i gospodarka magazynowa,

Sekcja I. Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi,

Sekcja J. Informacja i komunikacja,

Sekcja K. Działalność finansowa i ubezpieczeniowa,

Sekcja L. Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości,

Sekcja M. Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna,

Sekcja N. Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca,

Sekcja O. Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne,

Sekcja P. Edukacja,

Sekcja Q. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna,

Sekcja R. Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją,

Sekcja S. Pozostała działalność usługowa,

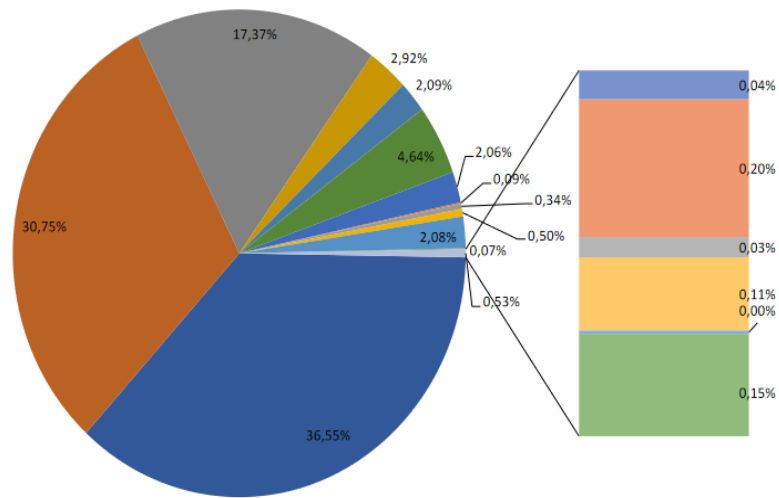
Sekcja T. Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby,

Sekcja U. Organizacje i zespoły eksterytorialne.

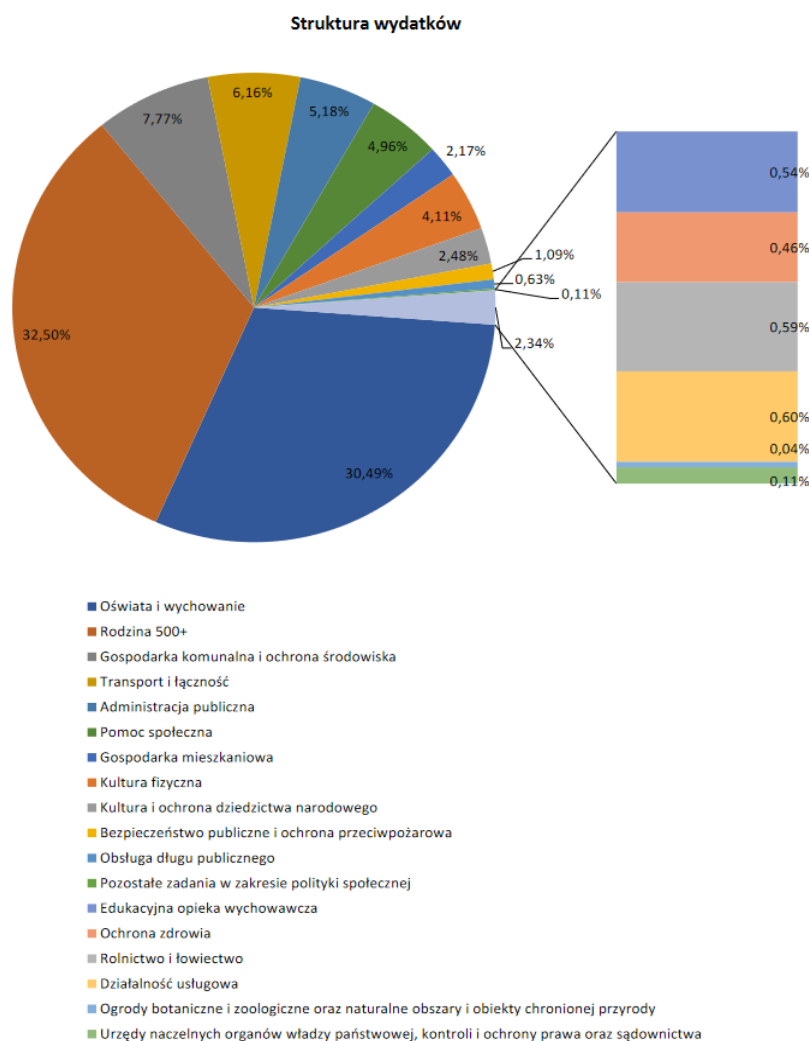
1.3.3. Budżet gminy

Gmina Śrem w 2020 r. w ramach budżetu pozyskała 228,8 mln zł, z czego największą część zapewniły transfery pochodzące z podatków dochodowych od osób prawnych i od osób fizycznych (36,55%), co stanowi gorszy wynik, niż w roku poprzednim, kiedy to podatki stanowiły 40,84% dochodów gminy (Rysunek 21). Największe wydatki związane były natomiast ze sferą oświatową i pochłonęły one 36,55% budżetu.

Struktura dochodów

- Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem
- Rodzina 500+
- Różne rozliczenia
- Gospodarka mieszkaniowa
- Oświata i wychowanie
- Gospodarka komunalna i ochrona środowiska
- Pomoc społeczna
- Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej
- Administracja publiczna
- Rolnictwo i łowiectwo
- Transport i łączność
- Działalność usługowa
- Edukacyjna opieka wychowawcza
- Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego
- Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa
- Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa
- Leśnictwo
- Kultura fizyczna

Rysunek 21 Struktura dochodów (po lewej) i wydatków budżetu gminy Śrem według rodzajów w 2020 r. [w %]

Źródło: Raport o stanie gminy Śrem za rok 2020.

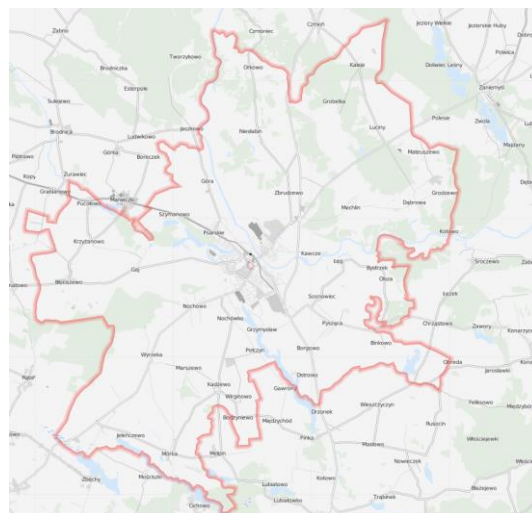
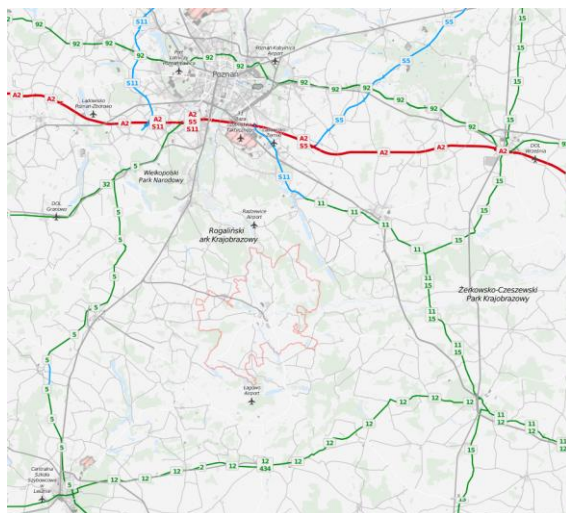
Według danych GUS w 2019 r. dochody gminy na 1 mieszkańca wyniosły 4800,79 zł (w województwie średnio 5140,25zł), przy jednoczesnych wydatkach odzwierciedlonych kwotą 4871,48 zł (w województwie średnio 5332,01zł). Dochody własne stanowiły w 2019 r. 48,6% dochodów ogółem. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem wyniósł 9,6%.

W kończącym się okresie programowania środków z udziałem funduszy unijnych na lata 2014-2020 Gmina Śrem pozyskała łącznie niemal 21 mln zł na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych o łącznej wartości przekraczającej 25,3 milionów złotych.

1.4. Analiza strefy przestrzennej

1.4.1. Infrastruktura techniczna

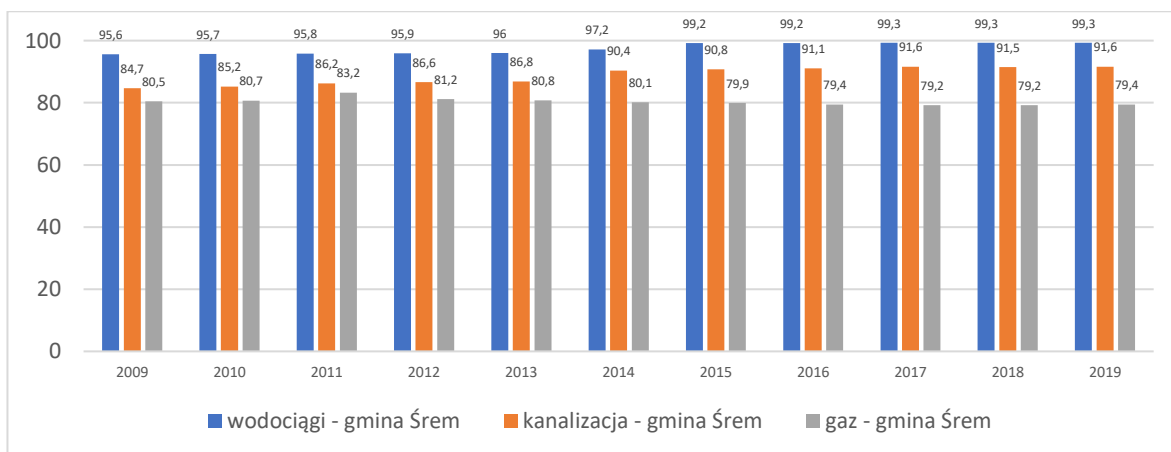
Gmina Śrem położona jest na skrzyżowaniu ważnych dla obsługi transportowej regionu dróg wojewódzkich nr 434 (Łubowo – Śrem – Rawicz) i nr 432 (Leszno – Śrem – Września) w odległości średniej ok. 40 km od Poznania (Rysunek 22). Przez obszar gminy przebiega jedna niezelektryfikowana. W 2020 roku realizowano działania na rzecz rewitalizacji linii kolejowej Śrem-Czempiń.

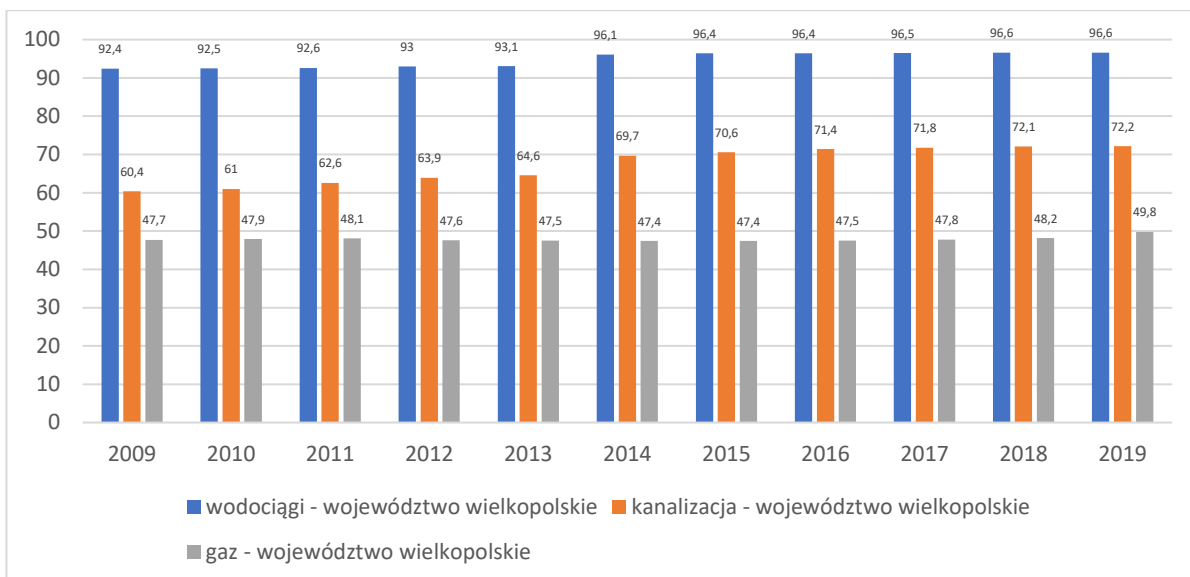
Rysunek 22 Lokalizacja gminy Śrem w przebiegu dróg krajowych oraz rozmieszczenie dróg publicznych w gminie

Źródło: na podstawie Systemu Informacji Przestrzennej gminy Śrem, <http://sip.srem.pl/> [dostęp: 2019-11-10].

Bogate dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze Ziemi Śremskiej sprawiło, że dobrze rozwinięta jest infrastruktura dla komunikacji rowerowej i pieszej (8 znanych szlaków rowerowych, 1 szlak pieszy, 8 szlaków dla miłośników architektury, 2 szlaki przyrodnicze). Ponadto przez gminę przepływa rzeka Warta – żeglowna na całym odcinku⁶.

⁶ Na podstawie: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Śrem, Uchwała nr 473/XLIX/2018 Rady Miejskiej w Śremie z dnia 18 października 2018 r., s. 12-13.

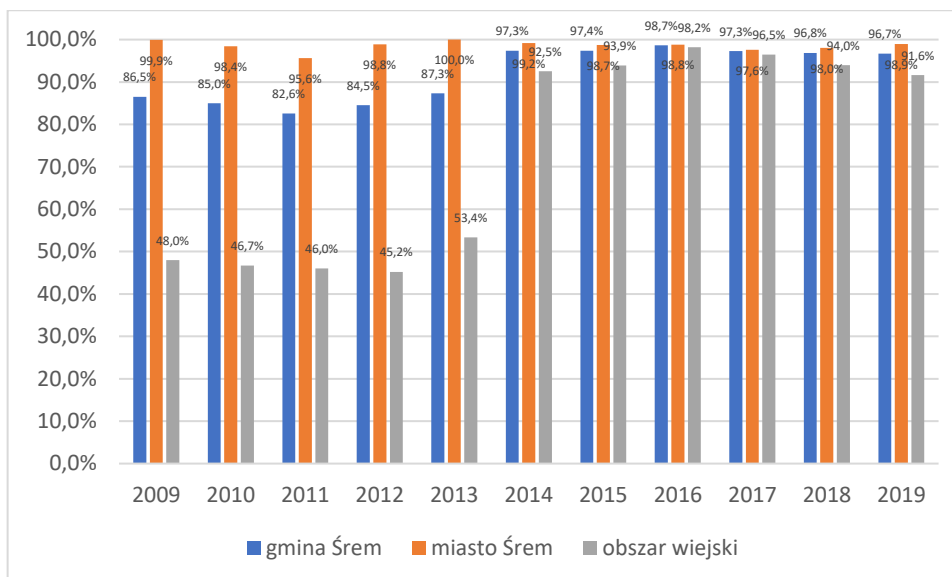

Rysunek 23 Ludność korzystająca z instalacji sieciowych jako % ogółu ludności w gminie Śrem i województwie wielkopolskim w latach 2009-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Gmina Śrem charakteryzowała się wysokim wskaźnikiem zwodociągowania (99,3% w 2019 r.). Był on wyższy od średniej krajowej i średniej wojewódzkiej, ale nie odbiegał istotnie od pozostałych okolicznych gmin. Znaczące inwestycje w poprzedzających latach spowodowały, że procent ludności korzystającej z kanalizacji wzrósł w 2018 r. do bardzo wysokiego poziomu – 91,6%. W 2009 r. było to 84,7%, a więc o 6,9 p.p. mniej niż w 2020 r. W województwie wielkopolskim w 2020 r. tylko 72,2% mieszkańców korzystało z kanalizacji, pomimo tego, że wartość ta od 2009 r. poprawiła się aż o 11,8 p.p. Gmina Śrem charakteryzowała się także dość dużym odsetkiem mieszkańców korzystających z instalacji gazowej. W 2019 r. wyniósł on 79,4% i był o 1,1 p.p. niższy niż w 2009 r. W porównaniu z województwem, gdzie w 2019 r. z gazociągów korzystało tylko 49,8% mieszkańców, wartość tego wskaźnika dla gminy Śrem jest bardzo wysoka. Obserwując stan i zmiany wyposażenia infrastrukturalnego gminy Śrem można powiedzieć, że zapewnia ona swoim mieszkańcom komfortowe, ponadprzeciętne warunki infrastrukturalne.

W okresie 2008-2014 w gminie Śrem rosła liczba osób, które korzystały z oczyszczalni ścieków (Rysunek 24). Po części jest to również efekt bardzo dobrego wyposażenia infrastrukturalnego gminy, a szczególnie instalacji kanalizacyjnej. W gminie Śrem w 2018 r. 96,8% mieszkańców korzystała z oczyszczalni ścieków, co stanowi wzrost od 2008 r. o 8,3 p.p. W mieście Śrem odsetek korzystających z oczyszczalni ścieków w 2013 r. był równy 100%, a w pozostałych latach był zbliżony do tej wartości. Na obszarze wiejskim gminy w 2009 r. tylko 48,0% mieszkańców korzystało z oczyszczalni ścieków, ale sytuacja, szczególnie po 2013 r. uległa zdecydowanej poprawie i w 2019 r. na obszarze wiejskim 91,6% mieszkańców mogło korzystać już z oczyszczalni. W porównaniu z innymi gminami sytuacja taka jest bardzo pozytywna.

Rysunek 24 Odsetek osób korzystających z oczyszczalni ścieków w ludności ogółem w gminie Śrem w latach 2009-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

1.4.2. Środowisko

Gmina Śrem położona jest w różnych regionach geograficznych⁷. Charakterystyczną formą rzeźby terenu jest rozległa forma dolinna, jaką jest Pradolina Warszawsko-Berlińska o wyraźnym równoleżnikowym przebiegu z odchyleniem na północ, zgodnie z biegiem rzeki Warty. Sieć fizjograficzna zdominowana jest przez wody płynące, czyli ok. 28 km odcinek rzeki Warty, ok. 14 km odcinek rzeki Pysząca oraz ok. 6 km kanał Szymanowo-Grzybno. Największym zbiornikiem jest Jezioro Grzymiśławskie, które częściowo leży w sąsiedniej gminie Dolsk. Do większych jezior zaliczyć też można: Szymanowskie, i Mórka Mała. W użytkowaniu gruntów na obszarze gminy Śrem dominują grunty orne zajmując 57,5% powierzchni gminy. Łąki i pastwiska pokrywają odpowiednio: 6,7% i 5,0% powierzchni, występując przede wszystkim w dolinie Warty, a poza tym wzdłuż większych strumieni, rowów melioracyjnych i wokół jezior. Lasy zajmują ok. 16% powierzchni. Gmina Śrem poprzez Dolinę Warty i Rynnę Kórnicko-Zaniemyską włączona jest w system rekreacyjny aglomeracji poznańskiej – strefy podmiejskiej. Obok walorów przedstawionych wyżej dysponuje ona obszarami chronionymi lub proponowanymi do objęcia ochroną, na których mogą być uprawiane kwalifikowane formy turystyki, szczególnie tzw. ekoturystyka. Dotyczy to takich miejscowości jak: Mórka, Dalewo, Dobczyn, Bodzyniewo.

Na terenie gminy Śrem występują różne formy ochrony przyrody, określone w Ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2020 r. poz. 55). Do tych form należą⁸:

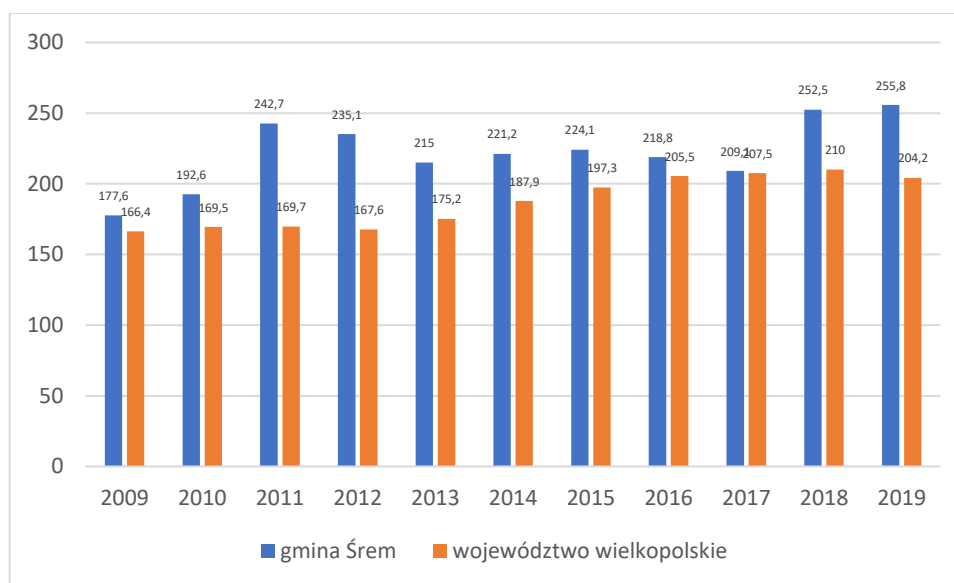
- dwa obszary NATURA 2000 (Rogalińska Dolina Warty, Ostoja Rogalińska);
- Rezerwat Przyrody „Czmoń”,
- dwa parki krajobrazowe (Park Krajobrazowy im. Gen. Dezyderego Chłapowskiego i Rogaliński Park Krajobrazowy),
- 72 pomniki przyrody
- 14 użytków ekologicznych,
- zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Łęgi Mechlińskie”.

⁷ Akapit sporządzono na podstawie Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Śrem, Uchwała nr 473/XLIX/2018 Rady Miejskiej w Śremie z dnia 18 października 2018 r.

⁸ Na podstawie danych z Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody, <http://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/index.jsf>, [dostęp: 2020.02.04].

W gminie Śrem w 2019 r. na 1 mieszkańca przypadło 255,8 kg odpadów zmieszanych zebranych z gospodarstw domowych (Rysunek 25). Było to o ponad 78kg więcej niż w 2009 r. Średnia wartość dla województwa była corocznie mniejsza niż dla gminy. W województwie w okresie 2008-2019 można dopatrzeć się trendu wzrostowego, natomiast w gminie Śrem zmieszane odpady z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca naprzemiennie rosły i malały.

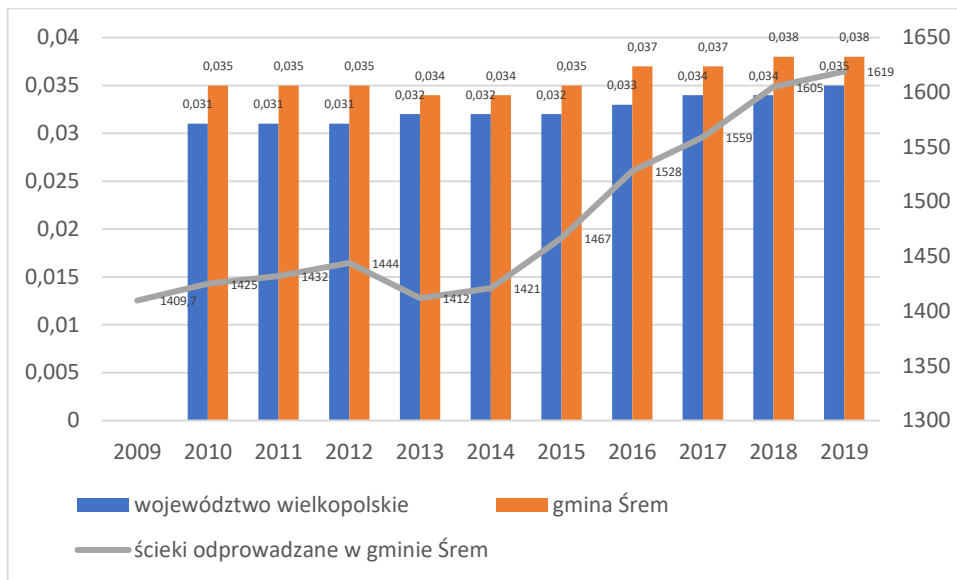
Ilość oczyszczonych ścieków komunalnych w gminie Śrem wzrastała w okresie od 2010 do 2018 r. Finalnie w 2018 r. odnotowano 1605 dam³. W roku 2008 było to 1460 dam³, a więc odnotowano w badanym okresie wzrost ilości oczyszczonych ścieków o prawie 10% (Rysunek 26). W przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie Śrem w 2018 r. oczyszczono 0,038 dam³ ścieków, czyli o 8,5% więcej niż w 2010 r. Podobnymi wartościami charakteryzował się region. Średnio na mieszkańca Wielkopolski w 2018 r. przypadało 0,035 dam³ ścieków, a patrząc na okres od 2010 rokrocznie wartości dla województwa były niższe niż dla gminy Śrem.

Rysunek 25 Zmieszane odpady zebrane z gospodarstw domowych w ciągu roku przypadające na 1 mieszkańca w latach 2009-2019

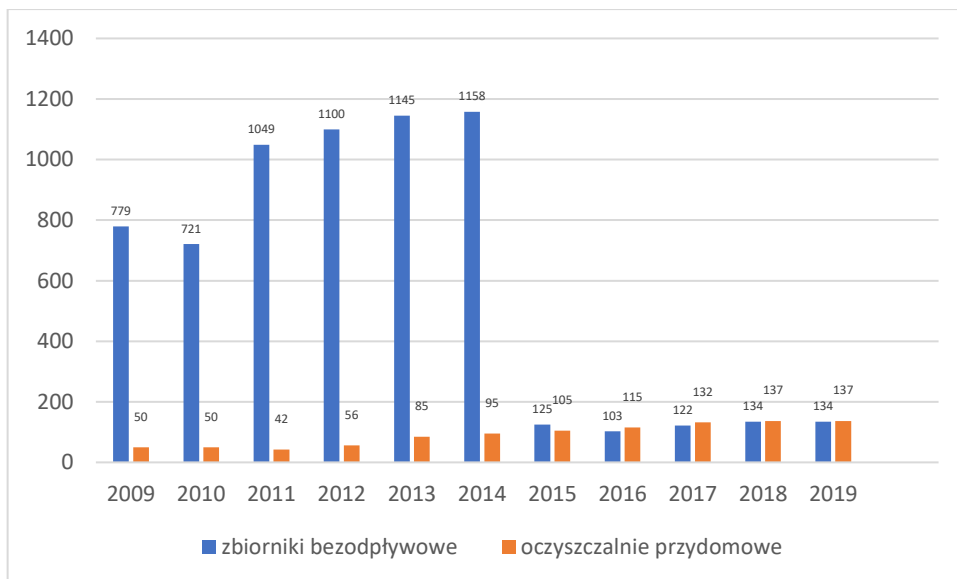
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Oprócz rozwiniętej sieci kanalizacyjnej w gminie Śrem, w miejscach, w których nieoptymalne bądź niemożliwe było rozwijanie sieci kanalizacyjnej, gospodarowanie zanieczyszczeniami płynnymi wspierały przydomowe oczyszczalnie ścieków oraz zbiorniki bezodpływowe. W 2019 r. w gminie Śrem było 137 przydomowych oczyszczalni ścieków oraz 134 zbiorniki bezodpływowe (Rysunek 27). Szczególnie po roku 2015 widoczny jest spadek liczby zbiorników bezodpływowych. Jest to konsekwencją prowadzonych inwestycji, które przyczyniły się do rozwoju sieci kanalizacji. W roku 2009 długość czynnej kanalizacji sanitarnej wynosiła 152,7 km a w roku 2019 232,7 km. W analogicznym okresie również nastąpił dynamiczny przyrost przyłączy prowadzonych do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania z 2 360 (2009r.) do 3 823 (2019r.). Od 2008 r. ich liczba zmniejszyła się ponad 5-cio krotnie.

Rysunek 26 Ilość oczyszczonych ścieków komunalnych przypadająca na 1 mieszkańca w województwie wielkopolskim i gminie Śrem oraz ilość oczyszczonych ścieków komunalnych w dm3 w gminie Śrem w latach 2009-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Rysunek 27 Liczba zbiorników bezodpływowych i oczyszczalni przydomowych wybudowanych w roku w gminie Śrem w latach 2009-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

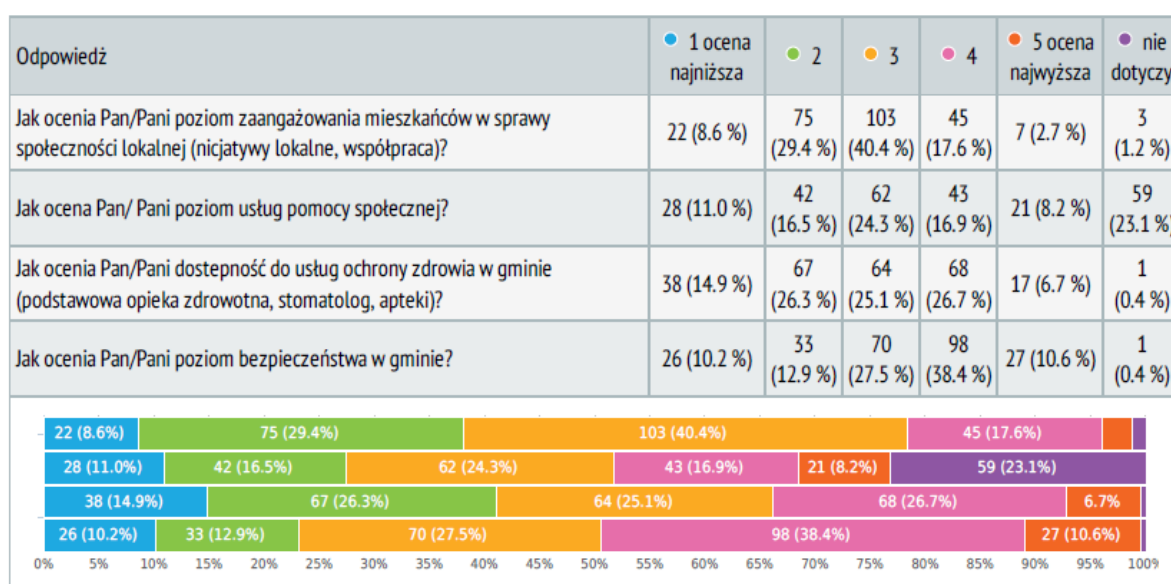
1.5. Raport z badań ankietowych

W dniach 27.08.-01.10.2019 r. za pomocą opublikowanego w internecie kwestionariusza ankietowego przeprowadzono badanie ankietowe dotyczące jakości życia w gminie Śrem. W badaniu udział wzięło 255 osób, które odpowiadały na 10 pytań. W pierwszej części kwestionariusza pytano o ocenę sfer: społecznej, gospodarczej, sfery środowisko i przestrzeń, infrastruktura techniczna, turystyka i rekreacja, kultura i edukacja, a w drugiej części proszono o sugestie na temat najpilniejszych zadań do realizacji w gminie, mocnych i słabych stron gminy, a także preferencji co do finansowania działań samorządu.

Wśród respondentów przeważały kobiety (ok. 53%), a także osoby w wieku 26-45 lat, które stanowiły prawie 65% ankietowanej zbiorowości. Co piąty mieszkaniec biorący udział w ankiecie miał mniej niż 25 lat. Najmniejszą reprezentacją charakteryzowała się grupa wiekowa powyżej 61 roku życia (4,3%). Trzy czwarte osób wypowiadających się w ankiecie pracowało (74,1%), 8,6% odpowiedzi udzielili przedsiębiorcy, 8,2% stanowili uczniowie i studenci. Wypowiedziało się także 11 osób bezrobotnych i 11 osób o statusie emeryt/rencista (po 4,3%). W ankiecie uczestniczył tylko 1 rolnik (0,4%).

Pytania skonstruowano w ten sposób, że ankietowani oceniali poszczególne elementy obszarów tematycznych w skali od 1 do 5. Ocena 1 była oceną najniższą, a ocena 5 możliwie najwyższą notą. Można przyjąć także następującą interpretację ocen: 1 – bardzo zła, 2 – zła, 3 – średnia, 4 – dobra, 5 – bardzo dobra. Respondenci mogli także zaznaczyć opcję „nie dotyczy” jeśli nie chcieli się wypowiadać bądź stwierdzili, że nie są kompetentni w temacie.

Oceniając sferę społeczną zapytano respondentów o poziom zaangażowania mieszkańców, poziom usług pomocy społecznej, dostępność do usług ochrony zdrowia oraz o poziom poczucia bezpieczeństwa (Rysunek 28). Większość ankietowanych (40,4%) oceniła poziom zaangażowania mieszkańców jako średni, a co trzeci mieszkaniec ocenił je na 2, a więc nie ocenił jej pozytywnie. Prawie co czwarty ankietowany nie ocenił poziomu usług pomocy społecznej. Oceny tego obszaru rozkładały się prawie po równo jeśli chodzi o oceny złe i bardzo złe oraz dobre i bardzo dobre. Co czwarty ankietowany twierdził, że poziom usług pomocy społecznej jest przeciętny (średni).

Rysunek 28 Rozkład udzielonych odpowiedzi w badaniu ankietowym SFERA SPOŁECZNA

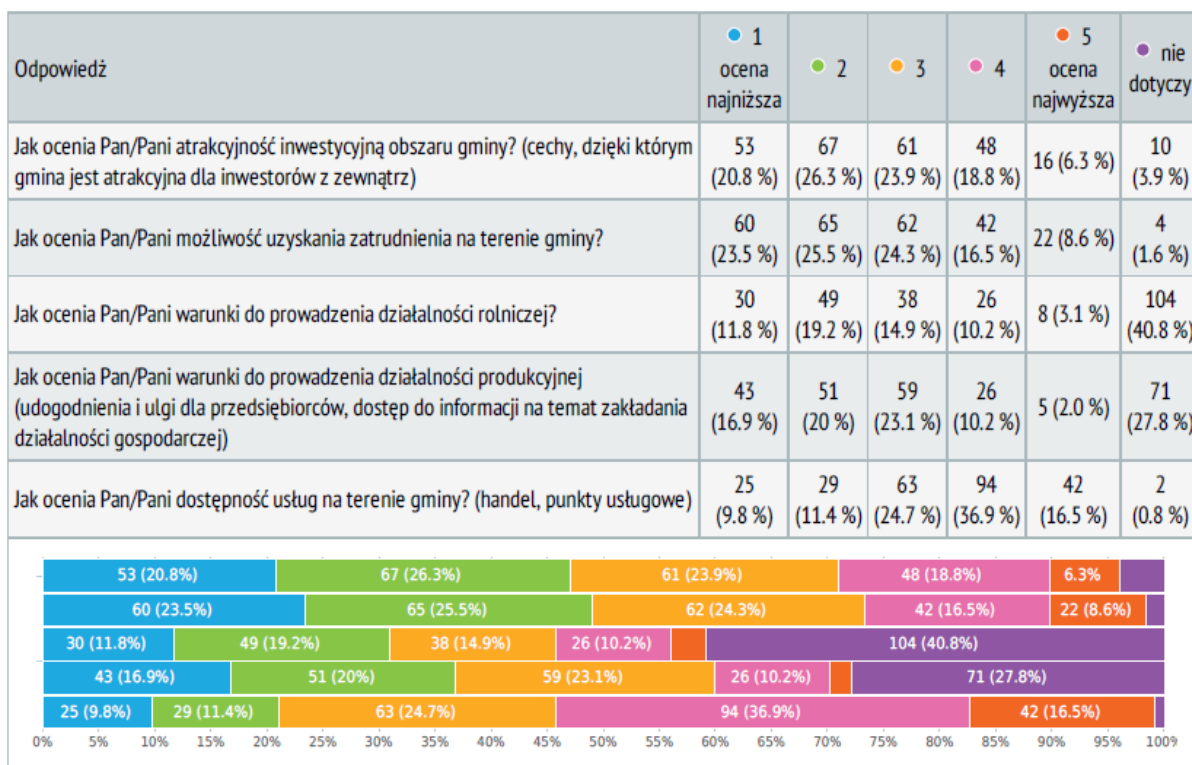
Źródło: opracowanie własne.

Wśród ocen dostępności do opieki zdrowotnej dominowały oceny negatywne. Ocenę 1 wystawiło 14,9%, a ocenę 2 – 26,3%. Łącznie więc było ponad 41% osób niezadowolonych. Jedynie 6,7% oceniło, że dostęp do usług ochrony zdrowia jest bardzo dobry. Za pozytywne można uznać wyniki oceny poczucia bezpieczeństwa w gminie. Prawie połowa, bo 49% osób oceniło poziom bezpieczeństwa jako dobry i bardzo dobry. Chociaż warto zanotować, że niski poziom bezpieczeństwa (a więc oceny 1 i 2) zadeklarowało 23,1% respondentów.

Ocena sfery gospodarczej dotyczyła atrakcyjności inwestycyjnej obszaru gminy, możliwości zatrudnienia na terenie gminy, warunków do prowadzenia działalności rolniczej i działalności produkcyjnej, a także dostępności usług handlowych i usługowych (Rysunek 29). Prawie połowa, bo aż 47,1% respondentów twierdziła, że atrakcyjność inwestycyjna jest zła lub bardzo zła, a niewiele ponad 25% twierdziło, że jest ona dobra lub bardzo dobra. Podobnie niekorzystanie oceniono możliwość podjęcia pracy w gminie. Łącznie 49%

ankietowanych stwierdziło, że sytuacja jest zła lub bardzo zła. Co czwarty mieszkaniec uważał, że możliwość uzyskania pracy na miejscu jest wysoka i bardzo wysoka.

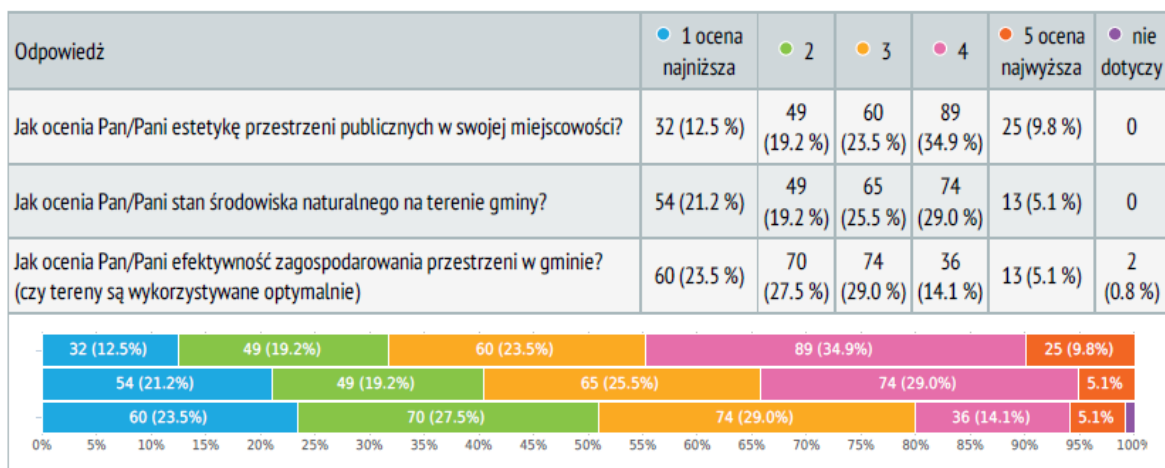
Prowadzenie działalności rolniczej oceniło tylko 60% ankietowanych, a działalności produkcyjnej 72% respondentów. Wśród oceniających działalność rolniczą przeważały oceny 1 i 2 (łącznie 31% respondentów) nad ocenami 4 i 5 (łącznie 13,3%). Działalność produkcyjna oceniona została bardzo podobnie: łącznie 12,2% głosów pozytywnych wobec 36,9% ocen negatywnych. Na uwagę zasługuje fakt, że ponad połowa ankietowanych (53,4%) wskazała, że poziom dostępności do usług i handlu jest dobry i bardzo dobry. W tym przypadku odpowiedzi z negatywną oceną były jedynie 21,2% (ocen 1 i 2).

Rysunek 29 Rozkład udzielonych odpowiedzi w badaniu ankietowym SFERA GOSPODARCZA

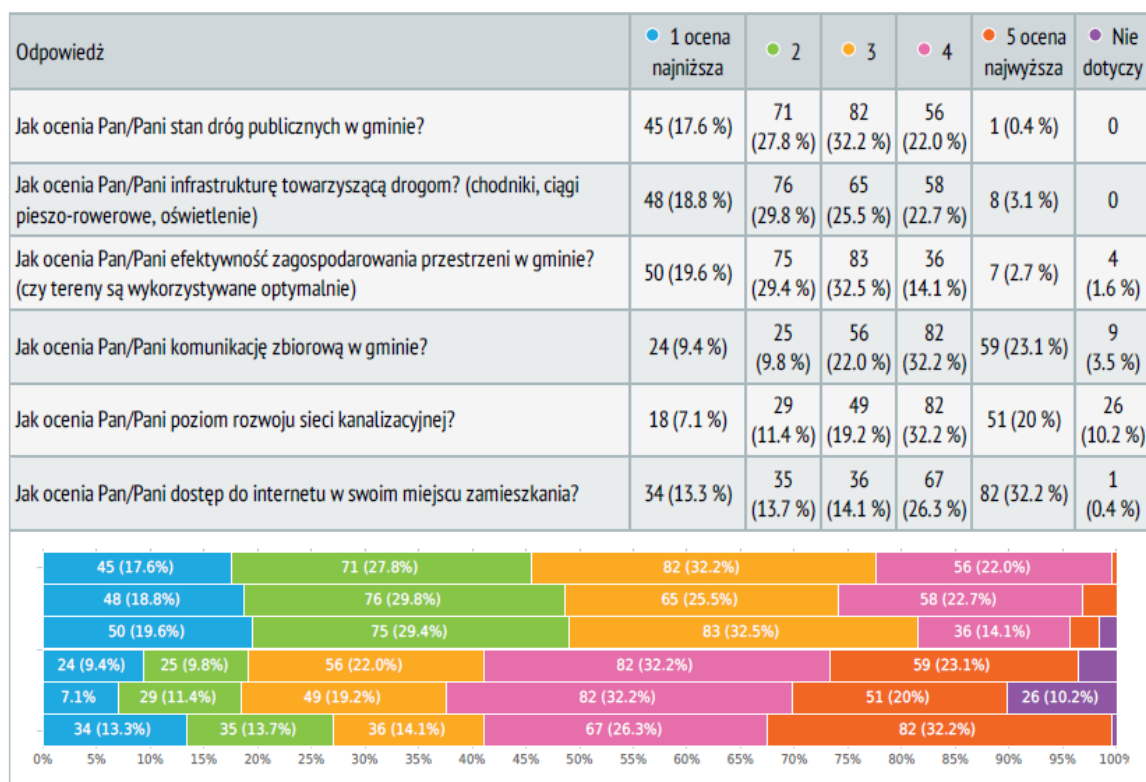
Źródło: opracowanie własne.

Opinia na temat środowiska i przestrzeni bazowała na ocenie estetyki przestrzeni publicznych, ocenie stanu środowiska naturalnego oraz efektywności zagospodarowania przestrzenie w gminie (Rysunek 30). Spośród tych trzech elementów najwyżej oceniono estetykę przestrzeni publicznych, a najgorzej optymalne wykorzystanie terenów w planowaniu przestrzennym. 44,7% respondentów oceniło estetykę przestrzeni publicznych jako na poziomie dobrym i bardzo dobrym. Wskazanie takie przeciwstawione było złym opiniom, których zebrano łącznie 31,7%. Ponad 40% ankietowanych stwierdziło, że stan środowiska naturalnego nie jest najlepszy, a 34% deklarowało oceny pozytywne (oceny 4 i 5). Najwięcej najniższych ocen (łącznie 51%) i najmniej najwyższych ocen (łącznie 19,2%) dotyczyło efektywności zagospodarowania przestrzeni w gminie.

Rysunek 30 Rozkład udzielonych odpowiedzi w badaniu ankietowym ŚRODOWISKO I PRZESTRZEŃ
Źródło: opracowanie własne.

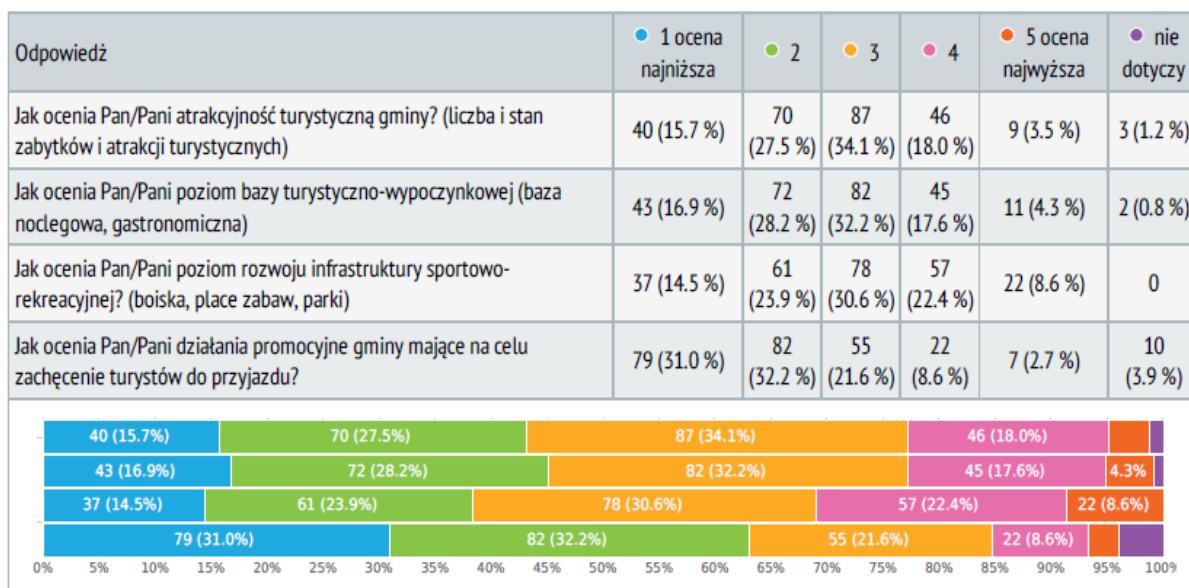
Sfera infrastruktura techniczna została oceniona pod kątem stanu dróg publicznych i infrastruktury towarzyszącej, komunikacji zbiorowej, rozwoju sieci kanalizacyjnej oraz dostępu do internetu (Rysunek 31).

Rysunek 31 Rozkład udzielonych odpowiedzi w badaniu ankietowym INFRASTRUKTURA TECHNICZNA
Źródło: opracowanie własne.

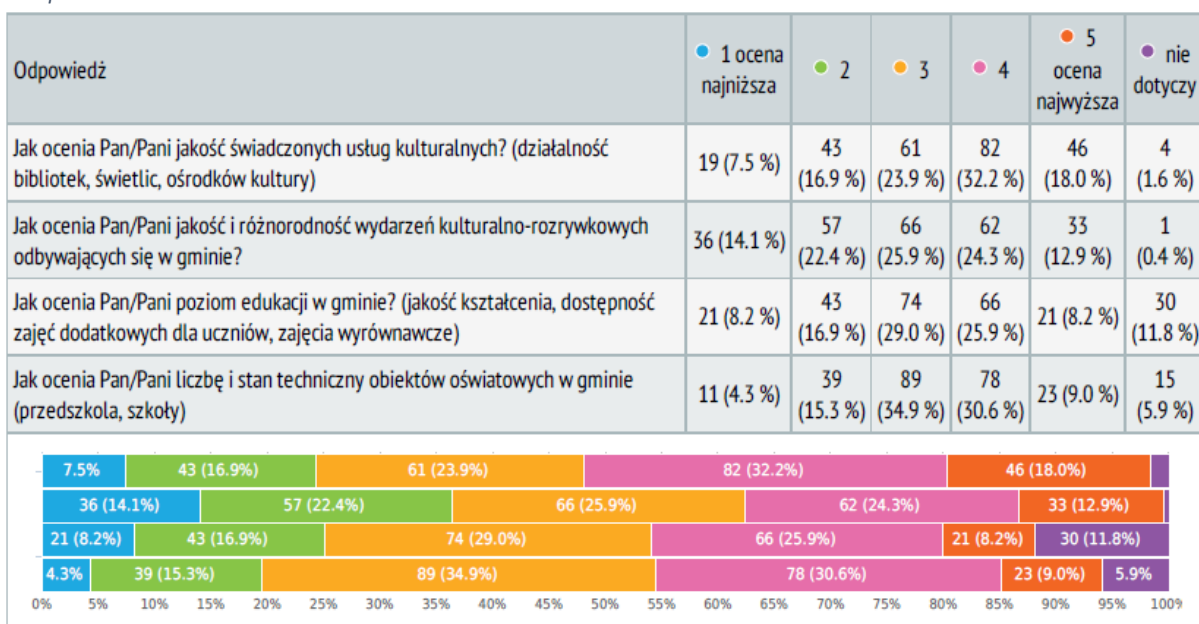
Ponad 45% osób stwierdziło, że stan dróg publicznych nie jest najlepszy (oceny 1 i 2), natomiast na 4 stan dróg oceniło 22% respondentów. Tylko jedna osoba wskazała, że stan dróg jest bardzo dobry. Stan infrastruktury towarzyszącej został oceniony gorzej niż stan dróg przez większą liczbę osób (łącznie 48,6%), ale też więcej osób oceniło stan infrastruktury towarzyszącej jako dobry (łącznie 55,3%). Bardzo duży odsetek osób (łącznie 55,3%) wskazywał na zadowolonych z komunikacji zbiorowej. Niezadowolonych było tylko 19,2%. Podobnie działo się w przypadku rozwoju sieci kanalizacyjnej. Zadowolonych respondentów było aż 52,2% w stosunku do 18,5% niezadowolonych. Prawie 60% mieszkańców było zadowolonych z dostępu do internetu, ale w tym przypadku pojawiło się 27% osób, które dostępność do sieci oceniły na 1 i 2.

Oceniając sferę turystyki i rekreacji ankietowani zaopiniowali atrakcyjność turystyczną gminy, poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej, poziom rozwoju infrastruktury sportowo-rekreacyjnej oraz działania promocyjne gminy (Rysunek 32). W przypadku atrakcyjności turystycznej więcej respondentów wystawiło niskie oceny (1 i 2). Było ich ok. 44%, w stosunku do zadowolonych 21,5%. Bardzo podobnie oceniono poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej. Co trzeci ankietowany wystawił ocenę 4 bądź 5 dla poziomu rozwoju infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, ale 38,4% osób twierdziło, że poziomu tego nie należy oceniać pozytywnie (oceny 1 i 2). Prawie dwie trzecie osób (63,2%) biorących udział w ankiecie stwierdziło, że działania promocyjne gminy mające na celu zachęcenie turystów do przyjazdu do gminy są niewystarczające. Tylko co dziesiąty mieszkaniec ocenił te działania pozytywnie.

Rysunek 32 Rozkład udzielonych odpowiedzi w badaniu ankietowym TURYSTYKA I REKREACJA

Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 33 Rozkład udzielonych odpowiedzi w badaniu ankietowym KULTURA I EDUKACJA

Źródło: opracowanie własne.

Kultura i edukacja zostały ocenione pod względem: jakości świadczonych usług kulturalnych, jakości i różnorodności wydarzeń kulturalno-rozrywkowych odbywających się w gminie, poziomu edukacji oraz liczby i stanu technicznego obiektów oświatowych (Rysunek 33). Połowa respondentów (50,2%) oceniła jakość usług kulturalnych pozytywnie (łącznie oceny 4 i 5). Niezadowolonych było 24,4%, czyli co czwarty mieszkaniec. Z kolei jakość i różnorodność wydarzeń kulturalnych zebrala 36,5% odpowiedzi oceniających ten

obszar na 1 i 2, ale więcej niż jedna trzecia respondentów (37,2%) wskazała oceny pozytywne (4 i 5). Jedna czwarta (25,1%) respondentów stwierdziła, że poziom edukacji w gminie nie jest na najlepszy poziomie. Byli oni jednak w mniejszości, ponieważ na 4 i 5 jakość edukacji oceniło 34,1%. U przeważającej liczby respondentów (39,6%) przeważała opinia, że liczba i stan techniczny placówek oświatowych należy ocenić jako pozytywne. Odrębne zdanie miało 19,6% osób biorących udział w badaniu ankietowym.

1.6. Analiza SWOT

Do identyfikacji atutów i słabości gminy Śrem wykorzystano analizę SWOT. Narzędzie to umożliwiło wskazanie mocnych i słabych stron gminy oraz szans i zagrożeń wynikających z czynników zewnętrznych mających swoje źródło poza gminą. Czynniki, które kształtują sytuację gminy można podzielić na dwie grupy kryteriów. Pierwsza z nich identyfikuje czynniki na podstawie miejsca powstawania lub miejsca występowania. Można wyróżnić czynniki, które zlokalizowane są na terenie gminy i wynikają z jej potencjału endogenicznego oraz takie, na które gmina nie ma wpływu. Na oddziaływania tego pierwszego typu gmina ma wpływ, choć wyjątkami o bardzo niewielkiej możliwości modyfikacji są np. środowisko naturalne czy ukształtowanie terenu ściśle związane z lokalizacją. Czynniki egzogeniczne pozostają poza bezpośrednim wpływem gminy i swoje źródło mają w bliższym i dalszym otoczeniu. Drugą grupą kryteriów jest charakter oddziaływania czynnika, który może być pozytywny lub negatywny.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> korzystne położenie w środkowej części województwa, bliskość Poznania, wzrost liczby mieszkańców, wysoki poziom poczucia bezpieczeństwa mieszkańców, dostępność opieki przedszkolnej i wychowania przedszkolnego, estetyczna przestrzeń publiczna, dobra organizacja transportu zbiorowego, ponadprzeciętny poziom wyposażenia infrastrukturalnego, w szczególności instalacji kanalizacyjnej, dobrej jakości oferta kulturalna, poziom rozwoju gospodarczego, duża liczba podmiotów, niski wskaźnik bezrobocia, umiarkowana intensywność zabudowy, sprawnie działający system odbioru odpadów, wysoko oceniona dostępność do usług i handlu, wysoka ocena jakości edukacji w gminie. 	<ul style="list-style-type: none"> brak połączenia kolejowego, niezrównoważony rozwój dwóch części miasta, nie w pełni wykorzystany potencjał turystyczny rz. Warty, zbyt rzadkie połączenia autobusowe do Śremu z innych miejscowości na terenie gminy, niewystarczająca kontrola nad jakością sprzętania gminy przez zewnętrzne firmy, niezadowolająca skala budownictwa socjalnego, niedoinwestowanie infrastruktury nad brzegami jezior, niewystarczający system monitoringu, standard lokalowy niektórych placówek edukacyjnych, problemy z utrzymaniem należytego stanu czystości oczyszczalni przydomowych.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> rozwój technologii i społeczeństwa sieciowego, rosnąca świadomość ekologiczna, wojewódzkie, krajowe i europejskie instrumenty rozwoju, w tym możliwości pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych rosnące znaczenie ekonomii społecznej sprzyjające eliminowaniu wykluczeniu migracje zarobkowe do Polski, szczególnie z kierunku wschodniego, wzmacnianie znaczenia współpracy między podmiotami samorządowymi oraz współpracy międzysektorowej, polityka prorodzinna państwa, upowszechnienie wychowania przedszkolnego, 	<ul style="list-style-type: none"> sytuacja demograficzna kraju, m.in. starzenie się społeczeństwa, ubożenie społeczeństwa, emigracja zagraniczna młodych, wykształconych osób, otwarcie niemieckiego rynku pracy dla obywateli Ukrainy, niekorzystne zmiany klimatyczne, ograniczenie wpływów finansowych z polityki spójności i konieczność większej mobilizacji środków własnych samorządu, niekorzystny wpływ decyzji władz centralnych na sytuację finansową samorządów (pogłębiające się dysproporcje między

<ul style="list-style-type: none"> wzrost poziomu wykształcenia. 	zadaniami zlecanymi JST a ich finansowaniem z budżetu państwa, centralizacja finansów poprzez ograniczanie wpływów do budżetu gminy z podatków), <ul style="list-style-type: none"> odpływ kapitału zagranicznego do innych krajów Unii Europejskiej lub poza Europę, problem marginalizacji terenów peryferyjnych, nielegalne składowisko śmieci w Pyszącej, skutki pandemii COVID-19 i kolejnych.
---	---

2. Wnioski z diagnozy

Rozdział odnosi się do przepisu wskazującego, że „Strategia rozwoju gminy zawiera wnioski z diagnozy, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2019 r. poz. 1295 i 2020 oraz z 2020 r. poz. 1378)”, który znajduje się w Art. 10e. 3. Zasadnicza część strategii składa się z informacji odwołujących się do zagospodarowania przestrzennego (Rozdział 6) oraz wniosków w ramach poczynionych analiz społeczno-gospodarczo-ekonomicznych. Całość diagnozy strategicznej została umieszczona w rozdziale 1 Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy Śrem.

Przytoczone poniżej wnioski odnoszą się do analizy desk research. Analizę wyników badań społecznych przedstawiono punkcie 1.5. Raport z badań ankietowych.

Sytuacja demograficzna gminy Śrem w obecnym momencie jest korzystna pod względem utrzymującej się na względnie stałym poziomie liczbie ludności na przestrzeni ostatnich lat. Niestety, również w gminie Śrem, zaobserwować można krajowy i europejski trend starzenia się społeczeństwa. Zagrożenie płynące z prognoz demograficznych i nieodwrotnego procesu starzenia się społeczeństwa w szczególnym miejscu w hierarchii potrzeb stawia osoby starsze, do których powinna zostać przygotowana dedykowana oferta dóbr i usług. Gmina Śrem należy do grupy gmin, których mieszkańcy nie mają problemów ze znalezieniem pracy. Niemniej w najbliższych latach należy spodziewać się pogorszenia sytuacji związanej z bezrobociem, z powodu spowolnienia gospodarki w wyniku pandemii COVID 19, która rozpoczęła się w I kwartale 2020 r. Dlatego prawdopodobnie w najbliższych latach więcej osób będzie zmuszone przejść na bezrobocie, niż wynikałoby to z trendu ukazanego w danych statystycznych. W ostatnich latach współczynnik beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej maleje, co należy uznać za zjawisko pozytywne. Natomiast nieznacznie rośnie liczba rodzin emerytów i rencistów korzystających z pomocy społecznej, co jest z pewnością wynikiem starzenia się społeczeństwa. Sytuacja w zakresie szkolnictwa i opieki nad dziećmi w gminie Śrem utrzymywała się na dobrym poziomie. Na terenie gminy organizowanych jest wiele różnego rodzaju imprez i wydarzeń o charakterze kulturalno-rozrywkowym. Ogólnie można przyznać, że oferta kulturalna kierowana do mieszkańców gminy jest ciekawa i jednocześnie dostosowana do gustów i zainteresowań różnego rodzaju odbiorców, a organizowane imprezy mają charakter zarówno plenerowy i masowy, jak i kameralny. Wśród ocen dostępności do opieki zdrowotnej dominowały oceny negatywne. Sytuacja w zakresie szkolnictwa i opieki nad dziećmi w gminie Śrem utrzymywała się na dobrym poziomie. Wyniki uczniów były do 2014 r. lepsze niż średnie wyniki dla całego województwa. Po 2014 r. wyniki niektórych egzaminów były nieznacznie gorsze niż przeciętny wynik w Wielkopolsce. W badaniach ankietowych, jednym z najczęściej wymienianych problemów, na który wskazywali mieszkańcy, jest stan infrastruktury drogowej. Szczególne znaczenie dla rozwoju gminy będą miały inwestycje dążące do podniesienia dostępności komunikacyjnej gminy. Konieczność gospodarowania w przestrzeni nie pozostawia wątpliwości co do wpływu tej działalności na odnawialne i nieodnawialne zasoby przyrodnicze. Aby utrzymać ich, co najmniej dotychczasowy, stan i wolumen należy zwrócić szczególną uwagę na ograniczenie negatywnych oddziaływań na otoczenie przyrodnicze poprzez takie działania, które przede wszystkim zminimalizują presję środowiskową.

3. Wizja

Gmina Śrem jest rozwiniętą i dobrze zarządzaną gminą, która jest zintegrowaną częścią aglomeracji poznańskiej. Aktywny i nowoczesny kapitał ludzki jest siłą napędową innowacyjnej gospodarki. Mieszkańcy korzystają z rozbudowanej infrastruktury społecznej i wysoko oceniają jakość usług publicznych. Walory środowiska naturalnego objęte są szczególną ochroną a wszelkim działaniom gminy towarzyszy troska o jakość środowiska i estetykę przestrzeni.

4. Cele strategiczne rozwoju oraz kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych

W toku konsultacji społecznych, jak również po analizie wyników diagnozy strategicznej poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego gminy i dyskusji w gronie naczelników i pracowników pionów organizacyjnych Urzędu Miejskiego w Śremie, sformułowano cele strategiczne na najbliższe lata, których realizacja pozwoli zmaterializować założenia wizji. Cele strategiczne brzmią następująco:

- 1. Aktywny i nowoczesny kapitał ludzki**
  - 1.1. Budowa kapitału społecznego na rzecz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego
  - 1.2. Budowa i modernizacja atrakcyjnej infrastruktury społecznej
  - 1.3. Poprawa jakości usług socjalnych
  - 1.4. Rozwój działalności kulturalnej, ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój działalności sportowej
- 2. Zadbane środowisko, estetyczna przestrzeń i nowoczesna infrastruktura**
  - 2.1. Dostępna, estetyczna i bezpieczna przestrzeń, nowoczesna infrastruktura
  - 2.2. Poprawa stanu infrastruktury komunikacyjnej
  - 2.3. Ochrona środowiska przyrodniczego
- 3. Sprawne zarządzanie i konkurencyjna gospodarka**
  - 3.1. Sprawne zarządzanie
  - 3.2. Rozwój inicjatyw opartych o współpracę nauki, biznesu i samorządów
  - 3.3. Zarządzanie marką Śremu i promocja

1. Aktywny i nowoczesny kapitał ludzki

Kapitał ludzki, a więc z punktu widzenia teorii ekonomicznych pewien *zasób wiedzy, zdrowia i zdolności człowieka, które przyczyniają się do wzrostu jego zdolności produkcyjnej*, ma niemałe znaczenie w rozwoju społeczno-gospodarczym jednostek terytorialnych. Uważa się, że wykształcenie, zdolności, a także stan zdrowia pracowników przedsiębiorstw wpływają na poziom produktywności kapitału rzeczowego. Z punktu widzenia rozwoju lokalnego, przy swobodnym przepływie czynników produkcji, w tym przede wszystkim kapitału ludzkiego, lokalizacja i poziom kapitału ludzkiego stanowi solidny fundament rozwoju gospodarczego. Siłą napędową rozwoju jest **stała zdolność do uczenia się, chęć zdobywania wiedzy oraz tworzenia innowacji** (*teoria regionalnych systemów innowacji*), a według teorii „*regionu uczącego się*” także klimat kulturowy i zdolności interpersonalne mieszkańców (**wiedza, kreatywność, komunikatywność i zdolność do uczenia się**), które ułatwiają tworzenie innowacji. Stąd też ważne jest świadome kreowanie i aktywizowanie kapitału ludzkiego, a także budowanie tożsamości lokalnej, dzięki której wzmacnia się poczucie więzi ze społecznością lokalną.

1.1. Budowa kapitału społecznego na rzecz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego

Wzajemne relacje społeczne, współpraca i zaufanie jednostek powoduje osiągnięcie teoretycznie większych korzyści poszczególnym osobom, grupom, czy całej społeczności, niżby to miało miejsce bez aktów

współpracy. To przede wszystkim doskonalenie jakości relacji międzyludzkich, umiejętności współdziałania i wzajemnego zaufania jest kluczowe dla osiągnięcia wzmożonych korzyści rozwojowych w kształtowaniu kapitału społecznego. Społeczeństwo obywatelskie, to z kolei takie społeczeństwo, które funkcjonuje bez impulsu ze strony władzy państwowej. Charakteryzuje się zdolnością do samoorganizacji i aktywnością w definiowaniu i osiągnięciu zamierzonych celów. Świadomość potrzeb wspólnoty i poczucie odpowiedzialności za jego dobro wyrażone będzie w szeregu zadań realizowanych przez gminę.

Zagrożenie płynące z prognoz demograficznych i nieodwracalnego procesu starzenia się społeczeństwa w szczególnym miejscu w hierarchii potrzeb stawia osoby starsze, do których powinna zostać przygotowana dedykowana oferta dóbr i usług. Gmina będzie w dalszym ciągu wydawać **Śremskie Karty Seniora** i jednocześnie starać się o pozyskanie **nowych partnerów** do tej inicjatywy. Aktywizacja osób starszych będzie realizowana poprzez realizację zadań w ramach **otwartych konkursów współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego**. Jednocześnie gmina będzie dążyła do realizacji rocznych harmonogramów działań zgodnie ze **Śremskim Programem na rzecz osób starszych na lata 2017-2025**. Szczególną troską objęte też zostaną osoby z niepełnosprawnościami i osoby wykluczone społecznie, dla których istotna jest poprawa dostępności do usług i infrastruktury społecznej, a także dostępności architektonicznej.

Zwiększenie dostępności do profilaktyki zdrowotnej oraz wczesnej diagnostyki jest wyrazem dbałości gminy o stan zdrowia mieszkańców. Czujność profilaktyczna to przede wszystkim badania profilaktyczne, które mają na celu wykrywanie problemów zdrowotnych na wczesnym etapie zaawansowania i ochronę przed stanami zagrażającymi naszemu zdrowiu. Tak jak w poprzednich latach, gmina będzie systematycznie współpracować z szeregiem podmiotów, dzięki którym możliwe będzie **wsparcie organizacyjne badań profilaktycznych oraz szczepień** dla mieszkańców. Są to m.in. Departament Zdrowia Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego, Ośrodek Profilaktyki i Epidemiologii Nowotworów w Poznaniu czy Wojewódzki Specjalistyczny ZOZ Chorób Płuc i Gruźlicy w Wolicy k/Kalisza.

Świadomość ekologiczna Polaków podniosła się w ciągu ostatnich lat. Wraz z lepszym dostępem do informacji o środowisku i jego stanie stale rośnie wiedza z zakresu dbania o środowisko, jak i zrozumienie oraz powszechne poparcie dla działań mających na celu poprawę jakości środowiska oraz zniwelowanie oddziaływania człowieka na środowisko. Gmina będzie realizować swoje bieżące działania z poszanowaniem środowiska, a także w każdy możliwy sposób wspierać dalszy proces **informowania o sposobach zmniejszania presji na środowisko i edukacji ekologicznej**. Gmina będzie realizowała szereg działań w zakresie edukacji ekologicznej, m.in. działania informacyjne i edukacyjne w zakresie ochrony powietrza i klimatu, w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi, w szczególności w zakresie selektywnego zbierania odpadów oraz w zakresie promowania walorów przyrodniczych gminy.

Świadome społeczeństwo obywatelskie wymaga dbałości nie tylko o stan zdrowia, ale także uświadamiania w zakresie konieczności prowadzenia aktywnego trybu życia. Gmina będzie prowadziła działania mające na celu propagowanie zdrowego stylu życia poprzez organizację imprez o charakterze sportowym, a także organizowanie szczepień ochronnych.

Gmina będzie dążyć także do wspierania inicjatyw obywatelskich, dzięki którym, szczególnie poprzez inicjatywy oddolne, możliwy będzie realny wpływ mieszkańców na działania gminy. Kontynuowane będą inicjatywy wzmacniające partycypację społeczną. Oprócz **konsultacji społecznych** dokumentów wymaganych przepisami prawa realizowane będą formy dialogu obywatelskiego oraz **idea Budżetu Obywatelskiego**. Wspierane będą inicjatywy mieszkańców dążące do poprawy jakości życia w gminie, m.in. funkcjonowanie Rady Seniorów, działania Stowarzyszenia na rzecz poprawy komunikacji Śrem – Poznań w Śremit, Rady Rowerowej Miasta Śrem itp.

KLUCZOWE KIERUNKI INTERWENCJI:

- **Aktywizacja osób starszych, osób z niepełnosprawnościami i osób wykluczonych społecznie**

-
- **Wsparcie organizacyjne badań profilaktycznych dla mieszkańców**
  - **Edukacja ekologiczna mieszkańców i kształtowanie postaw prośrodowiskowych**
  - **Promocja zdrowego i aktywnego stylu życia**
  - **Promocja i wsparcie inicjatyw obywatelskich**
-

1.2. Budowa i modernizacja atrakcyjnej infrastruktury społecznej

Funkcjonowanie społeczeństwa obywatelskiego i rozwijanie jakości kapitału społecznego wymaga zapewnienia odpowiedniej infrastruktury społecznej, która będzie ułatwiała poruszanie się w nowoczesnym świecie i będzie gwarantowała dostępność do wysokiej jakości usług o charakterze społecznym.

Szczególnie najmłodszy mieszkańcy gminy skorzystają na realizacji działań zaplanowanych w ramach budowy i modernizacji bazy nowoczesnych obiektów oświatowych. W planie są przede wszystkim **bieżące remonty przedszkoli i szkół, modernizacja toalet szkolnych oraz uporządkowanie chodników wokół szkół i przedszkoli**. Zaplanowano także **doposażenie placów zabaw oraz wyposażenie placówek oświatowych w nowoczesny sprzęt komputerowy i pomoce dydaktyczne**. Nowe technologie informacyjno-komunikacyjne (TIK) są niezbędne w nowoczesnym nauczaniu i mają kluczowe znaczenie wobec współczesnych zjawisk społecznych i ekonomicznych. Istotnym elementem wzmacniającym wykorzystanie TIK w edukacji będą działania wspierające w postaci **rozbudowy elektronicznych platform oświatowych** umożliwiających szybką i wygodną komunikację rodziców ze szkołą, **propagowanie informatyki i kodowania poprzez organizowanie olimpiady informatycznej**. Ponadto kontynuowanie będą zajęcia dodatkowe.

W utrzymaniu zdrowego i aktywnego stylu życia pomagać ma **nowoczesna infrastruktura sportowa**. Gmina wykonuje modernizację stadionu miejskiego, modernizację obiektów infrastruktury sportowej oraz planuje budowę sala gimnastycznych przy Szkole Podstawowej nr 4 w Śremie oraz Szkole Podstawowej w Pyrzycej.

Rozwój kompetencji „miękkich”, tak ważnych dla procesu kształtowania kapitału ludzkiego, powinien odbywać się w otoczeniu przyjaznym, nowoczesnym i powinien dawać możliwość realizacji aspiracji życiowych mieszkańców. Gmina będzie dążyć do poprawy dostępu do produktów i usług umożliwiających pełne uczestnictwo w życiu społecznym każdemu mieszkańcowi. W ramach modernizacji infrastruktury kulturalnej planuje się **modernizację piwnic w Śremskim Ośrodku Kultury oraz budowę amfiteatru nad jeziorem Grzymiśławskim wraz z zapleczem sanitarnym i miejscami parkingowymi**.

KLUCZOWE KIERUNKI INTERWENCJI:

- **Budowa i modernizacja atrakcyjnej infrastruktury oświatowej, w tym TIK**
  - **Budowa i modernizacja atrakcyjnej infrastruktury sportowej**
  - **Budowa i modernizacja atrakcyjnej infrastruktury kulturalnej**
-

1.3. Poprawa jakości usług socjalnych

W związku z przeciwdziałaniem negatywnym skutkom zagrożeń związanych z prognozą demograficzną i starzeniem się społeczeństwa duże znaczenie ma stworzenie, także w skali lokalnej, komfortowych warunków dla rodzin z dziećmi. Ponadto wzmocnienia wymaga instytucjonalny wymiar pomocy socjalnej tzn. usprawnienie i wzrost efektywności bieżącej działalności instytucji i organizacji zajmujących się świadczeniem tego rodzaju usług.

Gmina zakłada realizację bieżących zadań z zakresu pomocy socjalnej. Oprócz sprawnej **realizacji programów rządowych** realizowane będą działania obejmujące **realizację zadań w ramach otwartych konkursów ofert przy współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego**. Gmina będzie m.in. przyznawać **pomoc materialną dla uczniów**, wpierać zadania opieki nad dziećmi do lat 3 oraz realizować **orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego**. Ponadto będą trwały nadal zadania związane z dystrybucją **Karty Rodzina 3+**, Dużej Karty Rodziny, Wielkopolskiej Karty Rodziny oraz pozyskiwaniem nowych partnerów do tej inicjatywy.

Ponadto w ramach bieżącej działalności realizowane będą zapisy następujących dokumentów: **Gminnych Programów Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminnych Programów**

Przeciwdziałania Narkomanii, rocznych programów współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku.

KLUCZOWE KIERUNKI INTERWENCJI:

- **Wsparcie rodzin w procesie wychowawczym**
  - **Wspieranie działalności placówek pomocy społecznej i wspieranie działalności organizacji pozarządowych**
-

1.4. Rozwój działalności kulturalnej, ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój działalności sportowej

Wzmocnienie potencjału kulturowego to także zwiększenie współdziałania mieszkańców w szeroko rozumianej ofercie spędzania wolnego czasu w przestrzeni publicznej. W planach gminy jest zagospodarowanie wieży ciśnień i realizacja zadań w ramach otwartych konkursów przy współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. Ponadto w ramach wspierania aktywnego trybu życia mieszkańców organizowane będą imprezy sportowe dedykowane różnym grupom wiekowym. Gmina przewiduje także dalsze funkcjonowanie klas sportowych w placówkach edukacyjnych prowadzonych przez samorząd.

KLUCZOWE KIERUNKI INTERWENCJI:

- **Poszerzenie oferty kulturalnej**
  - **Poszerzenie oferty sportowej**
-

Aktywny i nowoczesny kapitał ludzki
Kluczowe zadania

Kompleksowa modernizacja placówki/-ek oświatowej/-ych

Poza modernizacją bazy lokalowej (wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, elektryki, prace malarskie remonty sanitariatów, pokrycia dachów) oraz sportowej (remonty szatni) należy również zadbać o rozwiązania poprawiające bezpieczeństwo, jak: poprawa oświetlenia przy szkołach, budowa i modernizacja chodników i parkingów przy szkołach i przedszkolach. Planuje się m.in. wymianę części dachu nasz Szkole Podstawowej nr 2 w Śremie.

Modernizacja Stadionu Miejskiego

Dostosowanie parametrów i poprawa stanu technicznego istniejących urządzeń sportowych, jak również likwidacja barier dla osób niepełnosprawnych. W ramach modernizacji planowane są następujące elementy: boisko do piłki nożnej, okrężna bieżnia lekkoatletyczna, rzutnia do pchnięcia kulą, skocznia do skoku w dal, trybuny, oświetlenie, wykonanie ogrodzenia. Planowana jest również budowa budynku zaplecza szatniowo-sanitarnego dla zawodników i kibiców. W wyniku realizacji tego zadania powstanie nowoczesny kompleks sportowy, posiadający szerokie możliwości techniczne do organizacji różnorodnych imprez sportowych oraz w znaczący sposób wpłynie na poprawę warunków treningowych.

Budowa sali gimnastycznej

Budowa sal sportowych z zapleczem szatniowo-sanitarnym przy Szkole Podstawowej nr 4 w Śremie, oraz Szkole Podstawowej w Pyszącej.

Budowa amfiteatru

Budowa obiektu amfiteatru wraz z widownią (budowa rekreacyjna) nad jeziorem Grzymisławskim w Śremie. Całość w formie otwartej przestrzeni z zadaszoną sceną uzupełnioną o zaplecze sanitarne i miejsca parkingowe.

Partycypacja społeczna

Realizacja kolejnych edycji Budżetu Obywatelskiego Śremu ma na celu podkreślenie roli oraz zwiększanie partycypacji społecznej. Mieszkańcy przez realizację projektów w demokratycznych wyborach mogą zmieniać swoje otoczenie. Konstatacje społeczne czyli prowadzenie dialogu z mieszkańcami gminy Śrem przez wypracowanie propozycji rozwiązania problemów lub diagnozowanie potrzeb w obszarze funkcjonowania gminy, w którym w przyszłości podejmowane będą decyzje.

2. Zadbane środowisko, estetyczna przestrzeń i nowoczesna infrastruktura

Jakość życia mieszkańców mierzona jest komfortem i możliwościami korzystania z przestrzeni, która jest miejscem, w którym zachodzą wszystkie procesy społeczno-gospodarcze. Zarówno rozwój gospodarczy, jak i społeczny, realizuje się za pomocą elementów osadzonych w przestrzeni, a jakość tej przestrzeni przekłada się bezpośrednio na jakość życia mieszkańców. W szczególności rozwój gospodarczy bazuje na wyposażeniu przestrzeni w urządzenia infrastruktury technicznej, które pozwalają na bieżące funkcjonowanie w konkretnym miejscu oraz umożliwiają łączność z partnerami w bliskim i dalekim otoczeniu. Nowoczesna infrastruktura komunikacyjna pozwala na szybkie i komfortowe przemieszczanie się wzmacniając mobilność kapitału ludzkiego i zwiększając dostępność usług społecznych i komercyjnych. Estetyka i użyteczność przestrzeni ma walor nie tylko porządkujący otoczenie, ale także wpływa na komfort życia codziennego poprzez wykorzystanie zasobów przyrodniczych. W obliczu globalnych problemów ekologicznych i wzrastającego konsumpcjonizmu poszanowanie zasobów środowiskowa przy zwiększającej się świadomości ekologicznej jest niezwykle ważnym wyzwaniem dla przyszłości, również w skali lokalnej.

2.1. Dostępna, estetyczna i bezpieczna przestrzeń

Przestrzeń jest dobrem wspólnym, w którym gospodarujemy na co dzień. Co więcej jest dobrem ograniczonym i odnawialnym. Jakość przestrzeni, zarówno jej elementy wizualne, jak i wygoda w użytkowaniu, wpływa na jej postrzeganie, stopień wykorzystania oraz komfort potencjalnych użytkowników.

Urząd Miejski dąży do wszelkich starań aby podnieść **poziom poczucia bezpieczeństwa** mieszkańców w przestrzeniach publicznych. Stanie się tak w związku z budową i systematycznym rozwojem nowoczesnego **systemu monitoringu wizyjnego** oraz wsparciem jego funkcjonowania. System monitoringu oparty będzie na działalności sieci informatycznej, rejestratorów i kamer cyfrowych, który wspomagany będzie działaniami Straży Miejskiej oraz Policji.

Realizowane będą także działania, które uporządkują i zwiększą estetykę przestrzeni publicznych. Planowane są działania w zakresie **rewitalizacji, nowych nasadzeń** oraz uzupełnienia i **rozbudowy bazy infrastrukturalnej na terenach zieleni miejskiej** (elementy małej architektury, siłownie plenerowe, doposażenie placów zabaw). W planach na najbliższy czas jest **rozbudowa cmentarza komunalnego**.

Aby pełniej wykorzystać walory przyrodnicze gminy podjęte zostaną działania mające na celu **wykorzystanie potencjału turystycznego rzeki Warty**. Wielka Pętla Wielkopolski jest jednym z najważniejszych szlaków na polskich drogach wodnych o dużej atrakcyjności przyrodniczej. Gmina będzie podejmować działania zmierzające do inwestycji w urządzenia techniczne związane z obsługą turystyczną szlaku (np. przystanie, mariny, sanitariaty) oraz budowa bulwaru, miejsca spotkań i przestrzeni wypoczynkowej nad brzegiem Warty (miejsce spacerowe, z ławkami, zagospodarowaniem terenu).

W ramach działań związanych z realizacją Lokalnego Programu Rewitalizacji zakłada się przede wszystkim **ożywienie prawobrzeżnej części miasta**. Dodatkowo podjęte zostaną działania, które **zwiększą dostępność**.

Gmina będzie wspierała działania w zakresie wzmocnienia i utrzymania **spójności terenów wiejskich**. Działania te mają na celu przede wszystkim wyeliminowanie procesu utrwalania się obszarów peryferyjnych i zmarginalizowanych. Planuje się nadal modernizować i rozwijać infrastrukturę techniczną na obszarach

wiejskich, a także zagwarantować poprawę dostępu i standardów usług oraz funkcjonowania infrastruktury społecznej.

Szybki rytm życia, stres w pracy powodują, że trudno o odpoczynek, który jest niezbędny aby zachować balans pomiędzy pracą a czasem wolnym. Przyjazne i estetyczne otoczenie wpływa na zdolność odpoczynku po pracy i w związku z tym gmina będzie starać się o to, aby zapewnić mieszkańcom miejsca, w których mogą wypocząć i wraz z rodziną i przyjaciółmi przyjemnie spędzić czas wolny. Planuje się **modernizację parków miejskich** (m.in. rewitalizację Parku Miejskiego im. Powstańców Wielkopolskich), **rozbudowę bazy infrastrukturalnej na terenie wszystkich parków, remonty alejek parkowych**. W planach jest także **modernizacja plaży miejskiej**, która zakłada uporządkowanie przestrzeni wokół plaży, budowę amfiteatru oraz placu zabaw.

KLUCZOWE KIERUNKI INTERWENCJI:

- **Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego**
  - **Dbalność o estetykę przestrzeni**
  - **Wykorzystanie potencjału turystycznego rzeki Warty**
  - **Realizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji**
  - **Spójny rozwój obszarów wiejskich**
  - **Budowa i modernizacja atrakcyjnej infrastruktury rekreacyjnej**
-

2.2. Poprawa stanu infrastruktury

Infrastruktura komunikacyjna i mieszkaniowa jest jednym z najważniejszych czynników wspierających atrakcyjność inwestycyjną obszarów oraz warunkiem rozwoju społeczno-gospodarczego. Istnienie sieci połączeń oraz dostępność i jakość mieszkań komunalnych rzutuje na dostępność usług społecznych i komercyjnych, przez co wpływa na jakość życia mieszkańców oraz wzmacnia działalność lokalnych przedsiębiorców. Oprócz samego istnienia sieci połączeń ważny, z punktu widzenia czasu przejazdów i bezpieczeństwa, jest stan techniczny infrastruktury komunikacyjnej oraz infrastruktura towarzysząca. W obliczu zmian klimatycznych na uwagę zasługują również wszelkie inicjatywy dążące do ograniczenia niekorzystnego wpływu na środowisko środków komunikacji.

W badaniach ankietowych, jednym z najczęściej wymienianych problemów, na który wskazywali mieszkańcy, jest stan infrastruktury drogowej. Zadaniem gminy będzie coroczne wykonywanie prac związanych z **budową, przebudową i rozbudową infrastruktury drogowej**, jak również budowa chodników, ścieżek pieszo-rowerowych, parkingów i oświetlenia. Poprawa stanu infrastruktury wpłynie na **wzrost poczucia bezpieczeństwa** na drogach.

Należy podjąć działania związane z modernizacją ogólnopojętej infrastruktury technicznej. Duża część infrastruktury jak kanalizacja deszczowa, sieci energetyczne, sieć wodociągowa itp. z racji wieku i zużycia wymaga modernizacji lub przebudowy.

Przy budowie i modernizacji **kanalizacji deszczowej** istotnym działaniem będzie budowa **zbiorników retencyjnych**. Zwiększy się poziom retencji na terenie miasta, a zebrana woda będzie mogła być wykorzystywana w momencie wystąpienia jej deficytu.

W związku ze wzmożonymi działaniami na rzecz ograniczenia presji na środowisko przyrodnicze istotne będą starania podejmowane w ramach **rozwoju zintegrowanego transportu zbiorowego, upowszechnienia w gminie transportu rowerowego, budowa stacji ładowania samochodów elektrycznych**.

Szczególne znaczenie dla rozwoju gminy będą miały inwestycje dążące do podniesienia dostępności komunikacyjnej gminy. Kontynuowane będą zabiegi **o przywrócenie połączenia kolejowego na trasie Śrem – Czempień, budowy III etapu obwodnicy oraz przebudowy drogi wojewódzkiej 434**, która wobec niefunkcjonującego połączenia kolejowego jest nadmiernie obciążona ruchem samochodowym. Wymienione inwestycje nie są w gestii samorządu gminnego, ale świadomość ich wagi motywuje gminę do podejmowania

bardzo intensywnych działań na rzecz ich sfinalizowania i aktywnej współpracy z partnerami instytucjonalnymi rangi wojewódzkiej i krajowej.

Z punktu widzenia jakości życia mieszkańców, istotnym elementem wpływającym na jakość życia jest stan zajmowanych przez nich **mieszkań komunalnych**. Dostępność i jakość lokali komunalnych może też pozytywnie wpływać na trendy demograficzne, stanowiąc atrakcyjną ofertę dla młodych rodzin z dziećmi.

KLUCZOWE KIERUNKI INTERWENCJI:

- **Inwestycje w infrastrukturę drogową (drogi, kanalizacja deszczowa, oświetlenie) i wzrost bezpieczeństwa komunikacji**
- **Wsparcie nowych rozwiązań komunikacyjnych w związku z ograniczaniem presji na środowisko**
- **Rozwój infrastruktury rowerowej, budowa ścieżek rowerowych, funkcjonowanie systemu rowerów miejskich**
- **Modernizacja kanalizacji deszczowej**
- **Aktywizacja połączenia kolejowego**
- **Poprawa jakości i dostępności komunalnego zasobu mieszkaniowego.**

2.3. Ochrona środowiska przyrodniczego

Konieczność gospodarowania w przestrzeni nie pozostawia wątpliwości co do wpływu tej działalności na odnawialne i nieodnawialne zasoby przyrodnicze. Aby utrzymać ich, co najmniej dotychczasowy, stan i wolumen należy zwrócić szczególną uwagę na ograniczenie negatywnych oddziaływań na otoczenie przyrodnicze poprzez takie działania, które przede wszystkim zminimalizują presję środowiskową. Działania takie dotyczyć będą ochrony klimatu i jakości powietrza, poprawy efektywności energetycznej, ochrony wód podziemnych i powierzchniowych, ochrony zasobów przyrodniczych oraz usprawnień w zakresie gospodarki odpadami.

Gmina w ramach działań na rzecz **ochrony klimatu i jakości powietrza** oraz **poprawy efektywności energetycznej** zakłada kontynuację systemu **dotacji na wymianę niskosprawnych urządzeń grzewczych**, zwiększenie **wykorzystania źródeł OZE** oraz prace planistyczne dążące do wyznaczenia w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego **terenów pod lokalizację farm fotowoltaicznych**. Gmina zakłada kontynuację programu udzielania dotacji na dofinansowanie kosztów inwestycji polegających na modernizacji systemu grzewczego związanego z **likwidacją źródła ciepła opalanego paliwem stałym** i jego zastąpieniu kotłem gazowym, elektrycznym, olejowym lub pompą oraz **dotacji na dofinansowanie kosztów inwestycji** polegającej na montażu w **systemie grzewczym źródła wykorzystującego energię odnawialną** (np. kolektora słonecznego, pompy ciepła) lub montażu pompy ciepła będącej jedynym źródłem ciepła służącym ogrzewaniu pomieszczeń i wody użytkowej..

Ponadto gmina będzie promować **zalesianie i zazielenianie** obszarów jako powierzchni biologicznie czynnych przyczyniających się do wzrostu naturalnego pochłaniania CO₂ oraz wprowadzanie zróżnicowanych zadrzewień śródpolnych na terenach rolniczych.

W ramach działań na rzecz **ochrony wód podziemnych i powierzchniowych** gmina kontynuować będzie **monitoring jakości wód podziemnych zrekultywowanego składowiska odpadów w Górze, ewidencję zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków** oraz **kontrolę zawartych umów na odbiór ścieków ze zbiorników bezodpływowych**.

W przypadku **zasobów przyrodniczych** kontynuowane będą działania na rzecz **ochrony owadów zapylających i lokalnych form ochrony przyrody**, a także zadania mające na celu **przeciwdziałanie fragmentaryzacji środowiska przyrodniczego** oraz **żywiłowej suburbanizacji** w zakresie budownictwa mieszkaniowego. Utrzymanie bogactwa zasobów przyrodniczych gminy polega m.in. na aktywnej ochronie

istniejących pomników przyrody, obejmowaniu **ochroną nowych obiektów, zasługujących na ochronę** oraz utrzymaniu systemu istniejących obszarowych form ochrony przyrody (zespół przyrodniczo-krajobrazowy, użytki ekologiczne).

Ważne zadania zostaną też zrealizowane w ramach **gospodarki odpadami**. Doskonalsza będzie **selektywna zbiórka odpadów**, a także przeprowadzone zostaną działania **eliminujące nielegalne składowiska odpadów** oraz wspierających unieszkodliwianie **wyrobów zawierających azbest**. Działania kontrolne będą zmierzały do **uszczelniania systemu gospodarki odpadami komunalnymi**. Gmina uczestniczyć będzie we współpracy z Powiatem Śremskim i przy udziale środków zewnętrznych w programie usuwania z terenu nieruchomości wyrobów budowlanych i odpadów zawierających azbest, z obiektów zlokalizowanych na terenie gminy Śrem.

KLUCZOWE KIERUNKI INTERWENCJI:

- **Działania na rzecz ochrony klimatu i jakości powietrza oraz poprawy efektywności energetycznej**
- **Działania na rzecz ochrony wód podziemnych i powierzchniowych**
- **Ochrona zasobów przyrodniczych**
- **Poprawa funkcjonowania gospodarki odpadami**
- **Poprawa jakości komunalnego zasobu mieszkaniowego**

Zadbane środowisko i estetyczna przestrzeń Kluczowe zadania

Modernizacja parków miejskich

Planuje się modernizację parków miejskich (m.in. dalszy proces rewitalizacji Parku Miejskiego im. Powstańców Wielkopolskich, rozbudowa oświetlenia, wykonanie nowej nawierzchni w alejkach parkowych oraz wykonanie nowych nasadzeń), rozbudowę bazy infrastrukturalnej na terenie wszystkich parków, remonty alejek parkowych, sukcesywną wymianę elementów małej architektury na terenie parków, ze szczególnym uwzględnieniem Miejskiego Parku Ekologicznego im. W. Puchalskiego.

Rozbudowa Cmentarza Komunalnego w Śremie

W związku z ograniczoną dostępnością miejsc do pochówku na Cmentarzu Komunalnym w Śremie, gmina Śrem sukcesywnie realizuje plany rozbudowy cmentarza. Opracowana została pełna dokumentacja projektowa dla przygotowania inwestycji, która zapewni miejsca pochówku na kolejne lata. Oprócz kompozycji części grzebalnej zaprojektowane zostały także miejsca parkingowe wzdłuż drogi publicznej. Inwestycja rozbudowy Cmentarza Komunalnego w Śremie podzielona została na kilka etapów. Trwają prace planistyczne zmierzające do pozyskania nowych terenów pod przyszłą rozbudowę Cmentarza.

Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej na terenach wiejskich

Ciągły rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej zapewniony jest przez realizowanie funduszu sołectkiego. Mieszkańcy decydują między innymi o zagospodarowaniu przestrzeni wiejskiej, tworzeniu centrów sportowo-rekreacyjnych, promowaniu wsi oraz budowie placów zabaw i siłowni zewnętrznych. Kluczowym projektem będzie budowa oraz rozbudowa terenów sportowo-rekreacyjnych dla sołectwa Łęg, Dobczyn, Kadzewo, Binkowo i Marianowo.

Infrastruktura pieszo-rowerowa

Gmina jest w trakcie budowy kładki pieszo-rowerowej nad kanałem ulgi rz. Warty wraz ze ścieżką pieszo-rowerową do Zbrudzewa oraz w kierunku Mechlina. Planuje się budowę ścieżki pieszo-rowerowej Śrem – Psarskie od ul. Chełmońskiego w Śremie do Psarskiego wzdłuż zalewu wzdłuż zalewu a także połączenie pieszo – rowerowe miejscowości Śrem – Kórnik oraz Śrem Dąbrowa.

Budowa i rozwój systemu monitoringu wizyjnego

System kamer umożliwi monitorowanie określonej przestrzeni publicznej w gminie Śrem, rejestrowanie zdarzeń, efektywne zbieranie i wykorzystanie informacji, dostrzeganie ewentualnych zagrożeń, szybką interwencję w przypadkach ich występowania. System będzie rozwijany w oparciu o roczne plany rozbudowy oraz konserwacji systemu.

Wyposażenie budynków publicznych w instalacje zmniejszające zużycie energii

Budowa urządzeń typu fotowoltaika, pompy ciepła, wymiana źródeł oświetlenia na energooszczędne w budynkach itp. w budynkach użyteczności publicznej (szkołach, przedszkolach, budynki urzędów, OPS, itp.).

Modernizacja oświetlenia ulicznego

Obecnie, zdecydowana większość oświetlenia ulicznego w gminie jest przestarzała technicznie, zbyt energochłonna i awaryjna. Dlatego zachodzi konieczność wymiany oświetlenia na energooszczędne. Realizacja tego zadania jest szansą nie tylko na poprawę jakości oświetlenia, ale także na wprowadzeniu znacznych oszczędności w zużyciu energii a co za tym idzie a co za tym idzie oszczędności w budżecie gminy.

Modernizacja i przebudowa głównej sieci kanalizacji deszczowej

Duża część infrastruktury jak kanalizacja deszczowa z racji wieku i zużycia wymaga modernizacji lub przebudowy. Przy budowie i modernizacji kanalizacji deszczowej istotnym działaniem będzie budowa zbiorników retencyjnych. Zwiększy się poziom retencji na terenie miasta, a zebrana woda będzie mogła być wykorzystywana w momencie wystąpienia jej deficytu.

Aktywizacja połączenia kolejowego

Reaktywowanie połączenia kolejowego do Czempinia, co będzie stanowiło konkurencyjną alternatywę dla transportu samochodowego i autobusowego.

Zachęcanie społeczeństwa do zmniejszenia ilości wytwarzanych odpadów komunalnych

Przeprowadzenie kampanii edukacyjnej, w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami oraz zachęcającej do ograniczania wytwarzania odpadów z tworzyw sztucznych

Przeprowadzenie kampanii edukacyjnej promującej sens hierarchii postępowania z odpadami – w tym mniej konsumpcyjny styl życia

Poprawa warunków mieszkaniowych w budynkach komunalnych

Działania na rzecz poprawy warunków mieszkaniowych w budynkach gminnych tj. przeprowadzenie remontów budynków komunalnych (dach, elewacja, instalacje), modernizacji budynków (termomodernizacja), zmiana sposobu ogrzewania na ekologiczne, likwidacja wspólnych sanitariatów, wykwaterowanie osób z lokali w budynkach o złym stanie technicznym do lokali w innych budynkach.

3. Sprawne zarządzanie i konkurencyjna gospodarka

Celem funkcjonowania gminy jest zaspokajanie zbiorowych potrzeb gminnej wspólnoty samorządowej, w szczególności w zakresie zadań własnych sformułowanych w *Ustawie o samorządzie gminnym* z 1990 r. Administracja i inne struktury instytucjonalne działające na rzecz rozwoju gminy mają szczególne znaczenie w procesie świadczenia usług zaspokajających zbiorowe potrzeby społeczności. Kompetencje, wiedza i umiejętności kadr administracji publicznej, w zakresie dokonywania analiz, programowania procesów rozwoju i ewaluacji, są niezbędne do prowadzenia nowoczesnej polityki rozwojowej oraz pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych.

Oprócz kompetencji pracowników ważna jest także umiejętność współpracy z sąsiadami i jednostkami podobnymi, z którymi można wymienić się doświadczeniami w przezwyciężaniu problemów i dobrymi praktykami. Koncepcja *triple helix*, nawiązująca do znaczenia kapitału ludzkiego i kapitału społecznego, podkreśla znaczenie budowania dialogu między kluczowymi instytucjami z punktu widzenia pobudzania

procesów rozwoju gospodarczego. Głównym założeniem tej teorii jest istnienie korzyści płynących ze współpracy oraz powiązań głównych aktorów, tj. prywatnych firm, wyższych uczelni, instytucji naukowych i parków technologicznych oraz administracji.

3.1. Sprawne zarządzanie

Sprawność rządzenia w jednostkach samorządu terytorialnego ma duże znaczenie dla realizacji potrzeb społeczności lokalnej. Poczynając od dostępności do usług, na zasobności i możliwościach budżetu kończąc, materializacja potrzeb społeczności lokalnej wpływa pozytywnie na jakość i komfort życia mieszkańców gminy.

Nowoczesne technologie stały się wraz ze zmianami społeczno-ekonomicznymi o charakterze globalnym i lokalnym nieodzownym narzędziem ułatwiającym codzienne życie. Powszechna **cyfryzacja usług publicznych** czy digitalizacja zbiorów analogowych niesie ze sobą korzyści dla każdego obywatela usprawniając jego obsługę. Zmniejszają się bariery w dostępności do usług społecznych i skraca się realny czas obsługi klientów. Gmina będzie podejmować kroki, by mieszkańcy w procesie obsługi i załatwiania bieżących spraw mogli skorzystać z **nowoczesnych technologii**.

Gmina dołoży wszelkich starań aby pracownicy i kadra zarządzająca byli na bieżąco ze zmieniającymi się przepisami prawa i najnowszymi standardami w administracji publicznej. W ramach potrzeb pracownicy administracji będą się **doszkalać, zwiększać swoje kompetencje, nabierać nowych doświadczeń i pozyskiwać nową wiedzę**, aby móc efektywnie realizować zadania gminy.

KLUCZOWE KIERUNKI INTERWENCJI:

- **Wykorzystanie nowoczesnych technologii w świadczeniu usług**
  - **Wzrost kompetencji kadr instytucji publicznych**
-

3.2. Rozwój inicjatyw opartych o współpracę nauki, biznesu i samorządów

Wymiana doświadczeń, dobrych praktyk oraz współpraca międzysamorządowa, w ramach, mniej lub bardziej, sformalizowanych organizacji, jest cennym źródłem informacji i daje dostęp do poznania możliwych rozwiązań typowych problemów w zarządzaniu samorządem. Współpraca międzysamorządowa to nie tylko czynne włączenie się do działalności instytucji o różnych celach, ale także funkcjonowanie w ramach obowiązków jednostek samorządu terytorialnego. Przykładem są działania w zakresie wykonywania zadań własnych samorządów i zadań zleconych.

Gmina będzie nadal **aktywnym członkiem stowarzyszeń i organizacji**, w ramach których będzie wymieniać się spostrzeżeniami i doświadczeniami w zakresie szeroko pojętego rozwoju społeczno-gospodarczego w skali lokalnej, regionalnej i krajowej. Gmina będzie **przystępować do inicjatyw**, które będą usprawniać i lobbować na rzecz zmian prawnych, organizacyjnych, które poprawiłyby sytuację organów samorządowych i poprawiły warunki zarządzania w administracji publicznej.

Współpraca pomiędzy różnymi interesantami i aktorami rozwoju społeczno-gospodarczego wymaga **wymiany poglądów, poznania racji każdej ze stron, zrozumienia celów poszczególnych interesariuszy**, a w końcu **sformułowania najbardziej racjonalnych wniosków i kierunków działania**. Współpraca międzysektorowa będzie dawała także możliwość poznania i w miarę możliwości zaadaptowania sprawdzonych w innych sektorach **rozwiązań i metod** rozwiązywania problemów oraz **ulepszeń**.

3.3. Zarządzanie marką Śremu i promocja

Głównym kierunkiem w procesie promocji Śremu jako elementu sprawnego zarządzania jest spójne wspieranie celów strategicznych zawartych w „Strategii Rozwoju Śremu na lata 2021 -2028”.

Współczesne miasta konkurują między sobą na rynkach krajowych i międzynarodowych o mieszkańców, inwestorów, pracowników, turystów, a w szczególności o ograniczone zasoby kapitału. Potrzeba wyróżnienia miasta na tle innych ośrodków miejskich jest ważnym elementem budowy marki Śremu. W sprawnym zarządzaniu gminą proces promocji Śremu wykorzystywany do budowy świadomości marki Śrem, do kreowania pozytywnego i wyrazistego wizerunku oraz stanowi istotny czynnik rozwoju gminy.

Nadrzędnym zadaniem promocyjnym jest budowanie wizerunku Śremu odwołując się do już istniejącej tożsamości, dziedzictwa historycznego i przyrodniczego jako miasta o różnorodnej ofercie społecznej, gospodarczej, kulturalnej, rekreacyjnej dla mieszkańców, turystów oraz inwestorów.

Miasto konsekwentnie kontynuuje budowę marki w oparciu istniejący system identyfikacji wizualnej miasta. Graficzny logotyp Śremu jest najłatwiej i najszybciej identyfikowalną częścią marki, jednak zasadniczą częścią marki miasta jest sprawność organizacyjna, kultura, stopień aktywności podmiotów, walory otoczenia oraz angażowanie społeczności lokalnych. W oparciu o przyjęte standardy identyfikacji Śrem kontynuuje spójny przekaz o oferowanej ofercie.

W budowie marki Śrem i kształtowaniu wizerunku miasta działania informacyjne oraz komunikacji odgrywają kluczową rolę. Współczesne formy internetowej komunikacji szybko wypierają dotychczasowe rozwiązania. W celu dotarcia z informacją o ofercie Śremu do wyznaczonych grup docelowych koniecznym jest nieustanne dostosowanie przekazu do aktualnych technologii informacyjno-komunikacyjnych, obecność w mediach społecznościowych oraz dobór popularnej filmowej formy przekazu. Popularyzowana będzie forma dialogu obywatelskiego przez realizowanie idei Budżetu Obywatelskiego oraz konsultacji społecznych.

Śrem zabiega, aby był miejscem w którym dobrze się żyje, mieszka i pracuje. Miasto przez wprowadzanie nowoczesnych rozwiązań oraz wdrażanie idei miasta inteligentnego - Smart City chce usprawnić funkcjonowanie i podnieść jakość życia.

Miasto Śrem dąży do rozwoju gospodarczego, chce być postrzeganym jako miasto w którym można inwestować i realizować swoje pomysły na biznes. Śrem jest silnym ośrodkiem gospodarczym przez budowanie trwałych relacji z lokalnymi przedsiębiorstwami, tworzy warunki i wspiera nowych przedsiębiorców oraz podejmuje działania mające na celu pozyskanie nowych inwestorów.

Śrem turystom oferuje swoje walory turystyczne przez aktywną współpracę z organizacjami Poznańskiej Lokalnej Organizacji Turystycznej oraz Unię Gospodarczą Regionu Śremskiego. Miasto intensyfikuje ruch turystyczny przez ofertę kulturalną Śremu oraz okolic. Śrem dostarcza kompleksowej informacji oraz obsługuje turystów przez Miejskie Centrum Informacji.

KLUCZOWE KIERUNKI INTERWENCJI:

- **Działalność w ramach współpracy międzysamorządowej**
  - **Wspieranie działań w zakresie współpracy międzysektorowej**
-

Sprawne zarządzanie i konkurencyjna gospodarka
Kluczowe zadania

Kompleksowa modernizacja systemów informatycznych
Wymiana komputerów osobistych, serwerów wraz z oprogramowaniem.

Modernizacja pomieszczeń Urzędu Stanu Cywilnego

Przebudowa struktury funkcjonalnej budynku w celu wydzielenia sali obsługi klienta na parterze, zagospodarowanie pomieszczeń w piwnicy oraz na poddaszu na potrzeby urzędu oraz Straży Miejskiej. Budowa nowoczesnej infrastruktury teletechnicznej, wodnokanalizacyjnej oraz C.O, dostosowanie rozwiązań do potrzeb osób niepełnosprawnych.

***Współpraca międzysamorządowa ze Stowarzyszeniem Metropolia Poznań,
Stowarzyszeniem Gmin i Powiatów Wielkopolskich, Związkiem Miast Polskich,
Unią Gospodarczą Regionu Śremskiego - Śremskim Ośrodkiem Wspierania Małej
Przedsiębiorczości***

Rozwój społeczno-gospodarczy gminy wymaga prowadzenia aktywnego dialogu i współpracy z organizacjami działającymi na rzecz wsparcia JST oraz rozwoju społeczno-gospodarczego. Szczególnie cenne doświadczenia gmina czerpała ze współpracy z wymienionymi organizacjami i chciałaby nadal aktywnie uczestniczyć w działalności tych podmiotów.

5. Oczekiwania rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Monitoring i ewaluacja *Strategii...* oparte zostały na najnowszych trendach w zakresie tworzenia systemów monitoringu i ewaluacji. Skorzystano z metodologii J. Brysona⁹ opartej na podejściu procesowym, a zmierzającej do pobudzenia zaangażowania wewnętrznych i zewnętrznych interesariuszy, mających kluczowe znaczenia dla realizacji *Strategii...* Istotnym z punktu widzenia tworzenia założeń monitoringu i ewaluacji jest podejście partycypacyjne. Ma ono znaczenie ze względu na nowe podejście w funkcjonowaniu terytoriów, które wskazuje na to, że terytorium jest systemem złożonym o wysokim stopniu skomplikowania. Odpowiednie zaangażowanie aktorów lokalnych w proces tworzenia, wdrażania i monitorowania strategii pozwala multiplikować efekty zmian i może prowadzić do zmiany ścieżki rozwoju danego terytorium w długim okresie. Założeniem systemu monitoringu jest odpowiedź na pytanie jak realizacja strategii wpływa na realizację założonej wizji i głównych celów strategicznych. W celu odpowiedzi na te pytanie zbudowano system wskaźników powiązanych z różnymi poziomami celów, jakie zostały przyjęte w *Strategii...*

Monitoring postępów w realizacji zapisów *Strategii...* będzie nadzorowany przez Pion Rozwoju i Infrastruktury, Zespół Inwestycji i Pozyskiwania Środków Zewnętrznych, który regularnie (z częstotliwością minimum raz na rok) sporządzi *Raport z monitoringu*. *Raport z monitoringu* powinien być sporządzony do końca maja danego roku i powinien obejmować dane dotyczące roku poprzedzającego oraz inne istotne informacje umożliwiające stwierdzenie postępów w realizacji zapisów *Strategii...* Dane zawarte w *Raporcie z monitoringu* będą stanowiły fragment *Raporту o stanie gminy*.

Wskaźniki kontekstowe odpowiadają poziomowi wizji oraz celów strategicznych ogólnych i mają za zadanie zobrazować sytuację w poszczególnych obszarach. Jest ich niewiele, charakteryzują się wysokim poziomem ogólności i nie ma trudności w dotarciu do nich. Wskaźniki kontekstowe wybrane do Strategii Rozwoju gminy Śrem (

⁹ Bryson, J., 2011, Strategic planning for public and nonprofit organizations: A guide to strengthening and sustaining organizational achievement, John Wiley & Sons.

Tabela 4) powinny być relatywizowane za pomocą porównania do podobnych jednostek (w tym przypadku do gmin o podobnej wielkości, liczbie mieszkańców, potencjale gospodarczym, itp.) bądź dla wartości dla województwa. Analiza wskaźników kontekstowych powinna obejmować analizę statyczną i dynamiczną opartą na benchmarkingu. Oprócz oceny zjawiska, którego wskaźnik dotyczy należy uwzględnić także kierunek i tempo zachodzenia zmian.

Tabela 4 Wskaźniki kontekstowe dla monitoringu i ewaluacji Strategii Rozwoju gminy Śrem na lata 2021-2028

AKTYWNY I NOWOCZESNY KAPITAŁ LUDZKI			
Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa 2018 r.	Zmiana 2030 r.
Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10 tys. mieszkańców	szt.	28	wzrost
Wskaźnik obciążenia demograficznego (liczba osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym)	os.	65,3	spadek
Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej (poniżej kryterium dochodowego)	%	1,6	spadek

ZADBANE ŚRODOWISKO I ESTETYCZNA PRZESTRZEŃ			
Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa 2018 r.	Zmiana 2030 r.
Odpady zmieszane zebrane z gospodarstw domowych na 1 mieszkańca	kg	252,5	spadek
Długość ścieżek rowerowych na 10 tys. km ²	km	1107,5	wzrost
Powierzchnia gminy pokryta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem	%	36,12*	wzrost

* wartość dla 2017 r.

SPRAWNE ZARZĄDZANIE I KONKURENCYJNA GOSPODARKA			
Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa 2018 r.	Zmiana 2030 r.
Dochody własne z tytułu PIT na 1 mieszkańca	zł	986,15	wzrost
Wskaźnik bezrobocia (odsetek osób bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym)	%	1,0	spadek/ bez zmian
Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON na 10 tys. mieszkańców	szt.	1192	wzrost

W celu oceny wskaźników kontekstowych zastosowano intuicyjną logikę świateł drogowych pogłębioną o wskazanie na kierunek zmian (Rysunek 34). Przy ocenie kierunku zmian należy uwzględnić także charakter wskaźnika (stymulanta, destymulanta, nominanta).

Wskaźnik	Grafika	Interpretacja
Wskaźnik o charakterze stymulanty		Sytuacja pozytywna, trend pozytywny
Wskaźnik o charakterze stymulanty		Sytuacja negatywna, trend pozytywny
Wskaźnik o charakterze destymulanty		Sytuacja neutralna, trend negatywny
Wskaźnik o charakterze destymulanty		Sytuacja negatywna, trend pozytywny

Rysunek 34 Wskaźniki kontekstowe ich interpretacja graficzna

Źródło: opracowanie własne na podstawie Systemu Monitoringu, Aktualizacja Strategii Rozwoju Miasta Poznania do roku 2030.

Poza wskaźnikami kontekstowymi do każdego z celów strategicznych dobrano wskaźniki strategiczne (Tabela 5). Na podobnej zasadzie co ocena wskaźników kontekstowych należy stworzyć zestawienie i ocenić wskaźniki strategiczne dla każdego z celów zawartych w *Strategii...* Taki uproszczony sposób oceny postępów we wdrażaniu strategii może okazać się niewystarczający i zaistnieje konieczność dokonania pogłębionej analizy sytuacji (np. w przypadku ewaluacji).

Tabela 5 Wskaźniki strategiczne dla monitoringu i ewaluacji Strategii Rozwoju gminy Śrem na lata 2021-2028

AKTYWNY I NOWOCZESNY KAPITAŁ LUDZKI - ZADANIA KLUCZOWE
Kompleksowa modernizacja placówki/-ek oświatowej/-ych
<i>Liczba zmodernizowanych placówek oświatowych</i>
Modernizacja Stadionu Miejskiego
<i>Liczba zmodernizowanych stadionów miejskich</i>
Budowa sali gimnastycznej
<i>Liczba wybudowanych sal gimnastycznych</i>
Budowa amfiteatru
<i>Liczba wybudowanych amfiteatrów</i>
Partycypacja społeczna
<i>Utrzymanie finansowania Budżetu Obywatelskiego</i>

ZADBANE ŚRODOWISKO I ESTETYCZNA PRZESTRZEŃ - ZADANIA KLUCZOWE
Modernizacja parków miejskich
<i>Liczba zmodernizowanych parków miejskich</i>
Rozbudowa Cmentarza Komunalnego w Śremie
<i>Liczba nowopowstałych miejsc grzebalnych</i>
Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej na terenach wiejskich
<i>Rozbudowane i nowo wybudowane tereny sportowo-rekreacyjne na obszarze wiejskim</i>
Infrastruktura pieszo-rowerowa
<i>Długość nowopowstałych ścieżek rowerowych [m]</i>
Budowa i rozwój systemu monitoringu wizyjnego
<i>Liczba zainstalowanych kamer w systemie monitoringu wizyjnego</i>
Wyposażenie budynków publicznych w instalacje zmniejszające zużycie energii
<i>Liczba budynków publicznych wyposażonych w instalacje zmniejszające zużycie energii elektrycznej</i>
Modernizacja oświetlenia ulicznego
<i>Ilość modernizowanych opraw oświetleniowych</i>
Modernizacja i przebudowa głównej sieci kanalizacji deszczowej
<i>Długość modernizowanej i przebudowanej sieci kanalizacji deszczowej [m]</i>
Aktywizacja połączenia kolejowego
<i>Liczba aktywowanych połączeń kolejowych</i>

SPRAWNE ZARZĄDZANIE I KONKURENCYJNA GOSPODARKA - ZADANIA KLUCZOWE
Kompleksowa modernizacja systemów informatycznych
<i>Liczba wymienionego sprzętu komputerowego.</i>
Modernizacja pomieszczeń Urzędu Stanu Cywilnego
<i>Liczba zmodernizowanych USC</i>
Współpraca międzysamorządowa ze Stowarzyszeniem Metropolia Poznań, Stowarzyszeniem Gmin i Powiatów Wielkopolskich, Związek Miast Polskich, Unią Gospodarczej Regionu Śremskiego - Śremski Ośrodek Wspierania Małej Przedsiębiorczości
<i>Liczba wspólnie zorganizowanych wydarzeń</i>

Źródło: Opracowanie własne.

Ocena stopnia realizacji zamierzeń zawartych w zapisach *Strategii*... pozwoli na odniesienie się do tego co już zostało zrobione i określenie skuteczności, efektywności i wydajności dotychczasowych działań. Monitoring

pozwała także na określenie ogólnego poziomu rozwoju jednostki samorządowej. Brak skuteczności we wdrażaniu zapisów strategii lub przedwczesna realizacja celów jest impulsem do zmiany priorytetów w układzie celów oraz redefiniowania założeń.

6. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Śrem

Przestrzeń jest strategicznym dobrem – zasobem, który charakteryzuje się określoną powierzchnią posiada konkretną wartość, a jednocześnie zmienia się pod wpływem różnego rodzaju czynników. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej ma na celu przedstawienie długookresowej, strategicznej wizji rozwoju gminy wynikającej z wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań, zdiagnozowanych potrzeb rozwojowych i posiadanego potencjału.

Struktura funkcjonalno-przestrzenna określana jest jako układ przestrzenny kształtujący funkcjonalność jednostki, na który składa się rozmieszczenie głównych elementów przyrodniczych i społeczno-gospodarczych oraz obszarów wyróżniających się charakterem i dynamiką procesów rozwojowych wraz z ich zależnościami i powiązaniem. Struktura ta, jest zatem, przedstawieniem systemu powiązanych ze sobą elementów zagospodarowania, które występują lub będą występować w granicach danego obszaru (*Strategia rozwoju gminy. Poradnik praktyczny...* s. 63-64).

6.1. Układ przestrzenny i użytkowanie powierzchni

Układ przestrzenny gminy Śrem charakteryzuje się centralnym położeniem miasta Śrem na jej obszarze z otaczającymi wsiami¹⁰. Przez miasto przepływa rzeka Warta, dzieląc obszar gminy na dwie części. Na południowy zachód od rzeki, dominuje krajobraz rolniczy, z dużym udziałem gruntów rolnych klas chronionych. Jest to też obszar równinny z nielicznymi kompleksami leśnymi w Błociszewie, Krzyżanowie oraz Kadzewie i Mórce.

Część gminy Śrem znajdująca się na północny-wschód od rzeki, odznacza się znacznie większą lesistością i udziałem użytków zielonych oraz gruntów rolniczych słabszych klas bonitacyjnych. Wyjątek stanowią okolice wsi Kaleje, gdzie istnieje stosunkowo nieduży kompleks gruntów rolnych klasy III. Pod względem krajobrazowym ta część gminy odznacza się bardziej zróżnicowaną rzeźbą terenu. Widoczne są tereny rozlewisk nadwarciańskich, które są zlokalizowane w obrębach Bystrzek i Olsza.

Struktura przestrzenno-urbanistyczna miasta Śrem odzwierciedla przebieg rzeki Warty. Struktura przestrzenna prawobrzeżnej części miasta jest historyczna: rynek (Plac 20 Października) wraz z otaczającymi uliczkami i zabudową zabytkową. Okolice prawego nabrzeża Warty są zagospodarowane chaotycznie i wymagają rewitalizacji. Lewobrzeżny Śrem tylko częściowo wypełniony jest historyczną zabudową wzdłuż ulic Adama Mickiewicza i Powstańców Wielkopolskich. Zdecydowana większość tej części miasta to osiedla mieszkaniowe, z czego największe to Jeziorany (zabudowa blokowa, wielorodzinną) oraz Helenki (z przeważającą zabudową jednorodziną). Struktura przestrzenna tej części miasta rozciąga się w kierunku północno-zachodnim, gdzie łączy się z zabudową wsi Psarskie oraz Nochowo. W chwili obecnej granica pomiędzy tymi jednostkami osadniczymi została właściwie zatarta.

W gminie wyznaczono 33 sołectwa: Binkowo, Borgowo, Bodzyniewo, Błociszewo, Dąbrowa, Dalewo, Dobczyn, Gaj, Góra, Grodzewo, Grzymysław, Kadzewo, Kaleje, Kawcze, Krzyżanowo, Łęg, Luciny, Marianowo, Mechlin, Mórka, Niestabin, Nochowo, Olsza-Bystrzek, Orkowo, Ostrowo, Pełczyn, Psarskie, Pysząca, Sosnowiec, Szymanowo, Wirginowo, Wyrzeka i Zbrudzewo.

Większość wsi posiada w swojej strukturze przestrzennej charakterystyczny historyczny element zagospodarowania taki, jak kościół czy folwark - nierzadko z założeniem parkowym, bądź cmentarzem. Wokół tych części wsi rozwija się zabudowa. Najbardziej wartościowe pod względem zachowania historycznego układu przestrzennego są wsie: Błociszewo, Binkowo, Dalewo, Dobczyn, Łęg, Mechlin, Mórka, Niestabin, Ostrowo i Orkowo.

---

¹⁰ Tekst z podrozdziałów od 1.1. do 1.5. pochodzi z Projektu Zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Śrem udostępnionego przez Urząd Miejski w Śremie.

W gminie dominują grunty rolnicze, choć ich powierzchnia jest stopniowo umniejszana z uwagi na realizację zabudowy i tym samym zmianę użytków z rolnych na budowlane¹¹ (Tabela 6 i Rysunek 35).

Tabela 6. Struktura użytkowania gruntów w gminie Śrem w 2019 r.

Wyszczególnienie	Udział w %
Tereny rolne	68
Tereny lasów	16
Tereny dróg	6
Tereny zabudowane	3
Tereny wód powierzchniowych	3
Tereny inne (nieużytki, inne tereny komunikacyjne)	3
Tereny zadrzewione, użytki ekologiczne	1

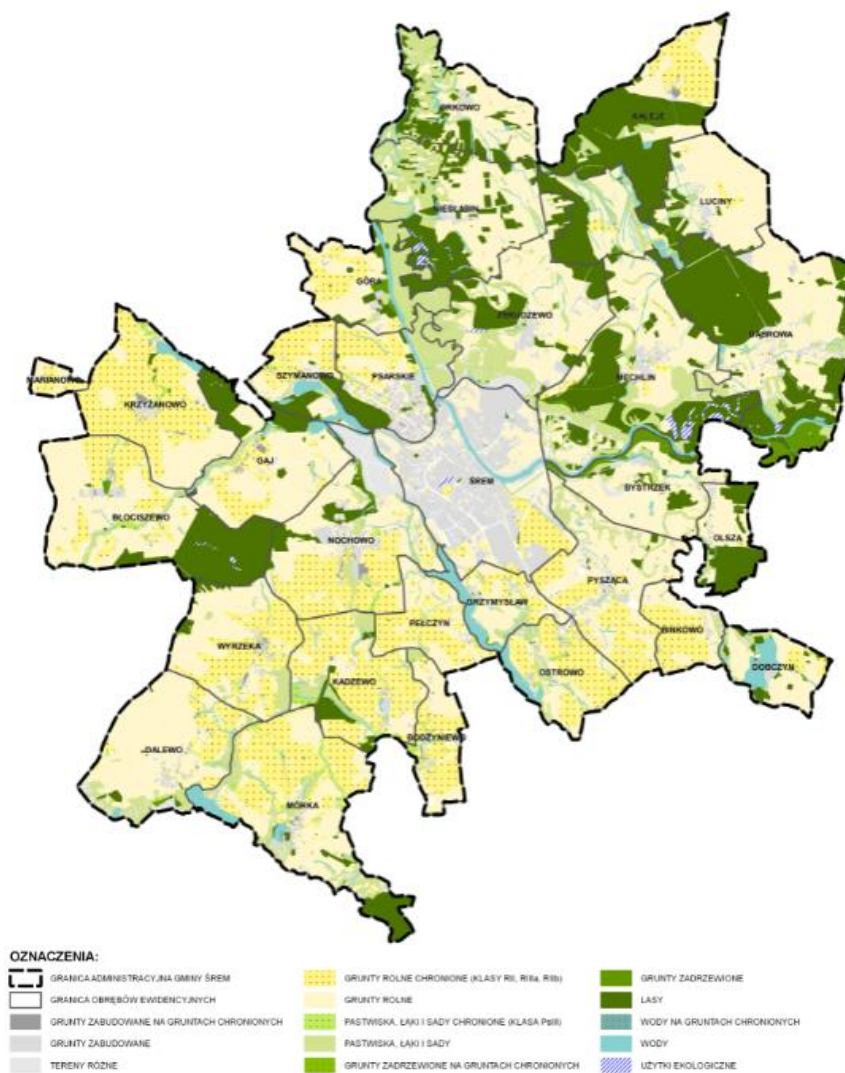
Źródło: Projekt Zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Śrem, *maszynopis*, s. 20.

Wskutek wzmożonego ruchu budowlanego na terenach poza miastem oraz możliwości uzyskiwania decyzji administracyjnych na obszarach wiejskich, pierwotna - dość klarowna struktura jednostek osadniczych - uległa zaburzeniu. Pojawiła się nowa zabudowa, najczęściej mieszkaniowa jednorodzinna, w miejscach bez kontekstu przestrzennego oraz o odmiennej architekturze. Tworzy ona w wielu miejscach enklawy nowej przestrzeni. Można zaobserwować to zjawisko w okolicach Nochowa, gdzie niewielkie enklawy zabudowy nie są ze sobą powiązane i nie stanowią spójnego założenia urbanistycznego. Niektóre plany miejscowe również tworzą zupełnie nową jakość przestrzeni w oderwaniu od pierwotnych struktur wsi (np. realizacja planu miejscowego w Zbrudzewie).

Centrum gminy stanowi miasto Śrem. Jako najliczniejsze pod względem liczby mieszkańców stanowi najważniejszy ośrodek mieszkaniowy w powiecie. Miasto wyposażone jest w szeroki wachlarz usług, w tym usług ponadlokalnych. Największą presję budowlaną można zaobserwować przy granicy miasta z wsiami Psarskie i Nochowo. Psarskie straciło już charakter wiejski i stanowi w chwili obecnej przedmieście Śremu. W podobnym kierunku zmierza zagospodarowanie Nochowa. Zabudowa mieszkaniowa dekoncentruje się w mieście na rzecz wsi. Pierwotne kształty większości jednostek osadniczych uległy zatarci. Dzieje się tak poprzez realizację planów miejscowych w miejscach oddalonych od centralnych części miejscowości, a także poprzez realizację zabudowy wskutek wydawanych decyzji administracyjnych.

W strukturze mieszkalnictwa dominuje zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, stanowiąc niemal 60% ogółu zabudowy mieszkaniowej. Niemal 30% stanowi zabudowa zagrodowa, natomiast zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna związana ściśle z obszarem miejskim to 10% ogółu zabudowy mieszkaniowej.

¹¹ Dane nt. struktury użytkowania gruntów prezentowane w opracowaniu zaczerpnięto z projektu Zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Śrem, w którym do oszacowania struktury posłużono się mapą ewidencji gruntów i budynków pozyskaną ze Starostwa Powiatowego w Śremie.

Rysunek 35. Użytkowanie gruntów w gminie Śrem

Źródło: Załącznik nr 1 – Użytkowanie gruntów w: Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Śrem. Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego.

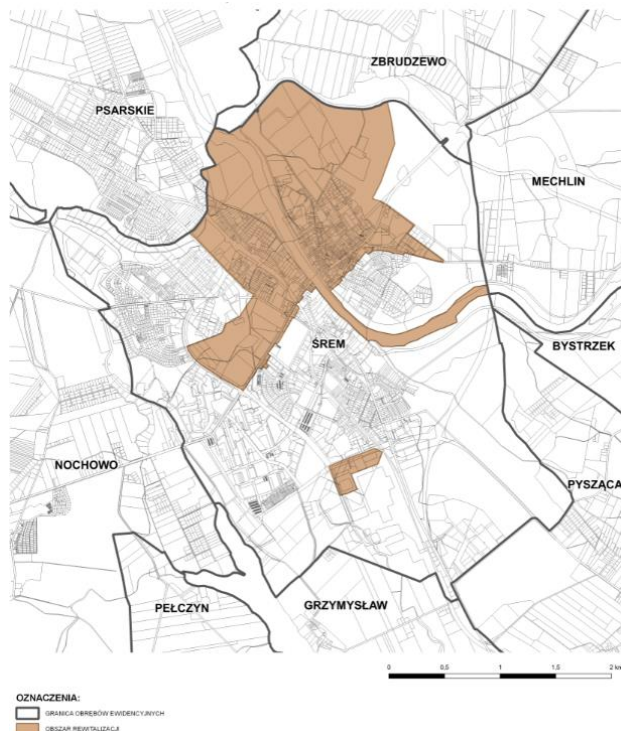
Na obszarze gminy Śrem oznaczono tereny zabudowy usługowej w łącznej powierzchni ponad 140 ha. W ramach tej kategoryzacji, największy udział procentowy zajmuje zabudowa usługowa ogólnie rozumiana jako tereny zajęte przez budynki o jednolitej funkcji usługowej, w tym obiekty handlowe o znaczeniu ponadlokalnym, również budynki administracji oraz zdrowia – 76%. Zabudowa usługowa oświatowa (tereny szkół i przedszkoli) zajmuje 14%, a zabudowa usług sportu i rekreacji stanowi 10%.

Wyniki inwentaryzacji urbanistycznej wskazują na powierzchnię 250 ha, które zajęte są przez zabudowę produkcyjną. Jako tę zabudowę potraktowano tereny zajęte przez budynki produkcyjne, składy i magazyny. Uwzględniono również rodzaj zabudowy produkcyjnej związanej z rolnictwem, ponieważ ze względu na charakterystykę gminy Śrem, stanowi ona ważną część tego rodzaju funkcji.

W zakresie usług oświaty, kultury i rekreacji rozwój gminy następuje adekwatnie do stanu zamieszkania i zagospodarowania. Śrem jako miasto powiatowe jest siedzibą urzędów, placówek administracyjnych wyższego rzędu, placówek medycznych świadczących usługi dla ludności zamieszkującej powiat śremski. Dostępność tych placówek jest wystarczająca dla potrzeb mieszkańców gminy (szkoły podstawowe 15, przedszkola 21, szkoły ponadgimnazjalne, artystyczne, specjalne i policealne 8). W zakresie usług sportu i rekreacji, obserwuje się stały i znaczny wzrost zainteresowania aktywnością fizyczną. W związku z tym, konsekwencją rozwoju terenów mieszkaniowych będzie wyznaczenie terenów sportowo-rekreacyjnych.

6.2. Rewitalizacja

Uchwałą Nr 410/XLIII/2018 Rady Miejskiej W Śremie z dnia 29 marca 2018 r. przyjęto „Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Śrem na lata 2017-2023”. W programie tym wykonano szereg analiz w celu zdiagnozowania obszarów zdegradowanych (Rysunek 36). Do zadań programu zaliczono: przywrócenie usług i handlu do centrum miasta, poprawę złej jakości powietrza, kontynuację zagospodarowania nadbrzeża rzeki Warty, zmianę funkcji przestrzeni publicznej, remont, modernizację oraz nadanie nowych funkcji byłej siedziby Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Śremie czy remont, rozbudowę oraz modernizację obiektów użyteczności publicznej w poszczególnych częściach gminy.

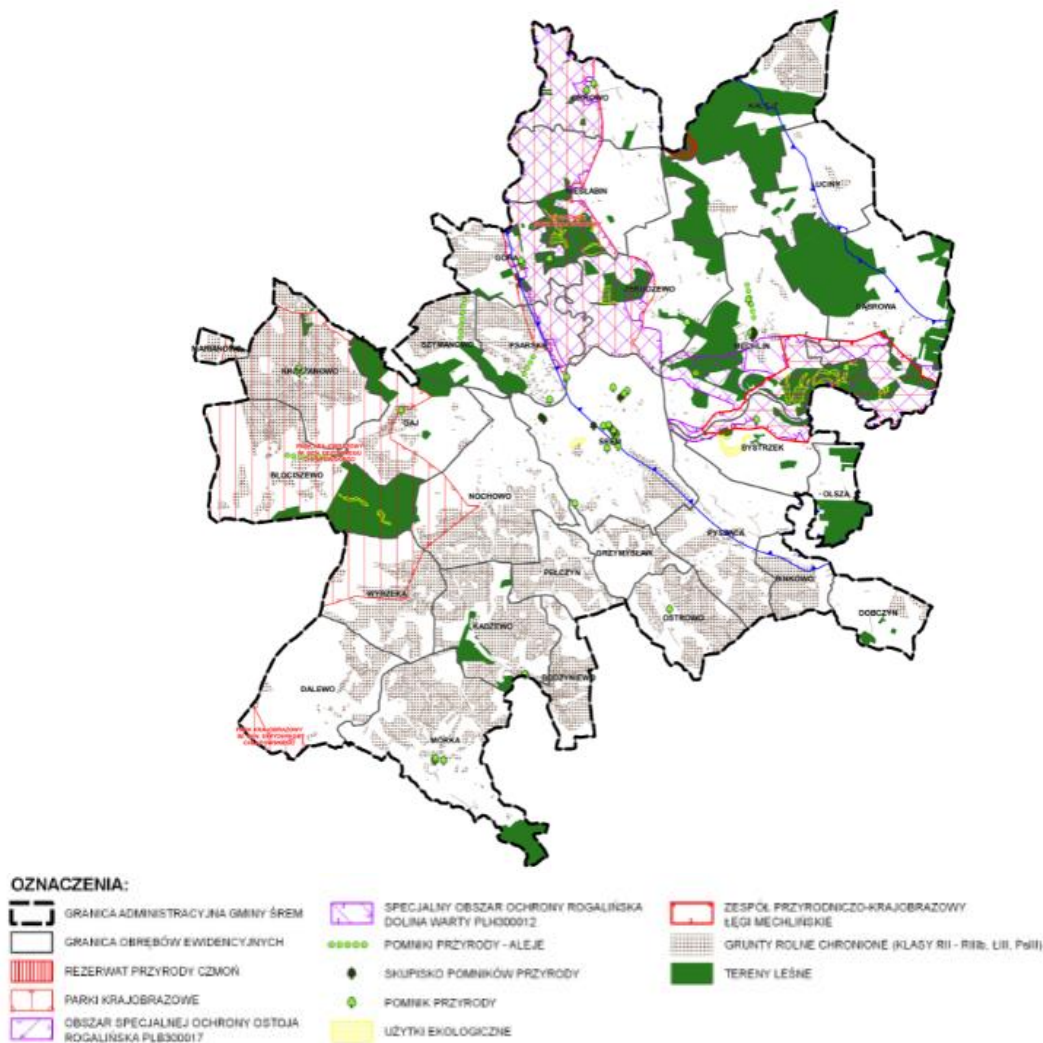
Rysunek 36. Obszar rewitalizacji uwzględniony w „Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Śrem na lata 2017-2023”

Źródło: Załącznik nr 9 – Obszary rewitalizacji w: Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Śrem. Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego.

6.3. Uwarunkowania przyrodnicze i hydrologiczne oraz ochrona przyrody

W gminie Śrem, z uwagi na znaczny udział terenów doliny Warty, dominuje roślinność łąkowa. Wzdłuż Warty i na obszarze jej terasy zalewowej potencjalną roślinność naturalną stanowią nadrzeczne łągi wierzbowo-topolowe. Nadrzeczny łąg jesionowo-wiązowy dominuje w obszarze łągów Mechlińskich. W części wysoczyznowej gminy Śrem może występować również niżowy łąg wiązowo-dębowy i jesionowo-olszowy. W gminie występują również obszary grądu środkowoeuropejskiego – odmiana śląsko-wielkopolska zarówno w formie ubogiej i żyznej. W mniejszych skupiskach w zachodniej części gminy występują również kontynentalne bory mieszane sosnowo-dębowe.

Najważniejszym elementem hydrograficznym na terenie gminy Śrem jest przebiegająca w krajobrazie dolinnym rzeka Warta. W gminie przepływa ona na odcinku o długości 28 km. Jej obecność związana jest z występowaniem obszarów szczególnego zagrożenia powodzią. Ponadto, w gminie przepływa jeszcze rzeka Pysząca, która liczy ok. 14 km długości, a także kanał Szymanowo - Grzybno na odcinku 6 km. Północna część gminy, leżąca w pradolinie, jest bogata w zasoby wodne z uwagi na zachowane starorzecza i łączące je kanały. Południowa część gminy urozmaicona jest jeziorami i stawami. Największym zbiornikiem jest Jezioro Grzymiślowskie, które częściowo leży w gminie Dolsk.

Rysunek 37. Środowisko przyrodnicze w gminie Śrem

Źródło: Załącznik nr 3 – Środowisko przyrodnicze w: Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Śrem. Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego.

W gminie Śrem występują liczne formy ochrony przyrody (Rysunek 37). Na obszarze gminy występują:

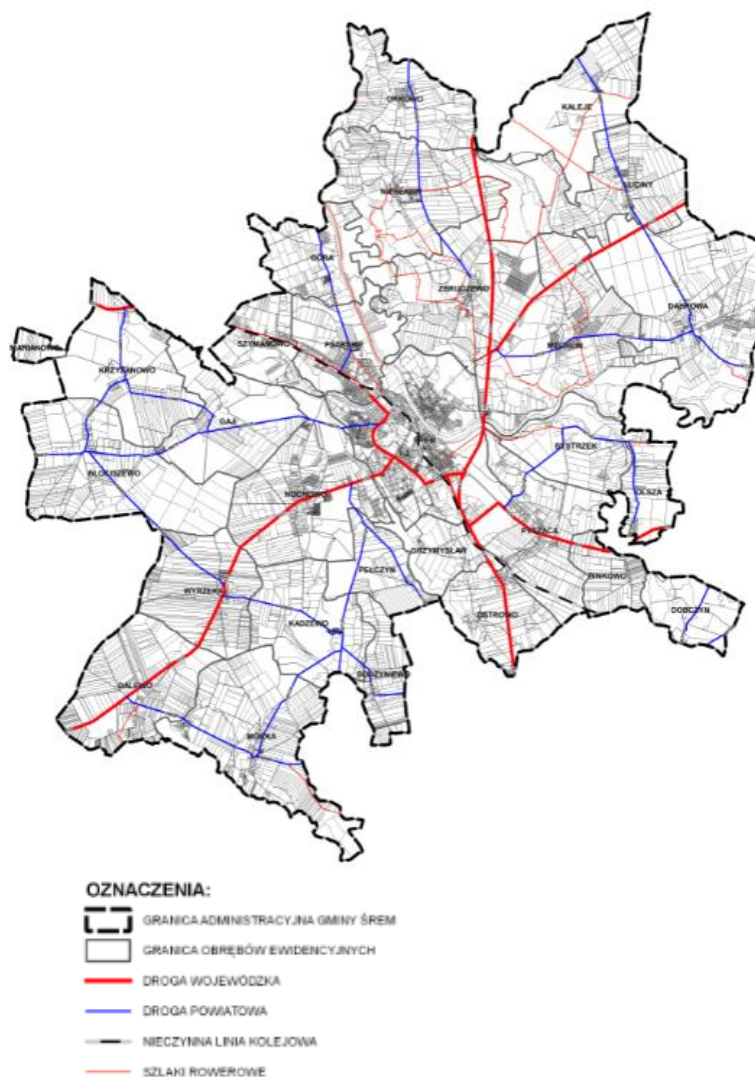
- obszar Natura 2000 Rogalińska Dolina Warty,
- obszar Natura 2000 Ostoja Rogalińska,
- Rogaliński Park Krajobrazowy,
- Park Krajobrazowy im. gen. Dezyderygo Chłapowskiego,
- Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy „Łęgi Mechlińskie”,
- rezerwat przyrody „Czmoń”,
- użytki ekologiczne,
- pomniki przyrody.

6.4. Komunikacja i infrastruktura techniczna

Przez gminę przebiegają drogi zarówno o znaczeniu ponadregionalnym jak i regionalnym (Rysunek 38). Przez gminę Śrem nie przebiega żadna czynna linia kolejowa. Ustala się lokalizację linii kolejowej kolei metropolitalnej na trasie Śrem-Czempiń (linia 369), przy czym przebieg linii określony został zgodnie z istniejącym przebiegiem tras kolejowych obecnie nieużytkowanych

Przez gminę przepływa rzeka Warta, która stanowi drogę wodną E70 o znaczeniu regionalnym. Rzeka stanowi fragment tzw. „Wielkiej Pętli Wielkopolski”, jako szlaku żeglugi śródlądowej. Szlak obecnie wykorzystywany jest wyłącznie do celów turystycznych. Wraz z realizacją zadań własnych (takich jak drogi

publiczne) oprócz istniejących połączeń gmina sukcesywnie wyposaża tereny dróg publicznych w chodniki dla pieszych, bądź też ścieżki rowerowe.

Rysunek 38. Układ komunikacyjny w gminie Śrem

Źródło: Załącznik nr 6 – Układ komunikacyjny w: Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Śrem. Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego.

W gminie gaz ziemny doprowadzony jest do wszystkich miejscowości, przy czym obecnie w wielu częściach miejscowości takich jak: Dąbrowa, Grodzewo, Mechlin, Nochowo, Zbrudzewo nie ma faktycznej możliwości przyłączenia się do sieci (Rysunek 39). Stopień gazyfikacji wynosi 80,97%. W 2018 r. liczba ludności gminy korzystająca z sieci wodociągowej wzrosła do 99,9%, a na terenie gminy funkcjonuje pięć ujęć wody (w miejscowościach: Śrem, Nochowo, Gaj, Dąbrowa i Orkowo).

Poziom skanalizowania gminy Śrem wynosi 98,3%, w tym miasto Śrem skanalizowane jest w 99,9%, a obszary wiejskie w 94,3%. Rozgałęziona i rozbudowana struktura sieci, o łącznej długości prawie 260 km, odprowadza ścieki z 35 miejscowości gminy Śrem i 9 spoza jej obszaru, do centralnej Oczyszczalni Ścieków w Śremie (oczyszczalnia ścieków typu mechaniczno–biologicznego z podwyższonym usuwaniem biogenów usytuowaną w Śremie przy ul. Zachodniej 76).

Rysunek 39. Infrastruktura w gminie Śrem

Źródło: Załącznik nr 5 – Infrastruktura w: Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Śrem. Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego.

6.5. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy

Gmina Śrem charakteryzuje się wyraźnym podziałem na strefy: miejską (miasto Śrem), podmiejską, w skład której wchodzi i związane z miastem wsie (Psarskie, Nochowo, Zbrudzewo) oraz wiejską, w której znajdują się wsie rozmieszczone w sposób dość regularny, charakteryzujące się zróżnicowanym stopniem intensywności rozwoju. Na ten stopień mają wpływ uwarunkowania przyrodnicze, społeczne i komunikacyjne.

Miasto Śrem

Struktura miasta jest różnorodna, w zależności od czasu powstania zabudowy, a także jej lokalizacji względem rzeki Warty. Stare miasto prawobrzeżne tworzy atrakcyjną przestrzeń wokół rynku i zabudowy historycznej, która go otacza. Pozostają tam wciąż rejony wymagające rewitalizacji. Należą do nich obszary nadwarciańskie, które wymagają kompleksowego zagospodarowania zarówno pod względem ciągów komunikacyjnych po obu stronach rzeki, jak i pod względem rewitalizacji zabudowy nadrzecznej. Lewobrzeżna część miasta zabudowana jest budynkami z różnych okresów historycznych, przy czym zabudowa ta jest bardziej różnorodna pod względem form architektonicznych. Działania przestrzenne powinny koncentrować się na wydobyciu atutów tej różnorodności poprzez czytelne powiązania funkcjonalne i komunikacyjne z naciskiem na ruch pieszy i rowerowy.

W dobie klimatycznego ocieplenia konieczne jest utrzymanie i wzbogacanie terenów zieleni miejskiej, ponieważ to ona odpowiada za utrzymanie właściwych warunków klimatycznych centrum osiedli. Należy realizować nowe nasadzenia zieleni wysokiej oraz likwidować tereny utwardzone, gdzie nie pełnią funkcji użytkowej. Nie można dopuszczać do uszczuplania powierzchni zieleni miejskiej, a wszędzie, gdzie tylko pozwalają na to warunki należy szukać nowych miejsc dla tworzenia systemów zielonych i wodnych, w tym systemów retencji wód.

Zgodnie z analizą potrzeb i możliwości rozwoju gminy Śrem, miasto dysponuje znaczną chłonnością terenów przeznaczonych pod zabudowę. Zapotrzebowanie na zabudowę mieszkaniową jest dużo mniejsze niż wyznaczone rezerwy terenów. Chłonność terenów wolnych, wyznaczonych w studium pod zabudowę w samym mieście Śrem, przewyższa prognozy demograficzne dla całej gminy w okresie 30-letnim. W tych właśnie obszarach należy poszukiwać enklaw zieleni i podejmować działania na rzecz poprawy warunków życia po to, by chętniej wybierano obszar miejski do zamieszkania, a nie dokonywać kolejnej ekspansji zabudowy na tereny wiejskie.

Obszar wiejski

W oparciu o dane przedstawione w analizie potrzeb i możliwości rozwoju gminy Śrem na obszarze wiejskim można wyróżnić:

- **wsie najbardziej dynamicznego rozwoju:** *Psarskie, Nochowo, Zbrudzewo.*

Te miejscowości rozwijają się najdynamiczniej i świadczą o tym przyrosty liczby ludności w ostatnich 10 latach. Bez wątplenia są one funkcjonalnie powiązane z miastem Śrem (najmniej Zbrudzewo) – i odpływ ludności z miasta ma związek z osiedlaniem się mieszkańców właśnie tam. Kryterium bliskiej lokalizacji ośrodka miejskiego jest z pewnością ważnym czynnikiem wyboru miejsca zamieszkania. Miejscowości te mają jednocześnie ogromne chłonności terenów wyznaczonych pod zabudowę.

- **wsie dynamicznego rozwoju:** *Mechlin, Dąbrowa oraz Pyszęca.*

W tych miejscowościach również zauważa się przyrost liczby mieszkańców, jednak nie jest to taka skala jak w wyżej wymienionych. Uchwalone plany miejscowe realizują się stopniowo, choć ograniczeniem jest występowanie obszarów szczególnego zagrożenia powodzią (Mechlin). Atrakcyjność tych terenów polega na walorach krajobrazowych. W ustaleniach zmiany studium wsie te wyróżniają się na tle pozostałych różnorodną formą terenów mieszkaniowych i mieszkaniowo-usługowych.

- **wsie umiarkowanego rozwoju:** *Luciny, Grodzewo, Szymanowo, Niestabin, Wyrzeka, Sosnowiec, Borgowo i Ostrowo, Pełczyn, Bodzyniewo, Bystrzek, Orkowo, Kawcze i Olsza.*

Wsie zaliczone do tej grupy rozwijają się w sposób zrównoważony pod względem mieszkalnictwa. Atutem tych lokalizacji są walory krajobrazowe. W miejscowościach tych występuje duży udział zabudowy zagrodowej oraz innej związanej z rolnictwem (produkcja rolnicza). Ustalenia zmiany studium odzwierciedlają charakter tych miejscowości.

- **wsie ekstensywnego rozwoju:** *Mórka, Binkowo, Jeleńczewo, Grzymystaw, Kaleje, Marianowo, Nochówko, Pucołwo, Tesiny, Kadzewo, Dobczyn, Wirginowo, Marszewo, Mateuszewo, Łęg, Błociszewo, Góra, Gaj, Dalewo i Krzyżanowo.*

Wymienione w tej grupie wsie mają niewielkie przyrosty liczby mieszkańców, a niektóre mają odnotowane spadki (Gaj, Dalewo, Krzyżanowo). Miejscowości te nie pretendują do rozwoju pod względem zamieszkania. Mogą być atrakcyjne dla działalności rolniczej, ponieważ większość z nich znajduje się na terenach o najlepszych klasach bonitacyjnych.

7. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie Śrem

Instrumenty realizacji polityki przestrzennej na poziomie lokalnym

7.1.1. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Śrem

Kierunki rozwoju przestrzennego gminy Śrem wyznacza Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Śrem (uchwała Nr 48/V/07 Rady Miejskiej w Śremie z dnia 8 lutego 2007 r., zmieniona uchwałami Rady Miejskiej w Śremie: Nr 215/XXV/08 z dnia 26 czerwca 2008 r., Nr 24/V/11 z dnia 27 stycznia 2011 r., Nr 242/XXV/2012 z dnia 21 sierpnia 2012 r., Nr 33/V/2015 z dnia 26 lutego 2015 r., Nr 305/XXXII/2017 z dnia 27 kwietnia 2017 r. oraz Nr 473/XLIX/2018 z dnia 18 października 2018 r.).

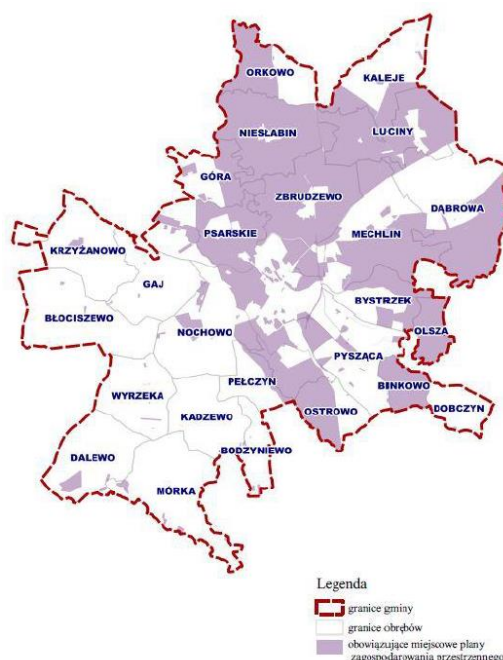
Zawiera ono wymagany zakres uwarunkowań gminy i wyznacza zróżnicowane kierunki rozwoju przestrzennego, w tym tereny rolnicze stanowiące około 60 % powierzchni gminy, tereny zabudowy mieszkaniowej (w tym wielo- i jednorodzinnej oraz letniskowej) około 10%, natomiast tereny zabudowy techniczno-produkcyjnej i usługowej około 3%.

Projekt zmiany Studium, zgodnie z podjętą przez Radę Miejską w Śremie uchwałą Nr 49/IV/2019 z dnia 21 marca 2019 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Śrem, obejmujący całą gminę, znajduje się na etapie opiniowania i uzgadniania.

7.1.2. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego w gminie Śrem

Zadaniem aktu prawa miejscowego, jakim jest miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, jest ustalenie przeznaczenia terenu, rozmieszczenie inwestycji celu publicznego oraz określenie sposobów zagospodarowania i warunków zabudowy terenu.

Zgodnie ze stanem w dniu 31 grudnia 2020 r. obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego objęto 8330,06 ha, co stanowi 40,46 % powierzchni gminy (Rysunek 40). W 2020 r. przystąpiono do sporządzenia trzech miejscowych planów lub zmian obowiązujących aktów, przy czym łącznie toczyło się 9 procedur planistycznych.

Rysunek 40. Powierzchnia gminy Śrem objęta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego

Źródło: Raport o stanie gminy Śrem za rok 2020. (2021). Urząd Miejski w Śremie, s. 21 <http://umsrem.bip.eur.pl/public/?id=194364> (2021/06/29).

W 2020 roku Burmistrz Śremu wydał 109 decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, z czego 80 stanowiły decyzje o warunkach zabudowy. Wśród decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego dominowały te związane z budową sieci gazowych (blisko 38 %), a wśród decyzji o warunkach zabudowy

wyraźnie przeważały inwestycje związane z budownictwem mieszkaniowym (blisko 64 %). Dane na temat liczby wydawanych decyzji Burmistrza we wcześniejszych latach przedstawia Tabela 7.

Tabela 7. Decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego i o warunkach zabudowy w gminie Śrem w latach 2015-2020

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Decyzje o ustaleniu lokalizacji celu publicznego	16	22	34	37	37	26
Decyzje o warunkach zabudowy, w tym dotyczące:	106	172	158	156	150	80
zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej	7	12	3	6	4	2
zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	43	83	89	85	77	45
zabudowy usługowej	13	12	9	8	10	2
innej zabudowy	43	65	57	57	59	31

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

7.2. Wnioski z badania ankietowego mieszkańców gminy Śrem

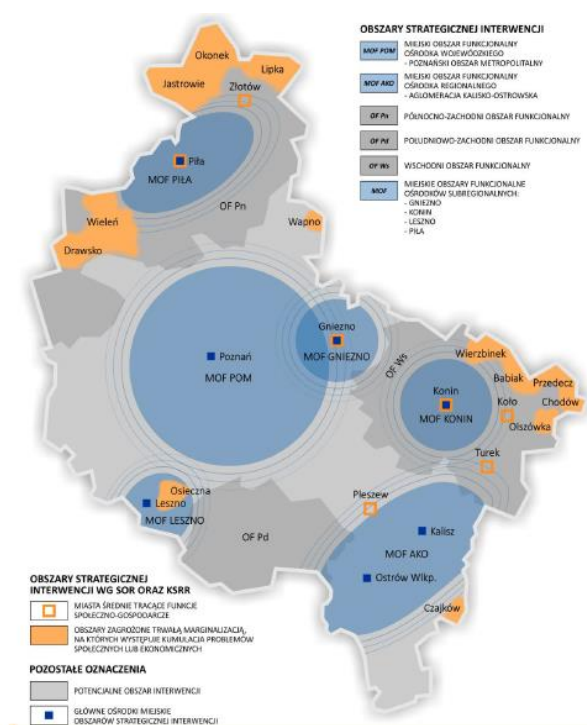
Wnioski płynące z opinii mieszkańców wynikające z opisanego wcześniej badania, a które dotyczyły planowania przestrzennego przedstawiono poniżej:

- 44,7% respondentów oceniło estetykę przestrzeni publicznych na poziomie dobrym i bardzo dobrym
- ponad 40% ankietowanych stwierdziło, że stan środowiska naturalnego nie jest najlepszy,
- 51% ankietowanych niekorzystnie oceniło efektywność zagospodarowania przestrzennego w gminie (19,2% było przeciwnego zdania)
- ponad 45% osób stwierdziło, że stan dróg publicznych nie jest najlepszy
- prawie połowa (48,6%) respondentów była niezadowolona ze stanu infrastruktury towarzyszącej
- 55,3% osób było zadowolonych z komunikacji zbiorowej (niezadowolonych było 19,2%)
- 52,2% osób było zadowolonych z rozwoju sieci kanalizacyjnej (niezadowolonych 18,5%)
- prawie 60% mieszkańców było zadowolonych z dostępu do internetu.

7.3. Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do roku 2030 w kontekście obszarów strategicznej interwencji (OSI)

W zapisach *Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do roku 2030* wyróżniono obszary strategicznej interwencji, które przedstawiono na poniższym rysunku (*Rysunek 41*). W momencie tworzenia strategii wojewódzkiej oparto się na zapisach wskazanych w *Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+* (PZPWW), gdzie terytorialnie zdefiniowano obszary strategicznej interwencji (OSI). W PZPWW wyodrębniono obszary o najintensywniejszej sile oddziaływania miast na otoczenie, w których obserwować można wyraźne powiązania funkcjonalno-przestrzenne. Należą do nich miejskie obszary funkcjonalne (MOF):

- Poznański Obszar Metropolitalny,
- Aglomeracja Kalisko-Ostrowska,
- Gnieźnieński Obszar Funkcjonalny
- Koniński Obszar Funkcjonalny,
- Leszczyński Obszar Funkcjonalny,
- Piłski Obszar Funkcjonalny.

Rysunek 41. Obszary strategicznej interwencji w Wielkopolsce o indykatywnym zasięgu

Źródło: Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do roku 2030, s. 86.

Gmina Śrem znajduje się na terytorium OSI ze względu na położenie w MOF Poznania. Dla Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego, jako obszaru strategicznej interwencji, zdefiniowano kluczowe kierunki działań (s. 89-90).

WZROST GOSPODARCZY BAZUJĄCY NA WIEDZY SWOICH MIESZKAŃCÓW:

- budowanie atrakcyjnego wizerunku POM wśród inwestorów i turystów oraz działania na rzecz wzrostu atrakcyjności osiedleńczej wśród kadry wysoko wykwalifikowanej
- rozwój funkcji metropolitalnych, w tym konferencyjnych i kongresowych
- podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej jako jednego z elementów kształtujących aktywność gospodarczą i konkurencyjność
- zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw, w szczególności MŚP, przedsiębiorstw sektora TIK, m.in. przez doradztwo, działania sieciujące i kooperację, wsparcie procesów rozwojowych przedsiębiorstw i/lub ich pracowników
- rozwój społeczeństwa informacyjnego
- rozwój sektora B+R, w tym rozwój infrastruktury B+R, wsparcie w realizacji innowacyjnych projektów badawczo-rozwojowych poznańskich uczelni, instytutów badawczych i jednostek naukowych oraz innowacyjności przedsiębiorstw, zwiększenie efektywności kapitałowej opracowań innowacyjnych przez komercjalizację wiedzy i technologii oraz ich implementowanie do gospodarki regionalnej
- rozwój IOB, współpracy sieciowej
- rozwój sektorów kreatywnych (działalności gospodarczej związanej z kulturą i technologią, łączących działalność artystyczną z przedsiębiorczością) opartych na akademickich, lokalnych zasobach ludzkich
- podniesienie atrakcyjności lokalnego rynku pracy jako narzędzia przeciwdziałającego emigracji zarobkowej
- podniesienie jakości kształcenia i dopasowanie oferty edukacyjnej szkół do lokalnego rynku pracy, wsparcie rozwoju infrastruktury edukacyjnej wysokiej jakości, upowszechnienie kształcenia ustawicznego
- wsparcie rzemiosła przez rozwój edukacji, produkcji i usług związanych z tym sektorem, wykorzystanie potencjału Centrum Wsparcia Rzemiosła, Kształcenia Dualnego i Zawodowego w Poznaniu

- wspieranie rozwoju POM jako ośrodka akademickiego zdolnego do konkurowania na arenie międzynarodowej
- podnoszenie jakości życia ludzi młodych stanowiących potencjał (zasoby pracy) dla rozwoju gospodarki kreatywnej i innowacyjnej

ROZWÓJ SPOŁECZNY WIELKOPOLSKI OPARTY NA ZASOBACH MATERIALNYCH I NIEMATERIALNYCH REGIONU:

- ochrona i rozwój dziedzictwa kulturowego, wyrównywanie dostępu do dóbr i usług kultury, m.in. przez inwestycje w infrastrukturę kultury i poprawę warunków jej funkcjonowania
- rozwój turystyki przez wykorzystanie istniejącego potencjału kulturowego
- polityka integracji obcokrajowców ze społecznością lokalną, w tym promowanie wśród migrantów czynnego udziału w społeczeństwie obywatelskim
- działania na rzecz dopasowania oferty usług publicznych do zmieniających się potrzeb demograficznych, m.in. budowa wysoko wyspecjalizowanych ośrodków świadczenia usług zdrowotnych (np. Ośrodek Protonoterapii, Centrum Diagnostyczne Instytutu Genetyki Człowieka Polskiej Akademii Nauk, Centralny Zintegrowany Szpital Kliniczny Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego)
- upowszechnienie programów profilaktycznych i rehabilitacyjnych dla poprawy stanu zdrowia mieszkańców POM
- zwiększenie dostępności do realizowanych na terenie POM usług społecznych oraz budowa/modernizacja placówek je świadczących

ROZWÓJ INFRASTRUKTURY Z POSZANOWANIEM ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO WIELKOPOLSKI:

- poprawa dostępności komunikacyjnej przez rozwój infrastruktury transportowej, utworzenie efektywnego systemu komunikacyjnego, w tym rozbudowa Poznańskiej Kolei Metropolitalnej (m.in. w układzie pierścieniowym), poznańskiego węzła kolejowego (w tym usunięcie wąskiego gardła na odcinku Poznań Wschód – Poznań Główny; budowa dodatkowego korytarza kolejowego), budowa północno-wschodniej obwodnicy Poznania, inwestycje dotyczące ulicy Obornickiej w Poznaniu i Suchym Lesie, budowa/modernizacja dróg (m.in. S 5, S 11, DK nr 92, DW nr 430, nr 434)
- rozbudowa i integracja transportu zbiorowego w oparciu o partnerstwa międzygminne, powiatowo-gminne o charakterze pozamiejskim i innymi poziomami samorządu terytorialnego w obszarze metropolitalnym oraz zmniejszenie jego emisyjności
- zapobieganie kongestii na drogach POM przez rozbudowę bezkolizyjnego układu drogowego, budowę mostów i wiaduktów, węzłów przesiadkowych
- rozbudowa sieci tras tramwajowych na obszarze miasta Poznania
- zagęszczenie sieci dróg i ścieżek rowerowych, ze szczególnym uwzględnieniem łączenia odcinków już istniejących, w tym pomiędzy sąsiadującymi jednostkami samorządu terytorialnego
- wsparcie kształtowania zielonego pierścienia POM w celu przeciwdziałania negatywnym skutkom suburbanizacji
- ograniczenie niskiej emisji z sektora bytowo-komunalnego i negatywnego wpływu zanieczyszczeń powietrza na zdrowie i życie mieszkańców, wdrożenie programów poprawy efektywności energetycznej budynków
- przeciwdziałanie fragmentacji środowiska przyrodniczego, ochrona krajobrazu i racjonalne korzystanie z zasobów środowiska, ze szczególnym uwzględnieniem ochrony bioróżnorodności na obszarze Wielkopolskiego Parku Narodowego
- działania na rzecz racjonalnej gospodarki odpadami – promowanie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym
- zwiększenie zdolności retencyjnej POM i zagospodarowanie wód opadowych

WZROST SKUTECZNOŚCI WIELKOPOLSKICH INSTYTUCJI I SPRAWNOŚCI ZARZĄDZANIA REGIONEM:

- wzmacnianie i kreowanie rozwoju funkcji metropolitalnych Poznania
- rewitalizacja obszarów zdegradowanych oraz obszarów o wysokich wartościach historycznych i kulturowych

- promocja i wsparcie inicjatyw obywatelskich oraz kontynuacja procesów włączania organizacji pozarządowych, partnerów społeczno-gospodarczych do prac programowych w rozwoju ZIT MOF Poznania
- przeciwdziałanie chaotycznej suburbanizacji w zakresie budownictwa mieszkaniowego
- koordynowanie polityk przestrzennych samorządów lokalnych POM oraz wsparcie rozwoju nowoczesnych usług, w tym e-usług (np. Metropolitalna Platforma Danych, Metropolitalny System Informacji Przestrzennej).

7.4. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego wraz z Planem zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania

W dniu 25 marca 2019 r. Uchwałą Nr V/70/19, Sejmik Województwa Wielkopolskiego uchwalił Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego wraz z Planem zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego (MOF) Poznania¹².

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego jest najważniejszym dokumentem Samorządu Województwa Wielkopolskiego określającym politykę przestrzenną w granicach administracyjnych regionu, w tym dla miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego. Plan określa model rozwoju przestrzennego, cele polityki przestrzennej i kierunki zagospodarowania przestrzennego województwa oraz rozmieszczenie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, a także zasady zagospodarowania obszarów funkcjonalnych.

Gmina Śrem należy do miejskiego MOF Poznania.

Priorytetem w rozwoju każdej gminy Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego (POM) jest dążenie do postępu społecznego i gospodarczego na zasadach zrównoważonego rozwoju oraz ładu przestrzennego. Zgodnie ze studiami uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin POM tereny wskazane do urbanizacji obejmują 20,9% ogółu obszaru, tereny zieleni, czyli łąki i lasy – 29,1%, natomiast dla pozostałych funkcji (rolnictwo, wody, infrastruktura drogowa i inne) przeznaczony jest 50% powierzchni POM. Najwyższy procentowy udział w stosunku do terenów zurbanizowanych mają tereny przeznaczone pod wielofunkcyjny rozwój – 44,2%, następnie tereny mieszkaniowe – 33,5%, tereny aktywizacji gospodarczej – 15,3%, najniższy udział posiadają tereny przeznaczone pod funkcję usługową – 7%.

WIZJA zagospodarowania przestrzennego POM wyraża się poprzez cel horyzontalny, którym jest ŁAD PRZESTRZENNY, rozumiany jako oczekiwany stan przestrzeni, w której jej poszczególne elementy tworzą harmonijną i spójną CAŁOŚĆ poprzez uwzględnienie w uporządkowanych relacjach uwarunkowań i wymagań funkcjonalnych, społeczno-gospodarczych, środowiskowych, kulturowych oraz kompozycyjno-estetycznych, budujących przewagę konkurencyjną obszaru metropolitalnego w skali kraju. Sformułowana wizja rozwoju przestrzennego Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego zostanie wdrożona poprzez 7 celów polityki przestrzennej:

- I. rozwój funkcji metropolitalnych
- II. kształtowanie zielonego pierścienia metropolii
- III. kształtowanie spójnego systemu przyrodniczego
- IV. rozwój efektywnego systemu komunikacyjnego
- V. rozwój zintegrowanego systemu transportu zbiorowego
- VI. zapewnienie bezpieczeństwa publicznego
- VII. rozwój efektywnych struktur osadniczych.

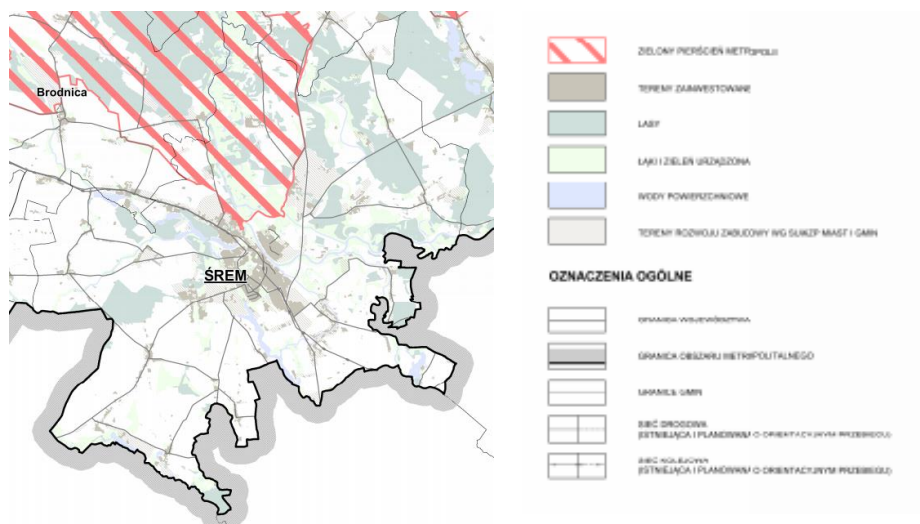
7.4.1. Zapisy Planu zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania dotyczące gminy Śrem

Celem wyznaczenia zielonego pierścienia metropolii jest ograniczenie presji urbanizacyjnej na tereny podmiejskie i zapobieganie rozpraszaniu zabudowy oraz łączeniu się sąsiadujących jednostek osadniczych.

¹² W podpunkcie 2.4. zastosowano dosłowne cytowania z treści dokumentu Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego wraz z Planem zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego (MOF) Poznania.

Temu celowi towarzyszy funkcja społeczna, zapewniająca dostępność do terenów wypoczynku w bliskim sąsiedztwie miejsca zamieszkania, zachowanie odpowiedniej wielkości i jakości terenów otwartych, ochronę krajobrazu oraz funkcja środowiskowa, której głównym zadaniem jest ochrona terenów biologicznie czynnych, terenów o wysokiej przydatności dla gospodarki rolnej oraz wzmocnienie powiązań terenów aktywnych biologicznie.

W realizacji celu II. Kształtowanie zielonego pierścienia metropolii uwzględniono obszary leżące w północnej części gminy. Są to obszary cenne przyrodniczo - Rogaliński Park Krajobrazowy (Rysunek 42).

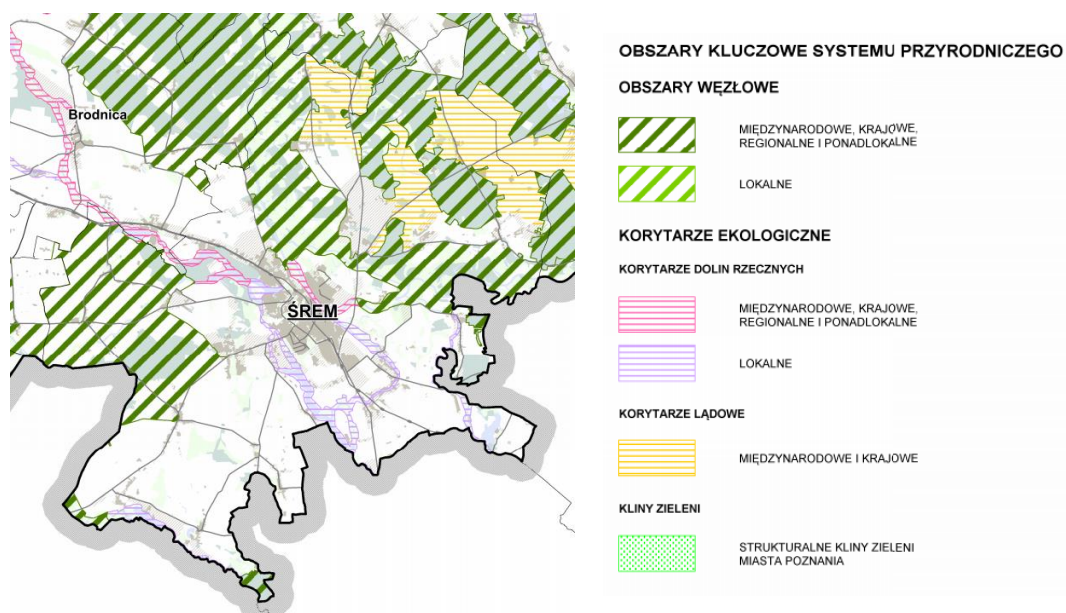

Rysunek 42. Fragment Planu zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania – Kształtowanie zielonego pierścienia metropolii

Źródło: załącznik nr 2.1 do Uchwały nr V/70/19 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 25 marca 2019 r. Plan zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania.

W celu zapewnienia ciągłości i stabilności ekologicznej w obszarze metropolitalnym, wskazuje się w Planie tereny kształtowania spójnego systemu przyrodniczego. System ten jest układem wzajemnie powiązanych ze sobą obszarów, pełniących funkcję środowiskotwórczą, ważnych dla zachowania i ochrony ekosystemów oraz gatunków. System przyrodniczy uwzględnia powiązania przestrzenne z siecią ekologiczną miasta Poznania i zewnętrzne, z systemem powiązań przyrodniczych Wielkopolski i kraju.

W realizacji III. celu – Kształtowanie spójnego systemu przyrodniczego przewidziano różne jego elementy składowe. Na obszarze gminy Śrem wyodrębniono obszary węzłowe (na północy i na zachód od Śremu), a także korytarze ekologiczne – zarówno korytarze dolin rzecznych i lokalne (w środkowej części gminy o przebiegu z północnego zachodu na południowy wschód), a także korytarze lądowe w północnej części obszaru gminy (Rysunek 43).

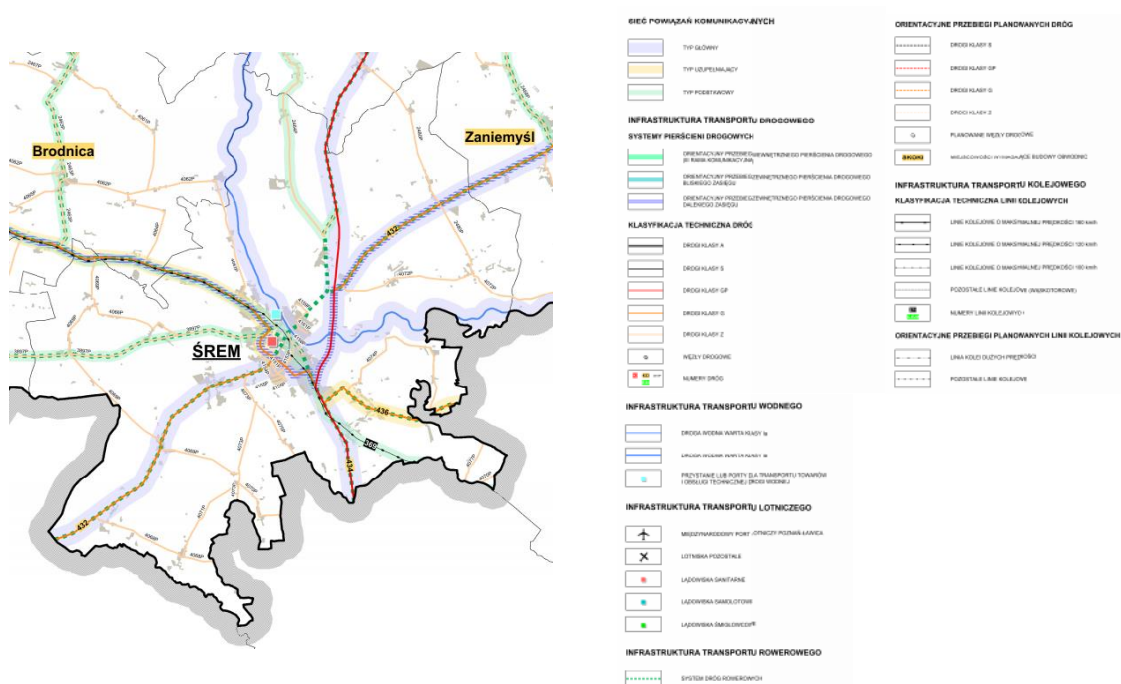
Rysunek 43. Fragment Planu zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania – Kształtowanie spójnego systemu przyrodniczego

Źródło: załącznik nr 2.2 do Uchwały nr V/70/19 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 25 marca 2019 r. Plan zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania.

Rozwój komunikacji w Poznańskim Obszarze Metropolitalnym opierać się będzie na modelu pierścieniowo-pasmowym. Drogi kołowe oraz linie kolejowe o układzie pasmowym zapewnią dostępność Poznania w relacjach zewnętrznych i wewnętrznych. Drogi kołowe o układzie pierścieniowym oraz obwodnice kolejowe Poznania będą pełniły funkcję rozprowadzania ruchu w centrum oraz na terenach podmiejskich.

Na terenie gminy Śrem wyróżniono główny typ sieci powiązań (nawiązujący do sieci dróg TEN-T), do którego zaliczone zostały drogi wojewódzkie nr 432 i nr 434, a także z infrastruktury transportu wodnego – drogi wodne: Warta klasy Ia i klasy Ib (Rysunek 44). Jako powiązania uzupełniające wskazano drogę wojewódzką nr 436, a jako powiązania podstawowe drogi łączące Śrem z Czempiniem i Mosiną, a także planowaną do ponownego uruchomienia linię kolejową nr 369 Mieszków - Śrem.

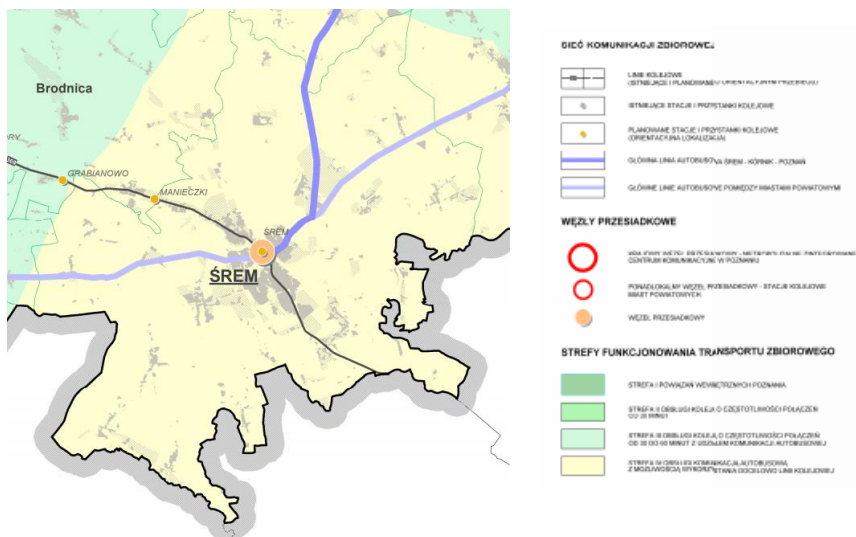
Model rozwoju Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego opiera się na założeniu preferencji systemów transportowych opartych na środkach transportu zbiorowego. W związku z powyższym zakłada się budowę modelu zintegrowanego transportu zbiorowego opartego o KOLEJ METROPOLITALNĄ, gdzie sieć kolejowa organizacyjnie i przestrzennie powiązana będzie z innymi podsystemami komunikacji zbiorowej: podmiejską komunikacją autobusową, komunikacją miejską w Poznaniu w punktach przesiadkowych oraz z transportem indywidualnym w miejscach lokalizacji parkingów samochodowych P&R. Ze względu na zróżnicowane potrzeby i techniczne możliwości obsługi mieszkańców komunikacją zbiorową, obecną i przyszłą dostępności do linii kolejowych oraz odległość od Poznania, uwzględniając istniejące i potencjalne zainwestowanie, POM podzielono na cztery strefy funkcjonowania komunikacji zbiorowej.

Rysunek 44. Fragment Planu zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania – Kształtowanie efektywnego systemu komunikacyjnego

Źródło: załącznik nr 2.3 do Uchwały nr V/70/19 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 25 marca 2019 r. Plan zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania.

Gmina Śrem została zakwalifikowana do strefy IV. Jest to strefa realizacji potrzeb transportowych mieszkańców za pomocą komunikacji autobusowej z możliwością wykorzystania obecnie nieczynnej linii kolejowej na odcinku Śrem – Czempień (Rysunek 45).

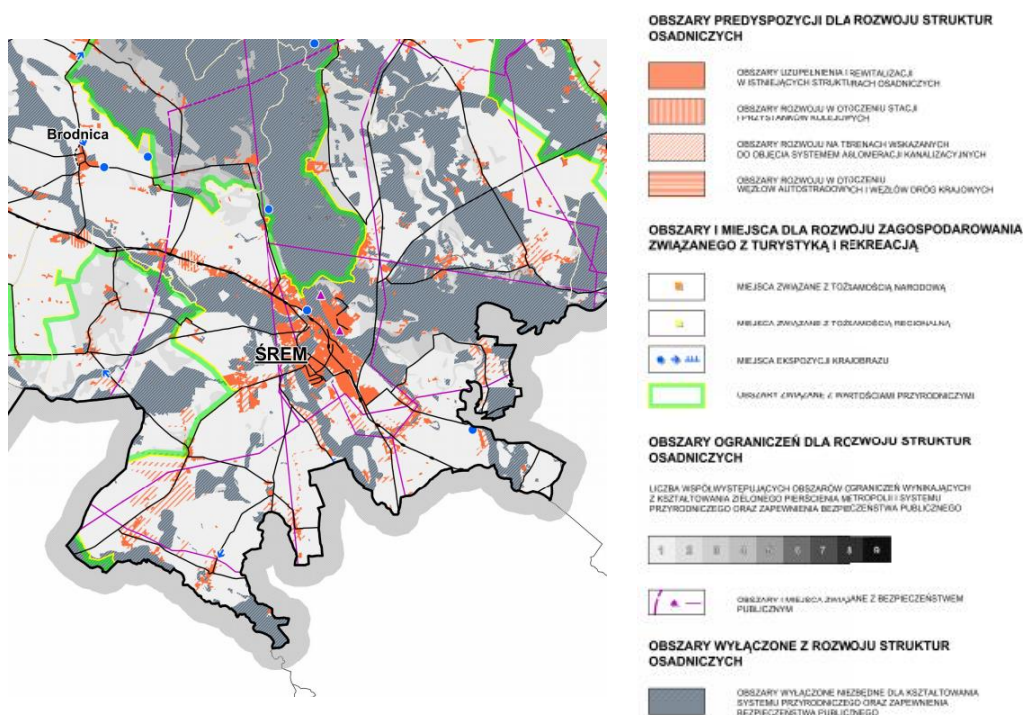

Rysunek 45. Fragment Planu zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania – Zintegrowany system transportu zbiorowego

Źródło: załącznik nr 2.4 do Uchwały nr V/70/19 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 25 marca 2019 r. Plan zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania.

Kluczowe dla rozwoju POM jest DAŻENIE DO RACJONALNEGO WYKORZYSTANIA PRZESTRZENI, które znajdzie wyraz w oszczędnym gospodarowaniu istniejącymi zasobami, tworzeniu struktur wielofunkcyjnych oraz łączeniu funkcji wzajemnie wzmacniających swoją rolę, unikając współwystępowania funkcji konfliktogennych. Niezbędne jest, wobec prognoz demograficznych i gospodarczych, skuteczne ograniczanie przeznaczania nowych obszarów pod rozwój osadnictwa, intensyfikowanie obszarów już zainwestowanych

oraz rewitalizowanie obszarów zdegradowanych, tak aby inwestycje infrastrukturalne związane z tą formą urbanizacji ograniczały nadmierny wzrost obciążeń budżetów miast i gmin.

Rysunek 46. Fragment Planu zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania – Rozwój efektywnych struktur osadniczych

Źródło: załącznik nr 2.7 do Uchwały nr V/70/19 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 25 marca 2019 r. Plan zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania.

Przyjmuje się, że efektywna struktura osadnicza POM oparta będzie m.in. na:

- 1) rozwoju w 4 ustalonych w modelu rozwoju POM strefach: procesów metropolizacji, procesów suburbanizacji miast powiatowych, równoważenia rozwoju i zielonym pierścieniu metropolii,
- 2) dążeniu do wysokiej zwartości struktur osadniczych,
- 3) podnoszeniu wydajności i skuteczności powiązań sieciowych pomiędzy jednostkami osadniczymi,
- 4) zachowaniu, ochronie i wykorzystaniu walorów historycznych, krajobrazowych, turystycznych i rekreacyjnych,
- 5) uwzględnianiu obszarów predyspozycji, ograniczeń dla rozwoju struktur osadniczych oraz obszarów wyłączonych z rozwoju.

Na terenie gminy Śrem w kategorii kształtowania struktur osadniczych wyodrębniono przede wszystkim obszary uzupełniania i rewitalizacji w istniejących strukturach osadniczych, a także obszary rozwoju na terenach wskazanych do objęcia systemem aglomeracji kanalizacyjnych. Wskazano także obszary i miejsca związane z bezpieczeństwem publicznym, a także miejsca ekspozycji krajobrazu, które są rozproszone po terenie gminy (Rysunek 46).

W północnej części gminy wyodrębniono obszary ograniczeń dla rozwoju struktur osadniczych, które przede wszystkim wynikają z konieczności ochrony obszarów o dużych walorach przyrodniczych. Rysunek 47 przedstawia obszary wyłączonych z rozwoju struktur osadniczych. Są to w przypadku gminy Śrem, zlokalizowane na północy gminy obszary szczególnego zagrożenia powodzią, to znaczy obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i średnie, obszary pokryte wodami powierzchniowymi, obszary korytarzy ekologicznych dolin rzecznych, obszary pokryte lasami, a także na północ od Śremu strefy ochrony bezpośredniej ujęć wody.

Rozwoju Regionalnego 2030” (KSRR 2030) i Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 r. wykazała, że znaczna większość celów jest zbieżna (Tabela 8).

Tabela 8 Spójność celów Strategii Rozwoju Gminy Śrem na lata 2021 – 2028 z celami innych dokumentów o charakterze strategicznym szczebla krajowego i regionalnego

Cele	Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	"Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030" (KSRR 2030)	Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 r.
AKTYWNY I NOWOCZESNY KAPITAŁ LUDZKI			
Budowa kapitału społecznego na rzecz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego	II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony - Poprawa dostępności usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne; Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy	2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych - 2.1. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego	1. Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców - 1.3. Wzrost i poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy; 2. Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu - 2.1. Rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie, 2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu
Budowa i modernizacja atrakcyjnej infrastruktury społecznej	II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony - Poprawa dostępności usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne; Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy	1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowych i przestrzennym - 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczenie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów	2. Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu - 2.2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wkluczeniom
Poprawa jakości usług socjalnych	II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony - Poprawa dostępności usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne; Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy	1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowych i przestrzennym - 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczenie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów; 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie - Wzmacnianie potencjału administracji na rzecz zarządzania rozwojem; Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych	2. Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu - 2.2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wkluczeniom

Rozwój działalności kulturalnej, ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój działalności sportowej	II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony - Poprawa dostępności usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne; Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy	1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowych i przestrzennym - 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczenie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów	2. Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu - 2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu
ZADBANE ŚRODOWISKO I ESTETYCZNA PRZESTRZEŃ			
Dostępna, estetyczna i bezpieczna przestrzeń	II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony - Zrównoważonym rozwój kraju wykorzystujący indywidualne potencjały endogeniczne poszczególnych terytoriów	3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie - Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych	3. Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski - 3.2. Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski
Poprawa stanu infrastruktury komunikacyjnej	II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony - Zrównoważonym rozwój kraju wykorzystujący indywidualne potencjały endogeniczne poszczególnych terytoriów		3. Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski - 3.1. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej województwa
Ochrona środowiska przyrodniczego	3. Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski - 3.1. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej województwa		3. Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski - 3.2. Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski
SPRAWNE ZARZĄDZANIE I KONKURENCYJNA GOSPODARKA			
Sprawne rządzenie	III. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarstwu - Inkluzywne i skuteczne instytucje publiczne - dostępne i otwarte dla obywateli oraz przedsiębiorców; Cyfrowe państwo usługowe	3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie - Wzmacnianie potencjału administracji na rzecz zarządzania rozwojem; Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych	4. Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem - 4.1. Rozwój zdolności zarządczych i świadczenia usług
Rozwój inicjatyw opartych o współpracę nauki, biznesu i samorządów	I. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną - Nowe formy działania i współpracy	3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie - Wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym	4. Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem - 4.2. Wzmocnienie mechanizmów koordynacji i rozwoju

Zarządzanie marką Śremu i promocja	I. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną - Nowe formy działania i współpracy	3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie - Wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym	4. Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem - 4.2. Wzmocnienie mechanizmów koordynacji i rozwoju
------------------------------------	---	--	--

Źródło: Opracowanie własne.

8.2. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do roku 2030 wskazuje również obszary interwencji, które są podstawą terytorialnego ukierunkowania celów interwencji. Gmina Śrem znajduje się na terytorium obszaru strategicznej interwencji ze względu na położenie w miejskim obszarze funkcjonalnym Poznania. Dla Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego, jako obszaru strategicznej interwencji, zdefiniowano kluczowe kierunki działań. Przy opracowywaniu Strategii Rozwoju Gminy Śrem na lata 2021-2028 brano pod uwagę powyższe zapisy. Poniżej przedstawiono cele operacyjne Strategii wojewódzkiej, które są szczególnie istotne dla Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego, wraz z odpowiadającymi im celami strategii gminnej.

Tabela 9 Kluczowe cele dla Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego w zestawieniu z celami gminy Śrem

Cele	Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 r. Poznański Obszar Metropolitalny Kluczowe kierunki działań
AKTYWNY I NOWOCZESNY KAPITAŁ LUDZKI	
Budowa kapitału społecznego na rzecz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego	ROZWÓJ SPOŁECZNY WIELKOPOLSKI OPARTY NA ZASOBACH MATERIALNYCH I NIEMATERIALNYCH REGIONU
Budowa i modernizacja atrakcyjnej infrastruktury społecznej	ROZWÓJ SPOŁECZNY WIELKOPOLSKI OPARTY NA ZASOBACH MATERIALNYCH I NIEMATERIALNYCH REGIONU
Poprawa jakości usług socjalnych	ROZWÓJ SPOŁECZNY WIELKOPOLSKI OPARTY NA ZASOBACH MATERIALNYCH I NIEMATERIALNYCH REGIONU
Rozwój działalności kulturalnej, ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój działalności sportowej	ROZWÓJ SPOŁECZNY WIELKOPOLSKI OPARTY NA ZASOBACH MATERIALNYCH I NIEMATERIALNYCH REGIONU
ZADBANE ŚRODOWISKO I ESTETYCZNA PRZESTRZEŃ	
Dostępna, estetyczna i bezpieczna przestrzeń	ROZWÓJ INFRASTRUKTURY Z POSZANOWANIEM ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO WIELKOPOLSKI
Poprawa stanu infrastruktury komunikacyjnej	ROZWÓJ INFRASTRUKTURY Z POSZANOWANIEM ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO WIELKOPOLSKI
Ochrona środowiska przyrodniczego	ROZWÓJ INFRASTRUKTURY Z POSZANOWANIEM ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO WIELKOPOLSKI
SPRAWNE ZARZĄDZANIE I KONKURENCYJNA GOSPODARKA	
Sprawne rządzenie	WZROST SKUTECZNOŚCI WIELKOPOLSKICH INSTYTUCJI I SPRAWNOŚCI ZARZĄDZANIA REGIONEM

Rozwój inicjatyw opartych o współpracę nauki, biznesu i samorządów	WZROST GOSPODARCZY WIELKOPOLSKI BAZUJĄCY NA WIEDZY SWOICH MIESZKAŃCÓW
Zarządzanie marką Śremu i promocja	WZROST SKUTECZNOŚCI WIELKOPOLSKICH INSTYTUCJI I SPRAWNOŚCI ZARZĄDZANIA REGIONEM

Źródło: Opracowanie własne.

8.3. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy

Zdefiniowano obszar strategicznej interwencji kluczowy dla gminy w zakresie działań rewitalizacyjnych. W perspektywie roku 2023 samorząd powinien realizować ustalenia Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Śrem na lata 2017-2023 (przyjętego uchwałą Nr 410/XLIII/2018 Rady Miejskiej w Śremie z dnia 29 marca 2018 r.). W szczególności należy kontynuować wdrażanie zadań podstawowych i uzupełniających, które dotychczas nie zostały zrealizowane lub są w trakcie realizacji.

W perspektywie po roku 2023 należy opracować nowy Program Rewitalizacji Gminy Śrem bazujący na ewaluacji ex-post. Zasadnym będzie dokonanie aktualizacji przedmiotowej strategii w kontekście tworzenia nowego Lokalnego Programu Rewitalizacji. Działania te powinny być zintegrowane ze śródkresową ewaluacją przedmiotowego opracowania.

9. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych

Skuteczna realizacja wyznaczonych celów i kierunków działań dokumentu *Strategii...* zależy będzie od prawidłowego ustanowienia systemu zarządzania procesami rozwojowymi i włączeniem w te działania szerokiego grona interesariuszy wszystkich szczebli administracji publicznej oraz sektora pozarządowego i gospodarczego. Poza określeniem systemu instytucjonalnego równie ważne będzie zarysowanie warunków organizacyjnych dla wdrażania, monitorowania, aktualizacji i ewaluacji Strategii.

Ze względu na długoterminową perspektywę wdrażania Strategii opisano główne założenia systemu, a szczegółowe rozwiązania będą ustalane według potrzeb wraz z postępowaniem prac.

Podmioty odpowiedzialne za wdrażanie Strategii

Wdrażanie celów i kierunków działań Strategii polegać będzie przede wszystkim na koordynacji współpracy pomiędzy zaangażowanymi w ten proces podmiotami, tj.:

Radą Miejską, która odpowiada za:

- zatwierdzenie Strategii,
- zatwierdzenie zmian Strategii,
- nadzór nad postępami i efektami wdrażania poprzez zatwierdzanie rocznego raportu o stanie gminy, który zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym obejmuje podsumowanie działalności w zakresie realizacji Strategii.

Burmistrzem, który odpowiada za:

- nadzór nad realizacją celów i kierunków działań przyjętych w Strategii,
- zapewnienie środków finansowych na realizację celów i kierunków działań przyjętych w Strategii poprzez uwzględnienie ich w budżecie gminy i Wieloletniej Prognozie Finansowej, jak również poprzez pozyskiwanie zewnętrznych źródeł finansowania,

- monitoring, ocenę realizacji oraz opracowanie zmian Strategii,
- inicjowanie procedury zmiany Strategii.

Koordynatorem wdrażania Strategii (jednostka/osoba w strukturach Urzędu Miejskiego w Śremie), który odpowiada za:

- obsługę Burmistrza w zakresie jego zadań związanych z realizacją Strategii,
- przepływ informacji na temat działań związanych z wdrażaniem Strategii,
- promocję efektów realizacji Strategii,
- współpracę z interesariuszami Strategii w procesie jej wdrażania.

Interesariuszami wdrażania Strategii, którzy odpowiadają za:

- realizację zadań wynikających ze Strategii,
- wnioskowanie o zmiany w Strategii,
- dostarczanie danych do monitorowania oraz oceny wdrażania Strategii.

Proces monitorowania Strategii prowadzony będzie poprzez następujące działania:

- zbieranie i analizę danych ilościowych i jakościowych wybranych wskaźników, w szczególności opisanych w rozdziale *Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia*,
- przygotowanie i przedkładanie raportów z przebiegu realizacji Strategii w ramach raportu o stanie gminy, zgodnie z art. 28aa ustawy o samorządzie gminnym.

Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych celów kierunków działań Strategii i dostarczy danych do działań ewaluacyjnych.

Ewaluacja

W związku z postanowieniami art. 10f. 5. ustawy o samorządzie gminnym – Strategia podlega aktualizacji, jeżeli wymaga tego sytuacja społeczna, gospodarcza lub przestrzenna gminy albo gdy jest to konieczne dla zachowania jej spójności ze strategią rozwoju województwa. Badanie ewaluacyjne powinien przeprowadzić podmiot zewnętrzny niezależny od podmiotów wdrażających Strategię. Realizowane będą następujące rodzaje ewaluacji:

1. Ewaluacja mid-term

Z uwagi na okres wdrażania Strategii do 2028 r. zasadne jest przeprowadzenie ewaluacji „połówkowej” tzw. mid-term, tj. w 2024 r. Celem badania w połowie okresu realizacji jest ocena wstępnych wyników realizacji, takich jak: osiągnięte na danym etapie wdrażania produkty, rezultaty, stopień osiągnięcia celów, wykorzystanie środków finansowych oraz system wdrażania i monitorowania. Decyzję o przeprowadzeniu ewaluacji mid-term podejmie burmistrz na wniosek koordynatora wdrażania Strategii.

2. Ewaluacja ex-post

Po zakończeniu okresu realizacji Strategii zostanie przeprowadzona ewaluacji *ex-post*. Jest to badanie podsumowujące, którego głównym celem jest określenie trwałości zrealizowanych działań oraz stopnia ich oddziaływania. Istotną rolę odgrywa odniesienie się do założonych w Strategii celów oraz ocena, na ile udało się je osiągnąć. Ewaluacja *ex-post* powinna obejmować również pozytywne i negatywne czynniki wpływające na wdrażanie Strategii, a także identyfikować ewentualne wystąpienie efektów niezaplanowanych. Wyniki ewaluacji *ex-post* służą nie tylko kompleksowemu podsumowaniu realizacji Strategii, lecz również powinny stanowić istotne źródło informacji w strategicznym planowaniu interwencji publicznych w kolejnych latach.

Decyzję o przeprowadzeniu ewaluacji ex-post podejmie burmistrz na wniosek koordynatora wdrażania Strategii.

3. Ewaluacja on-going (według potrzeb)

Ocena realizacji Strategii typu on-going może zostać przeprowadzona w każdym momencie jej wdrażania, w sytuacji, gdy nastąpi konieczność potwierdzenia występowania przesłanek, o których mowa art. 10f. 5. ustawy o samorządzie gminnym. O potrzebie przygotowania ewaluacji on-going zdecyduje burmistrz na wniosek koordynatora wdrażania Strategii.

Za dokumenty wykonawcze uznaje się plany, programy, do których kompetencje do zatwierdzenia z tytułu przepisów prawa ma Rada Miejska Śremu lub burmistrz Śremu. Zaprezentowane wytyczne mają zastosowanie do dokumentów wykonawczych opracowywanych lub aktualizowanych po dacie przyjęcia Strategii.

1. Dla wszystkich dokumentów wykonawczych w części dotyczącej monitoringu (jeżeli dotyczy) zaleca się uwzględnienie odpowiednich wskaźników osiągnięcia rezultatu, które zostały wskazane w rozdziale pn. *Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia*.
2. Dla wszystkich dokumentów wykonawczych w części dotyczącej ich zarządzania (jeżeli dotyczy) zaleca się włączenie koordynatora wdrażania Strategii w procesy przepływu informacji w zakresie opracowania i wdrażania przedmiotowych planów i programów.
3. Dla wszystkich dokumentów wykonawczych w części dotyczącej ich realizacji zaleca się wskazanie spójności tych dokumentów z niniejszą Strategią.
4. Dla wszystkich dokumentów wykonawczych zaleca się uwzględnienie działań/projektów wynikających z adekwatnych kierunków działań wskazanych w przedmiotowej strategii.
5. Dokumenty wykonawcze powinny być napisane możliwie przejrzystym językiem, zrozumiałym dla osób niebędących specjalistami w danej dziedzinie.

10. Ramy finansowe i źródła finansowania

Jednym z warunków realizacji celów zawartych w niniejszej Strategii jest pozyskanie i zabezpieczenie środków finansowych na realizację zaplanowanych kierunków działań i projektów.

Źródłem finansowania działań przewidzianych do realizacji w Strategii będą:

- budżet gminy Śrem,
- budżet wojewody,
- budżet Samorządu Województwa,
- fundusz pracy,
- projekty systemowe i konkursowe w ramach środków budżetu państwa,
- środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- środki z Unii Europejskiej,
- środki pomocowe pozyskiwane przez interesariuszy uczestniczących w realizacji Strategii,
- środki własne interesariuszy uczestniczących w realizacji Strategii.

Skuteczność wyznaczonych działań zależy zarówno od środków finansowych posiadanych przez gminę, jak i efektywności w ich dalszym pozyskiwaniu. Strategia jest podstawą skutecznego pozyskiwania środków finansowych z budżetu państwa i funduszy Unii Europejskiej, dla których stanowi potencjalne uzasadnienie. Jako uzupełnienie środków gminnych należy wskazać aktywną współpracę z partnerami społecznymi, w tym organizacjami pozarządowymi, które niejednokrotnie mają szersze możliwości ubiegania się o zewnętrzne środki finansowe.

Ramy finansowe realizacji Strategii określać będzie budżet gminy oraz Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Śrem. Ze względów formalnych i praktycznych nie ma możliwości określenia pozabudżetowych ram finansowania Strategii, w szczególności w zakresie podmiotów spoza sektora finansów publicznych.

Spis rysunków

Rysunek 1. Położenie gminy Śrem.....	4
Rysunek 2. Liczba mieszkańców gminy Śrem w podziale na miasto Śrem i obszar wiejski w latach 2009-2020	5
Rysunek 3 Odsetek ludności według aktywności ekonomicznej w gminie Śrem w 2020 r.....	5
Rysunek 4 Pracujący na 1000 ludności według gmin, powiatów i podregionów w 2016 r.....	7
Rysunek 5 Liczba osób bezrobotnych w gminie Śrem (kolumny) oraz odsetek osób bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym w województwie wielkopolskim i w gminie Śrem w latach 2011-2020.....	8
Rysunek 6 Bezrobotni zarejestrowani w % ludności w wieku produkcyjnym według gmin, powiatów i podregionów w 2016 r.	9
Rysunek 7 Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie Śrem w latach 2009-2019.....	10
Rysunek 8 Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej (poniżej kryterium dochodowego) w gminie Śrem w latach 2009-2019.....	10
Rysunek 9 Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10 tys. mieszkańców w gminie Śrem i województwie wielkopolskim w latach 2009-2020	11
Rysunek 10 Odsetek dzieci objętych opieką żłobkową [%]w gminie Śrem w latach 2009-2020.....	12
Rysunek 11 Liczba dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat w gminie Śrem w latach 2009-2019.....	12
Rysunek 12 Liczba osób przypadająca na 1 aptekę ogólnodostępną w gminie Śrem i województwie wielkopolskim w latach 2009-2020.....	14
Rysunek 13 Liczba udzielonych porad lekarskich na 1 mieszkańca w gminie Śrem i województwie wielkopolskim w latach 2012-2020.....	14
Rysunek 14 Liczba osób przypadająca na 1 miejsce w kinach w gminie Śrem w latach 2009-2020.....	15
Rysunek 15 Liczba ludności przypadająca na 1 bibliotekę ogólnodostępną w gminie Śrem w latach 2009-2020.....	16
Rysunek 16 Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców w gminie Śrem w latach 2009-2020.....	17
Rysunek 17 Nowo powstałe podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców w województwie wielkopolskim i w gminie Śrem w latach 2009-2020.....	18
Rysunek 18 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym w gminie Śrem w latach 2009-2020.....	18
Rysunek 19 Udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem w województwie wielkopolskim i w gminie Śrem w latach 2009-2020	19
Rysunek 20 Struktura podmiotów gospodarki narodowej prowadzących działalność gospodarczą wg rejestru REGON w gminie Śrem i w województwie wielkopolskim w 2020 r.....	20
Rysunek 21 Struktura dochodów (po lewej) i wydatków budżetu gminy Śrem według rodzajów w 2020 r. [w %].....	22
Rysunek 22 Lokalizacja gminy Śrem w przebiegu dróg krajowych oraz rozmieszczenie dróg publicznych w gminie.....	23
Rysunek 23 Ludność korzystająca z instalacji sieciowych jako % ogółu ludności w gminie Śrem i województwie wielkopolskim w latach 2009-2019	24
Rysunek 24 Odsetek osób korzystających z oczyszczalni ścieków w ludności ogółem w gminie Śrem w latach 2009-2019	25
Rysunek 25 Zmieszane odpady zebrane z gospodarstw domowych w ciągu roku przypadające na 1 mieszkańca w latach 2009-2019	26
Rysunek 26 Ilość oczyszczonych ścieków komunalnych przypadająca na 1 mieszkańca w województwie wielkopolskim i gminie Śrem oraz ilość oczyszczonych ścieków komunalnych w dam3 w gminie Śrem w latach 2009-2019.....	27
Rysunek 27 Liczba zbiorników bezodpływowych i oczyszczalni przydomowych wybudowanych w roku w gminie Śrem w latach 2009-2019.....	27
Rysunek 28 Rozkład udzielonych odpowiedzi w badaniu ankietowym SFERA SPOŁECZNA	28

Rysunek 29 Rozkład udzielonych odpowiedzi w badaniu ankietowym SFERA GOSPODARCZA	29
Rysunek 30 Rozkład udzielonych odpowiedzi w badaniu ankietowym ŚRODOWISKO I PRZESTRZEŃ	30
Rysunek 31 Rozkład udzielonych odpowiedzi w badaniu ankietowym INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	30
Rysunek 32 Rozkład udzielonych odpowiedzi w badaniu ankietowym TURYSTYKA I REKREACJA.....	31
Rysunek 33 Rozkład udzielonych odpowiedzi w badaniu ankietowym KULTURA I EDUKACJA	31
Rysunek 34 Wskaźniki kontekstowe ich interpretacja graficzna.....	46
Rysunek 35. Użytkowanie gruntów w gminie Śrem	50
Rysunek 36. Obszar rewitalizacji uwzględniony w „Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Śrem na lata 2017-2023”	51
Rysunek 37. Środowisko przyrodnicze w gminie Śrem	52
Rysunek 38. Układ komunikacyjny w gminie Śrem	53
Rysunek 39. Infrastruktura w gminie Śrem	54
Rysunek 40. Powierzchnia gminy Śrem objęta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego ...	56
Rysunek 41. Obszary strategicznej interwencji w Wielkopolsce o indykatorywnym zasięgu	58
Rysunek 42. Fragment Planu zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania – Kształtowanie zielonego pierścienia metropolii	61
Rysunek 43. Fragment Planu zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania – Kształtowanie spójnego systemu przyrodniczego	62
Rysunek 44. Fragment Planu zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania – Kształtowanie efektywnego systemu komunikacyjnego	63
Rysunek 45. Fragment Planu zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania – Zintegrowany system transportu zbiorowego.....	63
Rysunek 46. Fragment Planu zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania – Rozwój efektywnych struktur osadniczych.....	64
Rysunek 47. Fragment Planu zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania – Obszary wyłączone z rozwoju struktur osadniczych.....	65
Rysunek 48. Fragment Planu zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania – Obszary ograniczeń dla rozwoju struktur osadniczych.....	66

Spis tabel

Tabela 1. Wybrane wskaźniki demograficzne gminy Śrem w latach 2009-2020	6
Tabela 2 Wybrane wskaźniki z zakresu edukacji w gminie Śrem w latach 2009-2020	13
Tabela 3 Liczba imprez i liczba uczestników imprez zorganizowanych w gminie Śrem w latach 2009-2020 ..	16
Tabela 4 Wskaźniki kontekstowe dla monitoringu i ewaluacji Strategii Rozwoju gminy Śrem na lata 2021-2028.....	46
Tabela 5 Wskaźniki strategiczne dla monitoringu i ewaluacji Strategii Rozwoju gminy Śrem na lata 2021-2028.....	47
Tabela 6. Struktura użytkowania gruntów w gminie Śrem w 2019 r.	49
Tabela 7. Decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego i o warunkach zabudowy w gminie Śrem w latach 2015-2020	57
Tabela 8 Spójność celów Strategii Rozwoju Gminy Śrem na lata 2021 – 2028 z celami innych dokumentów o charakterze strategicznym szczebla krajowego i regionalnego	67
Tabela 9 Kluczowe cele dla Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego w zestawieniu z celami gminy Śrem ..	69